

Bulletin slovenskej advokácie

Rekodifikácia
civilného
procesného práva:
Neodkladné
a zabezpečovacie
opatrenia
podľa CSP a CMP;
odkladný účinok
v rámci SSP

Účinná súdna
ochrana a dôverné
skutkové poznatky
v konaní pred
Všeobecným súdom EÚ

Interpretačná
nejednoznačnosť
§ 13 ods. 2 Vyhlášky
o advokátskej tarife

VLOŽENÁ PRÍLOHA
Rozhodcovský súd
SAK

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Právnické myslenie sa nedá naučiť
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa CSP a CMP;
odkladný účinok v rámci SSP
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Účinná súdna ochrana a dôverné skutkové poznatky
v konaní pred Všeobecným súdom Európskej únie
JUDr. Jozef Kubala
- 16 Interpretačná nejednoznačnosť § 13 ods. 2
Vyhlášky o advokátskej tarife
Mgr. Tomáš Sabadoš
- 24 Odklony ako nástroje restoratívnej justície v slovenskom
trestnom práve a ich reálne uplatňovanie v praxi
JUDr. Štefan Zeman

JUDIKATÚRA

- 35 Bankové tajomstvo a daňové orgány
- 37 Včasnosť odvolania so zaručeným elektronickým
podpisom podaného na CD nosiči poštou

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Spoločné stretnutie SAK a ČAK
- 49 Konferencia Umenie a právo
- 50 Povinnosť advokáta po skončení zastupovania vec
s klientom finančne vyporiadať bez zbytočného odkladu

ZAHRANIČIE

- 53 Kolízia záujmov a povinnosť advokáta odmietnuť
poskytnutie právnych služieb
- 56 *Bulletin advokacie* prináša...
- 57 Správa z plenárneho zasadnutia CCBE v Lyone
- 58 Správa z jarnej konferencie Európskej komory obhajcov

ZAUJÍMAVOSTI

- 59 **LITERATÚRA**
Sloboda prejavu v rozhodnutiach súdov
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 60 Osnovníčka Dr. Marta Amália Szamuelyszová –
pokračovanie príbehu
Mgr. Katarína Kamenická

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

predsedníctvo SAK začiatkom júna po starostlivých prípravách schválilo nový Štatút a Rokovací poriadok Rozhodcovského súdu SAK, vďaka čomu dochádza k obnoveniu činnosti nášho rozhodcovského súdu. Ide o mimoriadne dobrú správu pre rozvoj súkromnej arbitráže na Slovensku. Obnovu činnosti rozhodcovského súdu považujem za významný príspevok advokátskeho stavu k zlepšovaniu právneho prostredia a posilňovaniu právnej istoty v zmluvných vzťahoch, ako aj za náš príspevok k odľahčeniu všeobecných súdov.

Rád by som poďakoval predsedovi Rozhodcovského súdu SAK Karolovi Šiškovi a členom Romanovi Prekopovi a Martinovi Magálovi za prípravu základných dokumentov súdu. Tvoria samostatnú prílohu tohto čísla bulletinu, ktorá obsahuje aj vzory rozhodcovských doložiek.

Rozhodcovský súd SAK je príslušný na rozhodovanie sporov, o ktorých možno rozhodovať v rozhodcovskom konaní podľa § 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, pričom nebude rozhodovať spory, ktoré možno rozhodnúť len v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Zároveň je dôležité upozorniť, že po 31. decembri 2016 budú môcť uskutočňovať rozhodcovské konania len tie stále rozhodcovské súdy, ktoré spĺňajú nové podmienky pre zriaďovateľa stáleho rozhodcovského súdu v zmysle § 12 citovaného zákona v znení účinnom od 1. januára 2017.

Základné dokumenty rozhodcovského súdu verne odrážajú princípy súkromnej obchodnej arbitráže zakotvené v modelovom zákone UNCITRAL a v slovenskej legislatíve. Nové pravidlá a inštitucionálne zázemie Rozhodcovského súdu SAK tvoria solídny základ na to, aby boli obchodnoprávne a občianske spory rozhodované na vysokej profesionálnej úrovni, v primeranom čase a v súlade s princípmi nezávislosti a nestrannosti. Chcel by som preto vysloviť želanie, aby sa rozhodcovské doložky Rozhodcovského súdu SAK stali prirodzenou voľbou nás, advokátov, pri zabezpečovaní zmluvných záväzkov našich klientov. Úprimne prajem obnovenému Rozhodcovskému súdu SAK, aby sa vďaka kvalitnému a rýchlemu rozhodovaniu sporov stal pevným pilierom súkromnej arbitráže v Slovenskej republike.

Lubomír Hreždovič

K fotografii na obálke

Stretnutie orgánov Slovenskej advokátskej komory a Českej advokátskej komory 9. júna 2016 v Prahe.
Foto Jaroslav Tatek

ROZHOVOR

Právnické myslenie sa nedá naučiť

V *Bulletine slovenskej advokácie* sa zhovárame s predsedom Národnej rady Slovenskej republiky a advokátom **JUDr. Andrejom Dankom**.

■ Ako ste sa dostali k vrcholovej politike? Čo Vás v tejto súvislosti inšpiruje a motivuje?

My, právnici, to máme oveľa ľahšie, pretože rozumieme zákonom, systému a fungovaniu parlamentnej demokracie. Zároveň máme v sebe niečo, čo by som nazval rešpektom k fungovaniu štátu a zákonom. Napríklad, mňa osobne nahneval jeden rozsudok ústavného súdu, ktorý môjmu klien-

tovi zakázal predbežným opatrením osvedčenie o zvoľení. Kontaktoval som danú stranu, zhodou okolností som dnes jej predseda – bola to SNS, tak ma vtedy z ústredia strany vyhodili s vetou: „... keď chceš niečo znamenať, máš do politiky vstúpiť...“ Pre mňa to bol vtedy kľúčový moment, písal sa rok 2006. Pochopil som, že keď chcem veci meniť, musím sa angažovať nielen spoločensky, ale aj politicky.

■ Vnímate spojenie medzi právom, resp. právnickým vzdelaním a politikou?

Spojenie vnímam ako absolútnu výhodu. Právnické myslenie sa však nedá naučiť, je porovnateľné so šachom, kedy dokážeme na určitých oporných bodoch, zákonoch určiť isté spojitosti. Poznanie zákonov a fungovania spoločnosti v spojitosti s ekonomickým vzdelaním, ľudským citom vám vie iba pomôcť.

■ Bola pre Vás advokácia po skončení štúdia „prvou voľbou“, alebo ste zvažovali aj iné právnické povolania?

Bola to moja jediná voľba. V advokácii som objavil slobodu, dala mi veľa ľudsky. Pochopil som, že advokácia má mnoho ľudských príbehov, niekedy sa stanete pre klientov búrľavou vrbou, nebojím sa povedať, že aj psychológom. Pritom nikdy nemôžete prekročiť povestný rubikon – magickú hranicu dôvery. Advokácia je pre mňa posvätná.

■ Akej agende ste sa (prevažne) venovali ako advokát?

Okrem trestného práva som sa venoval všetkému. Najmä však obchodnému právu, správe klientov, pohľadávkam... Počas pôsobenia v advokácii mojimi rukami prešlo okolo 20 advokátskych koncipientov a som hrdý na každého z nich, robia mi radosť.

■ Ako vnímate pôsobenie advokátov v politike?

Advokátom v politike sa asi lepšie rozpráva, najmä pre rozhľad a právne myslenie. Oveľa ľahšie chápu súvislosti v rám-

ci legislatívy, vidia krok vpred a poznajú previazanosť právneho systému.

■ **S akými ambíciami ste sa ujali výkonu funkcie predsedu NR SR?**

Moja ambícia je jednoduchá – aby slušnosť a vzdelanosť ovládla parlament. Je to pre mňa ďalšia výzva pre nasledujúce obdobie. Uvedomujem si, že keď nezmeníme systém politických strán, nebudeme mať stanovené štruktúry, počty členov, do parlamentu prídu len jednorazové marketingové projekty, „one man show“, budeme mať strany so 4 ľuďmi, ktoré sú produktom reklamy, PR a lobby. Tieto skupiny však nevedia riadiť štát a nerozumejú pojmu politická dohoda, nevedia, čo je to koalícia a celý národ mätú iba heslami. Tie sa síce dobre mediálne počujú, ale pre občana v praxi a v jeho každodennom živote nemajú žiadny zmysel.

■ **Čo považujete za najvýraznejšie nedostatky efektívneho fungovania parlamentnej demokracie na Slovensku?**

Nefunkčnosť politických strán. Absenciu mechanizmov vnútorných demokracií u parlamentných strán. Za nedostatok považujem aj vytvorenie politických strán, ktoré odmietajú prijímať členov, a porušujú tým právo združovania sa, čo je základné právo ľudí. Ako ďalší nedostatok vnímam skutočnosť, že tieto strany nemajú demokratické mechanizmy. Na tieto „choroby“ už doplatili napríklad aj KDH a SDKÚ, pretože vytlačili mladých na perifériu, vytlačili všetkých, ktorí mali iný názor a chceli diskutovať. A práve tieto strany ustúpili

svojim hodnotám a ich vedenie prevzali predsedovia, ktorí sú politickí exhibicionisti a hrali len na seba.

Problémom je aj to, že títo „šéfovia“ príjmy strany vkladajú do vlastných firiem, v strane zamestnávajú celé rodiny a dávajú ich na kandidátky, a rovnako funkcie dostávajú rodinní príslušníci. Ak by som sa ja tak správal v štruktúrach SNS, členovia ma doslova „roztrhnú“, a právom. Len s úžasom sa pozerám, že popísané správanie slávnych lídrov pravice voľníci akceptujú, čo neviem pochopiť.

■ **Pokiaľ ide o zásadné legislatívne zmeny, ako vnímate aktuálnu rekonštrukciu civilného procesného práva a deklarovanú potrebu rekonštrukcie Občianskeho zákonníka?**

Som konzervatívec. Nešťastím Slovenska je, že opätovne niečo vymýšľame a kombinujeme. Máme krátku právnu históriu, a napriek tomu chceme meniť principiálne označenie súdneho poriadku a stále hľadať nové veci. Mne sa to nepáči a myslím si, že bolo treba ísť cestou rekonštrukcie starých predpisov a cestou úcty budovania právnych predpisov. Pokiaľ nedospejeme k stabilite právneho poriadku, vždy budeme len múdrejší od múdrych. Ak nebudeme mať úctu k histórii, judikátom a nebudeme ich prenášať do reálneho systému, tak tu vždy bude iba chaos.

K NOVÝM KÓDEXOM

Rekodifikácia civilného procesného práva: Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa CSP a CMP; odkladný účinok v rámci SSP

Vzhľadom na nadchádzajúcu účinnosť nového Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku, ktorá pripadá na 1. 7. 2016, budú v rámci tejto rubriky dočasne uverejňované krátke príspevky, týkajúce sa niektorých zásadných zmien v procesných predpisoch, spolu so stručnou komparáciou súčasnej a budúcej právnej úpravy. Príspevky budú osobitne zamerané na otázky súvisiace s výkonom advokátskej praxe.

I. Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia v CSP

Účinnosťou Civilného sporového poriadku dochádza k definitívnemu zániku niektorých konkrétnych procesných inštitútov. Prvú kategóriu z nich tvoria inštitúty, ktoré zanikajú definitívne a bez „nástupcu“ (napr. zmenkový platobný rozkaz, rozkaz na plnenie, preddavok na trovy konania a pod.). Do druhej kategórie patria inštitúty, ktoré nachádzajú v rámci CSP svoje „nové“ vyjadrenie v podobe, ktorá zodpovedá požiadavkám kladeným na obsah a kvalitu moderného sporového konania. Do tejto skupiny možno zahrnúť aj neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa § 324 až § 344 CSP, ktoré svojimi účinkami nahrádzajú predbežné opatrenia v zmysle § 74 až § 77 a § 102 ods. 1 OSP.

Napriek systematike nového civilného sporového kódexu (najprv je upravené neodkladné, až následne zabezpečovacie opatrenie) je zrejme účelnejšie upriamiť primárne pozornosť na zabezpečovacie opatrenia. Dôvodom je nielen skutočnosť, že zabezpečovacie opatrenie je úplne novým procesným inštitútom, ale aj to, že samotné **neodkladné opatrenie je prípustné iba za predpokladu, že sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením** (§ 324 ods. 3 CSP). Zabezpečovacie opatrenie má teda *ex lege* prednosť a neodkladné opatrenie vykazuje v danej súvislosti subsidiárny charakter.

Zabezpečovacím opatrením môže súd na návrh zriadiť záložné právo na veciach, právach alebo iných majetko-

vých hodnotách dlžníka, na zabezpečenie veriteľovej peňažnej pohľadávky. Okrem uvedeného je základným predpokladom vydania zabezpečovacieho opatrenia obava, že exekúcia bude ohrozená (§ 343 ods. 1 CP). Pokiaľ ide o štandardný režim zriadenia a vzniku záložného práva, toto záložné právo sa zriaďuje vydaním uznesenia o zabezpečovacom opatrení a vzniká zápisom do príslušného registra (kataster nehnuteľností, Notársky centrálny register záložných práv, register záložných práv Centrálného depozitára cenných papierov a pod.).

Základným účelom zabezpečovacieho opatrenia je predovšetkým zvýšiť finálnu vymožiteľnosť práv, resp. peňažných pohľadávok veriteľov, a reštriktívne obmedziť priestor na špekulatívne zbavenie sa exekučne a inak postihnuteľného majetku dlžníka. **Sudcovské záložné právo, zriadené zabezpečovacím opatrením, má povahu riadneho záložného práva v zmysle § 151a a nasl. OZ,** ktoré v prípade plurality záložných práv garantuje záložnému veriteľovi relevantné poradie. K jeho výkonu však môže veriteľ pristúpiť až po právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým mu bude zabezpečovaná pohľadávka priznaná (prisúdená). Vo všeobecnosti sa na zabezpečovacie opatrenie primerane použijú ustanovenia o neodkladnom opatrení.

Ako už bolo uvedené, pokiaľ nemožno sledovaný účel dosiahnuť zabezpečovacím opatrením, prichádza do úvahy (opäť iba na návrh) nariadenie neodkladného opatrenia. **Na rozdiel od prechádzajúcej úpravy predbežných opatrení možno neodkladné opatrenie nariadiť nielen pred alebo počas konania, ale v odôvodnených prípadoch aj po skončení konania.** Ďalšou zásadnou zmenou je, že pri nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania nemusí súd navrhovateľovi obligatórne uložiť povinnosť podať

v určitej lehote žalobu vo veci samej, a to najmä za splnenia predpokladu, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami. V takom prípade, rovnako ako pri neodkladnom opatrení po skončení konania, konzumuje nariadenie neodkladného opatrenia vec samu a návrh na jeho nariadenie má charakter podania vo veci samej v zmysle § 123 ods. 2 CSP.

To má bezprostrednú nadväznosť na sprísnený režim odstraňovania prípadných väd návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 327 CSP. **Pokiaľ nemá návrh povahu podania vo veci samej (väčšina prípadov z praxe), súd jeho vady osobitným postupom neodstraňuje a ak tieto vady bránia pokračovaniu v konaní, návrh bez ďalšieho odmietne.** Keďže nejde o odmietnutie podania vo veci samej, odvolanie v zmysle § 357 písm. b) CSP nie je prípustné. Ak takéto uznesenie súdu prvej inštancie vydá súdny úradník, je proti nemu prípustná sťažnosť podľa § 239 a nasl. CSP. Uznesenie o odmietnutí návrhu, ani prípadné rozhodnutie o sťažnosti, súd protistrane v zmysle § 331 ods. 1 CSP nedoručuje a navrhovateľ sa môže po jeho právoplatnosti domáhať ochrany svojich práv a oprávnených záujmov novým návrhom.

Na druhej strane, pokiaľ má návrh na nariadenie neodkladného opatrenia charakter podania vo veci samej, uplatní sa v prípade jeho obsahových väd špeciálna úprava v zmysle § 129 CSP a súd navrhovateľa uznesením vyzve, aby návrh doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. Samotný návrh následne odmietne iba v prípade, ak ho navrhovateľ v určenej lehote nedoplní alebo neopraví a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať. Odvolanie proti tomuto uzneseniu je v zmysle § 357 písm. b) CSP prípustné a pokiaľ navrhovateľ odstráni vytknuté vady do uplynutia odvolacej lehoty, môže o odvolaní rozhodnúť súd prvej inštancie (§ 129 ods. 4 CSP).

Neodkladné opatrenie je v zásade prípustné iba v dvoch prípadoch, a to pri potrebe bezodkladne upraviť pomery a pri obave, že exekúcia bude ohrozená (paralela s pôvodným § 74 ods. 1 a § 102 ods. 1 OSP). Čo možno strane neodkladným opatrením uložiť je demonštratívne vymedzené v § 325 ods. 2 CSP, ktorý do značnej miery nadväzuje na pôvodný § 76 ods. 1 OSP. Za splnenia zákonných podmienok môže súd nariadiť aj kontrolu dodržiavania neodkladným opatrením nariadenej povinnosti technickými prostriedkami podľa zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Štandardná lehota na nariadenie neodkladného opatrenia ostáva zachovaná na úrovni tridsiatich dní od doručenia návrhu, ktorý spĺňa zákonné náležitosti (§ 326 CSP). V prípade návrhu podľa § 325 ods. 2 písm. e) CSP, teda pri dôvodnom podozrení z domáceho násillia, je táto lehota skrátená na 24 hodín. O návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodne súd spravidla bez pojednávania a bez výsluchu alebo vyjadrenia osoby, proti ktorej návrh smeruje. V záujme prevencie zmarenia účelu neodkladného opatrenia doručí súd návrh stranám až spolu s uznesením

o nariadení neodkladného opatrenia. Uznesenie o odmietnutí alebo zamietnutí návrhu, ani prípadné odvolanie proti takémuto rozhodnutiu, súd prvej inštancie protistrane nedoručuje. Uznesenie odvolacieho súdu sa protistrane doručí iba v prípade, ak ním odvolací súd neodkladné opatrenie nariadi.

Vzhľadom na pomerne rozsiahlu odbornú polemiku o reálnych následkoch a súvislostiach posledného z uvedených prípadov, teda nariadenia neodkladného (predbežného) opatrenia odvolacím súdom, bola prijatá úprava obsiahnutá v druhej vete § 329 ods. 1 CSP. Právny stav pred 1. 7. 2016 totiž pri zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia prvostupňovým súdom umožňoval, aby bol odporca po zmene zamietavého uznesenia a nariadení predbežného opatrenia odvolacím súdom prvýkrát konfrontovaný s potenciálnymi (a ihneď aj reálnymi a definitívnymi) účinkami predbežného opatrenia až na základe rozhodnutia odvolacieho súdu. V súlade s § 329 ods. 1 CSP teda platí, že **v prípade podania odvolania proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia umožní odvolací súd protistrane vyjadriť sa k odvolaniu a k samotnému návrhu**, nejde však o úkon súdu prvej inštancie.

K zásadným zmenám dochádza v rámci koncepcie zániku účinkov neodkladného – a tým aj zabezpečovacieho – opatrenia. Neodkladné opatrenie zanikne výlučne v prípade uplynutia času, na ktorý bolo nariadené; pokiaľ súd *ad hoc* rozhodol o časovom obmedzení trvania neodkladného opatrenia (§ 330 ods. 1, § 333 CSP). **Inak musí byť neodkladné opatrenie vždy osobitne zrušené rozhodnutím súdu, čo v nadväznosti na právoplatnosť tohto rozhodnutia umožňuje presne identifikovať časový úsek, počas ktorého neodkladné opatrenie vykazovalo záväznosť a právne účinky** [na rozdiel od § 77 ods. 1 písm. a) až c) OSP, ktorého aplikácia spôsobovala v praxi určité problémy]. Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že účinky neodkladného opatrenia sú nezlučiteľné s procesným neúspechom žalobcu vo veci samej. Súd preto obligatórne a z úradnej povinnosti osobitným výrokom zruší neodkladné opatrenie v rozhodnutí, ktorým žalobu zamietne alebo odmieta, alebo ktorým konanie zastavuje (§ 335 a § 336 ods. 4 CSP). Na návrh zruší súd neodkladné opatrenie vtedy, ak odpadnú dôvody, pre ktoré bolo nariadené (§ 334 CSP).

Vzhľadom na to, že v rámci celkovej koncepcie neodkladného opatrenia nie sú jeho účinky nevyhnutne podmienené existenciou a trvaním konania vo veci samej, **môže v prípade meritórneho procesného úspechu žalobcu trvať neodkladné opatrenie bez vopred stanoveného časového obmedzenia**. V nadväznosti na túto skutočnosť zavádza CSP osobitné dôvody na zrušenie neodkladného opatrenia, ktoré trvá aj po skončení konania vo veci samej alebo ktoré bolo nariadené po skončení konania vo veci samej. V súlade s § 338 CSP zruší súd takéto neodkladné opatrenie, avšak výlučne na návrh a iba ak: a) vzhľadom na stav exekučného konania už neodkladné opatrenie nie je potrebné, alebo b) navrhovateľ mohol podať návrh na vykonanie exekúcie, ale tak v primeranom čase neurobil.

Vo všeobecnosti platí, že proti uzneseniu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia je v zmysle § 357 písm. d) CSP prípustné odvolanie. Odvolanie zákon pripúšťa aj proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zrušení neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia podľa § 334 a § 335 ods. 1 CSP [§ 357 písm. e) CSP]. Proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na zrušenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia nemožno podať odvolanie. Ak takéto uznesenie súdu prvej inštancie vydá súdny úradník, je proti nemu prípustná sťažnosť podľa § 239 a nasl. CSP.

V nadväznosti na § 77 ods. 3 OSP ostáva zachovaná osobitná zodpovednosť navrhovateľa za škodu a inú ujmu spôsobenú neodkladným opatrením, pokiaľ neodkladné opatrenie zaniklo alebo bolo zrušené z iného dôvodu než preto, že sa žaloba vo veci samej vyhovelo alebo že bolo právo navrhovateľa uspokojené (§ 340 CSP).

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

II. Neodkladné a iné opatrenia v CMP

Neodkladné opatrenia a iné opatrenia sú upravené v tretej časti CMP. Marginálna rubrika označuje túto časť ako niektoré ustanovenia o neodkladných a iných opatreniach a je preto zrejmé, že právna úprava tohto inštitútu nie je v CMP komplexná (§ 2 ods. 1 CMP). **Právnu úpravu neodkladných opatrení v CMP môžeme v zásade rozdeliť do dvoch okruhov, a to jednak na všeobecné ustanovenia (§ 360 a nasl. CMP) a následne na jednotlivé konania (§ 365 až § 368 CMP,** a to neodkladné opatrenia vo veciach ochrany maloletého, neodkladné opatrenia vo veciach výživného, neodkladné opatrenia vo veciach osobnej starostlivosti o maloletého a neodkladného opatrenia o povolení súdu na výkon oprávnenia vo veciach starostlivosti súdu o maloletých). Samostatne sú potom upravené opatrenia na zabezpečenie dôkazu.

Už z prvého nazerania na právnu úpravu je zrejmé, že CMP neobsahuje v uvedenej časti inštitút tzv. zabezpečovacieho opatrenia. **Ako bolo vyššie poukázané, zabezpečovacie opatrenie má charakter sudcovského záložného práva, a slúži na účely zabezpečenia peňažnej pohľadávky veriteľa; z hľadiska charakteru konaní v režime CMP tak nemá svoje opodstatnenie.**

CMP vymedzuje osobitý spôsob začatia konania o neodkladnom opatrení. Niektoré konania podľa CMP môžu začať aj bez návrhu. Metodologický prístup nastavenia je taký, že pokiaľ možno začať konanie len na návrh, zákon to výslovne uvádza; napríklad v konaní o rozvod manželstva (§ 93 CMP).

CMP vymedzuje, že pokiaľ možno začať konanie aj bez návrhu, môže aj súd nariadiť neodkladné opatrenie bez návrhu. Aj v konaniach podľa CMP možno neodkladné opatrenie nariadiť pred začatím konania, v jeho priebehu, ako aj po skončení konania. Vzhľadom na to, že konania podľa CMP môžu začať aj bez návrhu odlišne od § 336 a § 337 CSP, pokiaľ bolo neodkladné opatrenie nariadené pred začatím konania súd zväži, či vzhľadom na okolnosti prípadu je potrebné vyvolať konanie vo veci samej alebo bude samotné neodkladné opatrenie postačovať, a stane sa tak rozhodnutím, ktorým sa konanie skončí, pričom súd len poučí účastníkov o možnosti začať konanie vo veci samej. Aj v prípadoch podľa CMP, najmä pokiaľ bolo neodkladné opatrenie nariadené pred začatím konania, môže byť toto vnímané ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (napr. nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým bude uložená povinnosť platiť výživné v nevyhnutnej miere, pričom súd nebude musieť *ex officio* vyvolať konanie o úprave práv a povinností na čas do rozvodu).

Nad rámec zákonných dôvodov prípustnosti nariadenia neodkladného opatrenia (ak je bezodkladne potrebné upraviť pomery alebo, že exekúcia bude ohrozená) CMP umožňuje nariadiť neodkladné opatrenie aj v prípade, že to vyžaduje verejný záujem. Predmetné ustanovenie reflektuje na článok 1 CMP, a to, že súd v konaniach podľa predmetného zákona postupuje v súlade s ochranou verejného záujmu.

Miestne príslušným na nariadenie neodkladného opatrenia je z hľadiska povahy konania súd podľa predmetu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Napríklad vo veciach maloletých to bude súd podľa § 112 ods. 1 CMP. Vecne príslušným je okresný súd v súlade s § 324 ods. 2 CSP.

Na zdôraznenie účelu, ktorý sa sleduje neodkladným opatrením, CMP pripúšťa možnosť nariadiť neodkladné opatrenie aj v konaní pred odvolacím súdom. V tomto prípade neodkladné opatrenie nariadi priamo odvolací súd. Ak bude neodkladné opatrenie nariadené v tomto štádiu, nebude proti predmetnému uzneseniu prípustné odvolanie, ale je daná len možnosť žiadať o jeho zrušenie. Vzhľadom na túto skutočnosť budú situácie, kedy odvolací súd skutočne nariadi neodkladné opatrenie skôr zriedkavé, a to najmä, ak to bude vyžadovať niektorý zo záujmov chránený v režime CMP.

Osobitne v CMP sú vymedzené dôvody na zrušenie neodkladného opatrenia. Ak sú splnené predpoklady na zrušenie, musí súd rozhodnúť vždy samostatným uznesením. Samotné skončenie konania nespôsobuje zrušenie neodkladného opatrenia, ale súd o jeho zrušení musí rozhodnúť samostatným uznesením. Dôvodmi na zrušenie sú jednak zmena pomerov a jednak odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo nariadené. **Neodkladné opatrenie môže súd zrušiť aj bez návrhu.**

Neodkladné opatrenie vo veciach ochrany maloletého viac-menej vychádza z obsahových východísk predbežného opatrenia podľa § 75a OSP. V prípade tohto neodkladného opatrenia v súlade s § 365 CSP sa rozširuje okruh osôb oprávnených na podanie návrhu na nariadenie neodkladného

ho opatrenia. V intenciách § 75a OSP mohol návrh na nariadenie predbežného opatrenia podať len orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. O tomto návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia súd musí rozhodnúť v lehote do 24 hodín a v tejto lehote uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia aj vyhotovíť. Nakoľko lehota na rozhodnutie o návrhu je veľmi krátka, v tomto prípade nie je potrebné ustanovovať maloletému procesného opatrovníka. Odlišne je stanovená aj vykonateľnosť uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia, ktorá sa neviaže na okamih doručenia, ale na vyhlásenie alebo vyhotovenie uznesenia.

Neodkladné opatrenie vo veciach výživného zotrváva na koncepte, že neodkladným opatrením možno uložiť povinnosť platiť výživné len v nevyhnutnej miere. O návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodne súd najneskôr do 30 dní od doručenia návrhu v súlade s § 328 ods. 2 CSP.

Neodkladné opatrenie vo veciach osobnej starostlivosti o maloletého. Tento druh neodkladného opatrenia z hľadiska obsahu korešponduje s predbežným opatrením podľa § 76 ods. 1 OSP. Osobitne je konštruovaná lehota na nariadenie neodkladného opatrenia, a to sedem dní od doručenia návrhu. V tejto lehote je súd povinný neodkladné opatrenie aj vyhotovíť. Vykonateľnosť je nastavená zhodne ako v prípade neodkladných opatrení vo veciach ochrany maloletého podľa § 365 CSP.

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osovníčky do zoznamu osovníkov advokátskej komory uplynulo v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Neodkladné opatrenie o povolení súdu na výkon oprávnenia vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Ide o neodkladné opatrenie, ktoré reflektuje na oprávnenia zakotvené v zákone o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately. Jediným subjektom aktívne legitimovaným na podanie návrhu na nariadenie tohto neodkladného opatrenia je orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý je zároveň jediným účastníkom tohto konania. Obsahom je získanie povolenia pre orgán sociálnoprávnej ochrany detí a kurately na získanie vstupu do obydlija. Vzhľadom na účel tohto druhu neodkladného opatrenia stanovuje zákon aj krátku lehotu 24 hodín, v ktorej je povinný toto uznesenie aj doručiť.

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.

III. Odkladný účinok správnej žaloby, kasačnej sťažnosti a žaloby na obnovu konania v SSP

Správny súdny poriadok upravuje inštitút, ktorého účelom je zabrániť nastúpeniu právnych účinkov napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy v rámci konania o správnej žalobe, napadnutého rozhodnutia krajského súdu v rámci kasačného konania alebo uvedených rozhodnutí v rámci konania o žalobe na obnovu konania.

Odkladný účinok správnej žaloby (§ 184 – § 189 SSP). V zásade podanie správnej žaloby nemá odkladný účinok. Ustanovenie § 184 SSP však počíta s prípadmi, keď správnej žalobe prizná odkladný účinok priamo SSP alebo osobitný právny predpis. Ustanovenie § 213 SSP priznáva priamo odkladný účinok napríklad správnej žalobe vo veci preskúmania rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy vydaného vo veciach azylu, ak osobitný predpis neustanovuje inak (osobitným predpisom je zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) alebo žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o rozpustení združenia podľa § 396 SSP. Medzi osobitné právne predpisy, ktoré priznávajú správnej žalobe priamo odkladný účinok, patrí napríklad zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktorý priznáva odkladný účinok správnej žalobe smerujúcej proti rozhodnutiu o rozpustení združenia obcí (§ 20f ods. 4) alebo zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, ktorý priznáva správnej žalobe priamo odkladný účinok v § 17 ods. 7, § 51 ods. 8, § 52 ods. 6, § 54 ods. 4, § 60 ods. 6 a 7, § 61 ods. 4, § 63 ods. 3.

Podľa § 185 SSP môže správny súd výlučne na návrh žalobcu a po vyjadrení žalovaného uznesením priznať správnej žalobe odkladný účinok v dvoch prípadoch. Po prvé, ak by okamžitým výkonom alebo inými právnymi následkami napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy hrozila závažná ujma, značná hospodárska škoda, finančná škoda, závažná ujma na životnom prostredí, prípadne iný vážny nenapraviteľný následok a zároveň priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom. Po druhé, ak má napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy podklad v právne záväznom akte Európskej únie, o platnosti ktorého možno mať vážne pochybnosti a žalobcovi by inak hrozila vážna a nenapraviteľná ujma a rovnako súčasne priznanie odkladného účinku nie je v rozpore so záujmom Európskej únie.

O návrhu žalobcu na priznanie odkladného účinku správnej žaloby rozhodne správny súd do 30 dní od doručenia vyjadrenia žalovaného k tomuto návrhu. Ak bol návrh podaný súčasne so správnou žalobou, počíta sa táto lehota (ktorá má povahu sudcovskej lehoty) od doručenia administratívnych spisov (§ 187 ods. 3 SSP). Z uvedeného preto vyplýva, že návrh na priznanie odkladného účinku môže žalobca podať priamo v správnej žalobe alebo kedykoľvek v priebehu konania. Pred rozhodnutím o tomto návrhu má správny súd povinnosť vyžiadať si vždy vyjadrenie žalovaného. O návrhu rozhoduje správny súd uznesením (buď mu vyhovie a správnej žalobe prizná odkladný účinok alebo ho uznesením zamietne). Proti tomuto uzneseniu nie je prípustná kasačná sťažnosť [§ 439 ods. 2 písm. e)].

V súvislosti s odkladným účinkom správnej žaloby je potrebné upozorniť na osobitnú úpravu odkladného účinku v rámci už spomínaného konania vo veciach azylu, a to konkrétne vo vzťahu k časovému okamihu podania takéhoto návrhu a lehoty na rozhodnutie správneho súdu. Podľa § 213 ods. 2 SSP je žalobca oprávnený podať návrh na priznanie odkladného účinku iba spolu so správnou žalobou (buď ako jej súčasť alebo ako jej prílohu), pričom správny súd je povinný o tomto návrhu rozhodnúť, po vyjadrení žalovaného, do 15 dní od jeho podania. Inak sa na rozhodovanie správneho súdu o odkladnom účinku primerane použijú § 185 až § 189 SSP.

V rámci právnej úpravy osobitných konaní umožňuje SSP priznať, za primeraného použitia § 186 až § 189 SSP, odkladný účinok žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy (§ 258 SSP). Obdobu odkladného účinku správnej žaloby možno nájsť aj v dočasnom pozastavení účinnosti všeobecne záväzného nariadenia upraveného v § 362 SSP.

Aké právne následky vyvoláva odkladný účinok správnej žaloby – v porovnaní s odkladom vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu (§ 250c ods. 1 OSP) má odkladný účinok správnej žaloby širší dopad na práva, právom chránené záujmy a povinnosti dotknutých subjektov. Ustanovenie § 186 v ods. 1 SSP vymedzuje, na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, *expressis verbis* právne následky nastúpenia odkladného účinku správnej žaloby v podobe pozastavenia účinkov napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu

verejnej správy a nemožnosti takéhoto rozhodnutia alebo opatrenia byť následne podkladom na vydanie naň nadväzujúceho rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy v nadväzujúcom administratívnom konaní.

Napríklad, ak je napadnuté stavebné povolenie a správny súd prizná správnej žalobe odkladný účinok, do právoplatnosti rozhodnutia správneho súdu respektíve do zrušenia uznesenia o priznaní odkladného účinku nemôže orgán verejnej správy vydať kolaudačné rozhodnutie. *A contrario*, pokiaľ SSP alebo osobitný právny predpis priamo nezakladá odkladný účinok správnej žaloby a správny súd neprizná správnej žalobe odkladný účinok, resp. samotný návrh na priznanie odkladného účinku správnej žaloby ani nebol podaný, vychádzajúc z prezumpcie zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy, správnou žalobou napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy je spôsobilým podkladom na vydanie naň nadväzujúceho rozhodnutia. Uvedené teda znamená, že **začatie správneho súdneho procesu nie je v zmysle § 40 správneho poriadku predbežnou otázkou, a preto nie je daný zákonný dôvod na prerušenie administratívneho konania do právoplatného rozhodnutia správneho súdu podľa § 29 správneho poriadku.**

Je nesporné, že odkladný účinok správnej žaloby má povahu zásahu do existujúceho právneho stavu pred rozhodnutím vo veci samej. Z uvedeného dôvodu preto SSP v § 187 ods. 1 upravil, v prípade priznania odkladného účinku podľa § 185 písm. a) SSP ďalšiu sudcovskú lehotu na rozhodnutie vo veci samej. **Lehota na vydanie rozhodnutia je v tomto prípade stanovená dĺžkou šiestich mesiacov a plynie od vydania uznesenia o priznaní odkladného účinku.** Ak správny súd priznal žalobe odkladný účinok podľa § 185 písm. b) SSP, je povinný podať na Súdny dvor Európskej únie návrh týkajúci sa platnosti právne záväzného aktu Európskej únie, ak takýto návrh nebol ešte podaný (§ 187 ods. 2 SSP). V danom prípade SSP nestanovuje lehotu na podanie takéhoto návrhu. Len na doplnenie, podanie návrhu na Súdny dvor Európskej únie nie je dôvodom prerušenia konania podľa § 100 SSP.

Odkladný účinok správnej žaloby zaniká zo zákona právoplatnosťou rozhodnutia správneho súdu vo veci samej (§ 186 ods. 2 SSP). Podľa § 189 SSP je správny súd oprávnený, kedykoľvek v priebehu konania, aj bez návrhu, uznesenie o priznaní odkladného účinku zrušiť, ak sa počas konania ukáže, že na priznanie odkladného účinku neboli dané dôvody alebo tieto medzičasom odpadli (§ 189 SSP). Proti tomuto uzneseniu rovnako nie je prípustná kasačná sťažnosť [§ 439 ods. 2 písm. e) SSP].

Odkladný účinok kasačnej sťažnosti (§ 446 – § 447 SSP). Kasačná sťažnosť ako mimoriadny opravný prostriedok v správnom súdnictve v zásade nemá odkladný účinok. Výnimky z tejto zásady môže ustanoviť výlučne SSP. Obdobne ako pri správnej žalobe, aj v prípade kasačnej sťažnosti zákon rozlišuje nastúpenie odkladného účinku kasačnej sťažnosti priamo zo zákona (§ 446 ods. 2 SSP) a na základe rozhodnutia kasačného súdu. Kasačný súd môže priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok výlučne na základe návrhu sťažo-

vateľa alebo opomenutého sťažovateľa, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom.

Odkladný účinok kasačnej sťažnosti priamo zo zákona (§ 446 ods. 2 SSP) obsahovo nadväzuje na § 145 ods. 2 a § 151 ods. 4 SSP, ktoré upravujú právoplatnosť rozhodnutia v určitých, svojím predmetom, výnimočných konaniach. Vo vymenovaných prípadoch právoplatnosť rozhodnutia krajského súdu nastupuje uplynutím lehoty 30 dní od doručenia rozhodnutia krajského súdu alebo podaním kasačnej sťažnosti v tej istej lehote. Podaním kasačnej sťažnosti nastupuje jej odkladný účinok, ktorá skutočnosť v podstate znamená, že sa až do právoplatnosti rozhodnutia kasačného súdu (§ 447 ods. 2 v spojení s § 186 ods. 2 SSP) pozastavujú účinky napadnutého rozhodnutia krajského súdu a takéto rozhodnutie nemôže byť podkladom na vydanie naň nadväzujúcich rozhodnutí alebo opatrení iných orgánov verejnej moci (§ 447 ods. 2 SSP). **Uvedené právne následky odkladného účinku kasačnej sťažnosti sa rovnako uplatnia aj v prípade, ak odkladný účinok prizná kasačnej sťažnosti na základe návrhu kasačného súdu.**

Pokiaľ kasačný súd na základe návrhu (§ 447 ods. 1 SSP) prizná kasačnej sťažnosti odkladný účinok, môže kedykoľvek aj bez návrhu uznesenie o priznaní odkladného účinku zrušiť, ak sa v priebehu kasačného konania ukáže, že na priznanie odkladného účinku neboli dané dôvody alebo tieto

medzičasom odpadli (§ 447 ods. 2 v spojení s § 189 SSP). Pochopiteľne, táto možnosť neprichádza do úvahy v prípadoch nastúpenia odkladného účinku kasačnej sťažnosti priamo zo zákona.

Odkladný účinok žaloby na obnovu konania (§ 482). Podľa § 482 SSP môže správny súd priznať žalobe na obnovu konania odkladný účinok jednak vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu správneho súdu a jednak vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu verejnej správy. Základným predpokladom je návrh žalobcu a existencia dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorý je potrebné v odôvodnení uznesenia označiť. Na rozhodovanie o odkladnom účinku sa primerane použijú § 186 až 189 SSP.

V prípade povolenia obnovy konania sa odkladajú právne účinky napadnutého rozhodnutia správneho súdu a právne účinky rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy, avšak iba v prípade, ak boli odložené v pôvodnom súdnom konaní zo zákona alebo na základe rozhodnutia správneho súdu (§ 484 ods. 2 SSP). Pokiaľ v pôvodnom konaní neboli správnej žalobe priznané odkladné účinky, či už zo zákona alebo na základe rozhodnutia správneho súdu, má žalobca možnosť dosiahnuť odloženie právnych účinkov napadnutého rozhodnutia správneho súdu, vrátane napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy na základe návrhu podľa § 482 SSP.

JUDr. Anita Filová

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **representatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

**Advokácia
v spomienkach
advokátov**

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Účinná súdna ochrana a dôverné skutkové poznatky v konaní pred Všeobecným súdom Európskej únie¹

JUDr. Jozef Kubala

Článok sa venuje analýze a výkladu procesných pravidiel obsiahnutých v čl. 105 nového Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, ktoré umožňujú tomuto súdnemu orgánu neoznamiť všetky informácie predložené v konaní hlavnému účastníkovi konania a založiť na nich svoje rozhodnutie. Autor sa v článku zamýšľa nad možným nesúladom analyzovanej procesnej úpravy s obsahom práva na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 47 Charty a poukazuje na riziká takto riešenej ochrany dôverných informácií týkajúcich sa bezpečnosti Únie, jej členských štátov alebo ich medzinárodných vzťahov.

Vymedzenie problému

Všeobecný súd ako súčasť Súdneho dvora Európskej únie² je skutkový súd. Na rozdiel od Súdneho dvora je povinný vytvoriť nielen právny, ale aj skutkový základ pre svoje rozhodnutia. Skutkový základ sa vytvára procesným dokazovaním, ktorého priebeh, hodnotenie a výsledky sú pod prísnym dozorom obsahu základného práva na účinnú súdnu ochranu tak, ako je definované

JUDr. Jozef Kubala

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2010), od roku 2014 pôsobí a vykonáva prax ako advokát so sídlom v Košiciach.

V rámci postgraduálneho štúdia pôsobí ako interný doktorand na katedre občianskeho práva na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

časti základného práva na účinnú súdnu ochranu. Rokovací poriadok v citovaných ustanoveniach totiž uvádza, že ak Všeobecný súd po preskúmaní rozhodne, že niektoré informácie alebo prílohy (ďalej len „informácie“), ktoré sa mu predložili, sú významné na rozhodnutie sporu a majú dôvernú povahu vo vzťahu k druhému hlavnému účastníkovi konania, tomuto hlavnému účastníkovi konania ich neoznami. Následne zváži požiadavky spojené s právom na účinnú súdnu ochranu, osobitne s dodržaním zásady kontradiktórnosti, a požiadavky vyplývajúce z bezpečnosti Únie, jej členských štátov alebo z ich medzinárodných vzťahov. Všeobecný súd následne môže založiť svoje rozhodnutie na informáciách, ktoré z dôvodu svojej dôvernej povahy neboli oznámené druhému hlavnému účastníkovi konania za predpokladu, že sú nevyhnutné na rozhodnutie sporu.

né v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).³

Podľa čl. 47 Charty každý z účastníkov konania má právo vyjadriť sa ku každému dôkaznému prostriedku;⁴ toto právo je už súčasťou výkladu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd⁵ (ďalej len „Dohovor“)⁶ a v rovnakej kvalite preto tvorí aj súčasť základného práva na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 47 Charty.⁷

Procesným postupom podľa čl. 105 ods. 5 a 8 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu⁸ (ďalej len „Rokovací poriadok“) však dochádza, objektívne, k zásahu do tejto sú-

1 Táto práca vznikla v rámci riešenia projektu „Závaznosť a aplikovateľnosť Charty základných práv Európskej únie pre členský štát a v členskom štáte s osobitným zreteľom na súdnu moc v Slovenskej republike“, ktorý je podporovaný Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0814-12.

2 V súlade s čl. 19 ods. 1 ZEÚ v znení Lisabonskej zmluvy sa Súdny dvor Európskej únie sa skladá zo Súdneho dvora, Všeobecného súdu a osobitných súdov. K osobitným súdom v súčasnosti zaraďujeme Súd pre verejnú službu Európskej únie.

3 Charta základných práv Európskej únie bola najprv slávnostne vyhlásená 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. ES C 364, 2000, s. 1) a potom znova 12. decembra 2007 v Štrasburgu (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 1, a Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 389).

4 Pozri napr. rozsudok Európska komisia proti Írsku a iní, C-89/08 P, EU:C:2009:742, body 50 a 52, rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, C-300/11, EU:C:2013:363, bod 55 až 57, alebo rozsudok Európska komisia a iní proti Yassin Abdullah Kadi, spojené veci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, bod 100 až 129.

5 Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/92 Zb. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd bol podpísaný členmi Rady Európy dňa 4. novembra 1950, do platnosti vstúpil dňa 3. septembra 1953.

6 Pozri napr. rozsudok ESĽP z 23. júna 1993, Ruiz-Mateos proti Španielsku, sťažnosť č. 12952/87, bod 63, ako aj tam citovanú judikatúru ESĽP.

7 K tomu bližšie pozri čl. 52 ods. 3 Charty a vysvetlivky k čl. 52 Charty.

8 Ú. v. EÚ, L 105, 23. apríla 2015, s. 1.

9 Pravidlá definované v čl. 105 „nového“ Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu účinného od 1. 7. 2015 predstavujú úplne nový rozmer procesnej úpravy v porovnaní s predošlou verziou Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu z 2. mája 1991 v znení neskorších zmien a doplnení, ktorý obdobné procesné pravidlá neobsahoval.

10 Čl. 105 ods. 3 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

Účelom príspevku je pokúsiť sa o výklad citovaného článku 105 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu spolu s objasnením procesného mechanizmu a postupov tohto súdu, ktoré by mali zabezpečiť, aby základné právo na účinnú súdnu ochranu druhého účastníka konania nebolo pozbavené jeho zmyslu a podstaty. Súčasne chceme poukázať aj na riziká takto riešenej ochrany dôverných informácií týkajúcich sa bezpečnosti Únie, jej členských štátov alebo ich medzinárodných vzťahov. Nazdávame sa, že výklad citovaného článku by mohol poslúžiť aj právnej, predovšetkým advokátskej praxi, ktorá môže byť postavená pred riešenie problému súvisiaceho s analyzovanou novou procesnou úpravou, resp. obmedzením zásady kontradiktórnosti.

Výklad pojmov: významné pre rozhodnutie, dôverná povaha, bezpečnosť a požiadavky vyplývajúce z medzinárodných vzťahov

Jednou z procesných zásad uplatňovaných v konaní pred Všeobecným súdom je zásada kontradiktórnosti konania upravená v čl. 64 Rokovacieho poriadku. V zmysle citovanej zásady Všeobecný súd zohľadní len procesné písomnosti a prílohy, s ktorými sa zástupcovia účastníkov konania mali možnosť oboznámiť a ku ktorým mali možnosť sa vyjadriť. Rokovací poriadok však pripúšťa výnimky z aplikácie tejto zásady, ku ktorým patrí aj procesný postup podľa čl. 105 (ods. 8) Rokovacieho poriadku.

Základným predpokladom aplikácie čl. 105 ods. 5 Rokovacieho poriadku, t. j. pravidla, podľa ktorého sa určité informácie druhému hlavnému účastníkovi neoznámia, je definovanie obsahu pojmov, ktoré sú obsiahnuté v hypotéze tejto právnej normy.

Po prvé, musí ísť o *informácie, ktoré sú významné pre rozhodnutie vo veci samej*. Pod takými informáciami treba rozumieť všetky skutkové poznatky, ktoré súd mieni subsumovať pod právo Únie a zohľadniť pri rozhodovaní vo veci samej.

Po druhé, musí ísť o *informácie, ktoré majú dôvernú povahu* vo vzťahu k druhému hlavnému účastníkovi konania, teda o informácie, ktoré nie sú tomuto účastníkovi konania známe a nie sú ani verejne prístupné.

Po tretie, musí ísť o *informácie, ktoré sa dotýkajú bezpečnosti Únie, jedného či viacerých jej členských štátov alebo ich medzinárodných vzťahov*. Ide o informácie, ktorých oznámenie by ohrozilo bezpečnosť Únie, bezpečnosť jedného či viacerých jej členských štátov alebo ich medzinárodné vzťahy. Nie je pritom rozhodujúce, či informácie, vo vzťahu ku ktorým hlavný účastník konania požaduje dôverné zaobchádzanie, boli tomuto účastníkovi zaslané jedným alebo viacerými členskými štátmi, alebo nimi disponuje na základe iných skutočností.

Procesný postup Všeobecného súdu

Uplatnenie procesného mechanizmu a postupov predpokladaných v čl. 105 Rokovacieho poriadku⁹ je ovládané dispozičnou zásadou. Ak chce teda hlavný účastník konania v rozpore so zásadou kontradiktórnosti založiť svoje tvrdenia na určitých informáciách, o ktorých zároveň uvedie, že ich oznámenie by ohrozilo bezpečnosť Únie, jej členských štátov alebo ich medzinárodné vzťahy, musí v súlade s čl. 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku požiadať Všeobecný súd o dôverné zaobchádzanie s týmito informáciami. Takáto žiadosť musí obsahovať naliehavé dôvody, ktoré v rozsahu striktno vyžadovanom situáciou odôvodňujú zachovanie dôvernej povahy týchto informácií a ktoré bránia ich oznámeniu druhému hlavnému účastníkovi konania. Procesný mechanizmus, ktorý sa „roztočí“ po podaní takejto žiadosti pozostáva z niekoľkých štádií.

V prvom štádiu Všeobecný súd skúma význam informácií predložených hlavným účastníkom konania na rozhodnutie sporu a ich dôvernú povahu vo vzťahu k druhému hlavnému účastníkovi konania, ktorému ich až do ukončenia tohto skúmania neoznámia.¹⁰ Rozhodnutie Všeobecného súdu prijaté vo vzťahu k dôvernému charakteru predložených informácií má zásadný vplyv na ďalšie zaobchádzanie s týmito informáciami, pričom Rokovací poriadok tu predpokladá dva varianty následného procesného postupu Všeobecného súdu.

Ad. A) Informácie nemajú dôvernú povahu

Predpokladom uplatnenia prvého variantu procesného postupu podľa čl. 105 ods. 4 Rokovacieho poriadku je rozhodnutie Všeobecného súdu o tom, že informácie, ktoré sa mu predložili, sú významné na rozhodnutie sporu, avšak **nemajú dôvernú povahu na účely konania pred Všeobecným súdom**. V takomto prípade si Všeobecný súd vyžiada od dotknutého účastníka konania súhlas s oznámením týchto informácií druhému hlavnému účastníkovi konania. Ak s týmto oznámením účastník konania v určenej lehote nesúhlasí alebo ak sa v tejto lehote nevyjadrí, informácie sa nezohľadnia pri rozhodovaní o veci a vrátia sa tomu účastníkovi, ktorý ich v konaní predložil.

Ad. B) Informácie majú dôvernú povahu

Druhý variant procesného postupu sa uplatní v prípade, ak Všeobecný súd po prvotnom preskúmaní rozhodne, že (niektoré) informácie, ktoré sa mu predložili, sú významné na rozhodnutie sporu a **majú súčasne dôvernú povahu vo vzťahu k druhému hlavnému účastníkovi konania**. Všeobecný súd bez toho, aby takéto informácie oznamoval druhému účastníkovi konania, obligatórne zväži na jednej strane požiadavky spojené s právom na účinnú súdnu ochranu, osobitne s dodržaním zásady kontradiktórnosti, a na strane druhej požiadavky vyplývajúce z bezpečnosti Únie, jej členských štátov alebo z ich medzinárodných vzťahov za účelom rozhodovania o ďalšom postupe v konaní.¹¹

Účastník konania môže v lehote 2 týždňov od doručenia rozhodnutia Všeobecného súdu o dôvernej povahe ním predložených informácií vziať tieto informácie čiastočne alebo úplne späť. Informácie, ktoré boli vzaté späť, sa nezohľadnia pri rozhodovaní o veci a vrátia sa dotknutému hlavnému účastníkovi konania. V tejto súvislosti je však potrebné upozorniť na skutočnosť, že Rokovací poriadok nepriznáva účastníkovi konania inú možnosť (čiastočného alebo úplného) späť vzatia dôverných informácií v konaní pred Všeobecným súdom. Pokiaľ teda účastník, ktorý dôverné informácie v konaní predložil, v stanovenej lehote nevyužije oprávnenie na ich (čiastočné alebo úplné) späť vzatie, prakticky stráca kontrolu nad ich ďalším „osudom“ v prebiehajúcom konaní pred Všeobecným súdom, a to až do rozhodnutia, ktorým sa konanie na tomto súde končí.¹²

V ďalšom štádiu Všeobecný súd na podklade takéhoto zváženia prijme *odôvodnené uznesenie* obsahujúce spôsob na zosúladenie vyššie uvedených požiadaviek.¹³ Rokovací poriadok¹⁴ uvádza aj príklad možného postupu pri „zosúladovaní“ týchto požiadaviek spočívajúci v tom, že dotknutý účastník konania predloží na účely neskoršieho oznámenia druhému hlavnému účastníkovi konania buď (1) nedôverné znenie alebo (2) nedôverné zhrnutie informácií, ktoré obsahuje ich podstatný obsah a umožňuje druhému hlavnému účastníkovi konania v čo najväčšej miere uviesť svoje pripomienky. Kópia tohto uznesenia sa doručí účastníkom konania,¹⁵ ktorí však v tomto prípade nedisponujú možnosťou procesnej obrany, pretože odvolanie proti takémuto odôvodnenému uzneseniu nie je prípustné.

S ohľadom na význam „dôverných“ informácií pre rozhodnutie vo veci samej môže Všeobecný súd zväziť rozsah ich ďalšieho použitia vo svojom rozhodovacom procese a fakultatívne posunúť procesný mechanizmus do posledného štádia. V prípade, ak sa Všeobecný súd v súlade s čl. 105 ods. 8 Rokovacieho poriadku domnieva, že (dokonca aj) tie informácie (resp. ich časť), ktoré z dôvodu svojej dôvernej povahy neboli oznámené druhému hlavnému účastníkovi konania spôsobom vymedzeným v odôvodnenom uznesení, sú nevyhnutné na rozhodnutie sporu, môže odchylné od zásady kontradiktórnosti a s obmedzením sa na to, čo je prísne nevyhnutné, na nich založiť svoje rozhodnutie. V rámci posúdenia týchto informácií alebo príloh Všeobecný súd prihliada na skutočnosť, že hlavný účastník konania k nim nemohol uviesť pripomienky.

Ochrana informácií a právo na účinnú súdnu ochranu: Limity a vyvažovanie

Procesný mechanizmus upravený v čl. 105 Rokovacieho poriadku sa v čase písania tejto štúdie¹⁶ ešte stále neuplatňuje. Dôvod je obsiahnutý v čl. 227 ods. 3 Rokovacieho poriadku, podľa ktorého „Ustanovenia článku 105 sa uplatnia až od nadobudnutia účinnosti rozhodnutia uvedeného

11 Čl. 105 ods. 5 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

12 Bližšie pozri 105 ods. 10 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

13 Máme na mysli na jednej strane požiadavky spojené s právom na účinnú súdnu ochranu, osobitne s dodržaním zásady kontradiktórnosti, a na strane druhej požiadavky vyplývajúce z bezpečnosti Únie, jej členských štátov alebo z ich medzinárodných vzťahov.

14 Pozri článok 105 ods. 6 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

15 K tomu pozri čl. 120 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

16 Informácia platná k 3. januáru 2016.

17 Rozhodnutie podľa čl. 105 ods. 11 Rokovacieho poriadku sa uverejní v Úradnom vestníku Európskej únie.

18 K tomu pozri napr. Praktické vykonávanie ustanovenia rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, bod. 236, Ú. v. EÚ, L 152, 18. júna 2015, s. 1.

19 V literatúre sa pre označenie tohto rozsudku zaužíval pojem KADI II.

20 Pozri rozsudok ZZ proti Secretary of State for the Home Department, EU:C:2013:363, bod 53 a tam citovanú judikatúru Súdneho dvora.

21 Pozri bod 100 a 101 rozsudku Európska komisia a iní proti Yassin Abdullah Kadi, EU:C:2013:518.

22 Tamže, bod 125.

23 Tamže, bod 128.

v článku 105 ods. 11¹⁷. Ide o rozhodnutie, ktorým Všeobecný súd určí bezpečnostné pravidlá na účely ochrany informácií, pri predložení ktorých účastník konania požiadal o dôverné zaobchádzanie v súlade s čl. 105 Rokovacieho poriadku. Všeobecný súd sa však k prijatiu tohto rozhodnutia doposiaľ nepodujal.

Niet pochyb o tom, že tieto pravidlá budú mať pre aplikáciu právnej úpravy uvedenej v článku 105 Rokovacieho poriadku kľúčový význam a dajú odpoveď na viacero otázok týkajúcich sa fungovania predmetného mechanizmu v praxi, obzvlášť z pohľadu účastníka konania žiadajúceho o dôverné zaobchádzanie s predkladanými informáciami. Treba si však uvedomiť, že ako je zrejmé už z ich označenia, pôjde o pravidlá, ktorých primárnym cieľom bude zabezpečenie vysokej úrovne ochrany informácií predložených účastníkom.¹⁸ Ich prijatím sa však nezmenia procesné postupy súdu a účastníkov konania súvisiace s aplikáciou predmetného mechanizmu.

Na mieste je však zamyslieť sa nad možným nesúlalom ustanovení čl. 105 ods. 5 a 8, t. j. pravidiel, ktoré umožňujú Všeobecnému súdu neoznámiť všetky informácie predložené v konaní dotknutému účastníkovi a eventuálne na nich založiť svoje rozhodnutie, s obsahom práva na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 47 Charty.

V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť, okrem samotného obsahu čl. 47 Charty, aj článok 52 ods. 1 Charty, v zmysle ktorého „*Akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.*“

Právo na účinnú súdnu ochranu obsiahnuté v čl. 47 Charty nie je absolútne, pričom Súdny dvor vo svojej judikatúre vymedzil možné podmienky jeho obmedzenia. Vhodným príkladom je rozsudok vo veci Európska komisia a iní proti Yassin Abdullah Kadi, spojené veci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518.¹⁹ Súdny dvor v súvislosti s obsahom práva na účinnú súdnu ochranu v tomto rozsudku potvrdil svoju predchádzajúcu judikatúru,²⁰ keď uviedol, že čl. 47 Charty vyžaduje, aby dotknutá osoba mala možnosť zoznámiť sa s dôvodmi, na ktorých sa zakladá rozhodnutie prijaté voči nej s cieľom umožniť jej brániť svoje práva za najlepších možných podmienok. Zároveň však uviedol, že čl. 52 ods. 1 Charty pripúšťa obmedzenia výkonu práv v nej zakotvených, ale zároveň vyžaduje, aby každé obmedzenie súčasne rešpektovalo obsah dotknutého základného práva, a ďalej to, aby bolo každé obmedzenie nevyhnutné v súlade so zásadou proporcionality a aby skutočne zodpovedalo cieľom všeobecného záujmu uznaného Úniou.²¹

Súdny dvor potvrdil, že naliehavé dôvody týkajúce sa bezpečnosti Únie či jej členských štátov alebo udržiavania ich medzinárodných vzťahov môžu brániť oznámeniu určitých informácií alebo dôkazov dotknutej osobe. V týchto prípadoch však súd Únie musí v rámci súdneho preskúmania, ktoré vykonáva, použiť postupy, ktoré umožnia po prvé sklbiť legitímne záujmy bezpečnosti štátu týkajúce sa povahy a zdrojov informácií, na ktoré sa prihliadalo pri prijímaní príslušného aktu, a po druhé dostatočne zaručiť jednotlivcovi dodržanie jeho procesných práv, akým je právo byť vypočutý a zásada kontradiktórnosti.²² V nadväznosti na možnosť obmedzenia práva na účinnú súdnu ochranu Súdny dvor uzavrel, že „*Ak sa však ukáže, že dôvody uvedené príslušným orgánom skutočne bránia tomu, aby boli informácie alebo dôkazy predložené súdu Únie oznámené dotknutej osobe, je potrebné vhodným spôsobom zabezpečiť rovnováhu požiadaviek vyplývajúcich z práva na účinnú súdnu ochranu, osobitne z dodržiavania zásady kontradiktórnosti, a požiadaviek súvisiacich s bezpečnosťou Únie a jej členských štátov alebo s udržiavaním ich medzinárodných vzťahov.*“²³

Vzhľadom na to, že možnosti obmedzenia výkonu práva na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 47 Charty jestvovali už pred prijatím čl. 105 Rokovacieho poriadku, mohlo by sa zdať, že úvaha nad možným nesúlalom pravidiel vyplývajúcich z tohto ustanovenia s Chartou je zbytočná. Opak je však pravdou. Úprava podmienok obmedzenia výkonu tohto práva definovaná v judikatúre Súdneho dvora alebo v Rokovacom poriadku je totiž len jedným z atribútov posudzovaných v kontexte jeho súladu s Chartou. Kľúčovým meradlom v tomto smere však bude spôsob aplikácie predmetných pravidiel Všeobecným súdom v konkrétnom prípade. Rokovací poriadok totiž zveril Všeobecnému súdu dve významné právomoci. Prvou z nich je právomoc rozhodovať o použití pravidiel upravených v čl. 105 a súčasne právomoc rozhodovať konkrétny

spor, v ktorom sa uplatní mechanizmus nesprístupnenia informácií dotknutému účastníkovi konania.

Značný rozsah diskrečnej právomoci zverený Všeobecnému súdu Rokovacím poriadkom navyše zdôrazňujú aj niektoré veľmi všeobecne formulované ustanovenia čl. 105 tohto procesného kódexu. V ods. 8 citovaného článku Rokovacieho poriadku je možné identifikovať hneď dve abstraktne formulované povinnosti Všeobecného súdu. Prvou z nich je povinnosť Všeobecného súdu obmedziť sa pri rozhodovaní založenom na informáciách neoznámených dotknutému účastníkovi na to, „čo je prísne nevyhnutné“. Druhou je povinnosť Všeobecného súdu prihliadať pri posudzovaní dôverných informácií na skutočnosť, že dotknutý účastník konania k nim nemohol uviesť pripomienky.

Všetky vyššie pomenované skutočnosti vytvárajú priestor pre možný zásah do práva na účinnú súdnu ochranu v rozsahu, ktorý sa „nezmestí“ do limitov čl. 52 ods. 1 Charty. Až samotná aplikácia mechanizmu podľa čl. 105 Rokovacieho poriadku po prijatí bezpečnostných pravidiel, ktorá bude nepochybne pod prísny drobnohľadom odbornej verejnosti, môže poskytnúť odpovede na nastolené otázky. Iste, riešenie tohto procesného problému, ktorý má, nesporne, aj ústavný rozmer, patrí v konečnom dôsledku Súdnemu dvoru, ktorý koná a rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam Všeobecného súdu. ■

RESUMÉ

Účinná súdna ochrana a dôverné skutkové poznatky v konaní pred Všeobecným súdom Európskej únie

Autor sa v článku venuje výkladu ustanovení čl. 105 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu a analyzuje podmienky aplikácie nových procesných pravidiel, ktoré umožňujú Všeobecnému súdu neoznámiť všetky informácie predložené v konaní hlavnému účastníkovi konania a založiť na nich svoje rozhodnutie. S poukazom na rozsah diskrečnej právomoci zverenej novou procesnou úpravou Všeobecnému súdu sa autor zamýšľa nad rizikom zásahu do práva na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 47 Charty v rozsahu, ktorý sa „nezmestí“ do limitov vymedzených v čl. 52 ods. 1 Charty. Záverom poukazuje, že až samotné uvedenie procesných pravidiel „do života“ a ich aplikácia v praxi poskytne odpoveď na otázky súvisiace s rizikami takto riešenej ochrany dôverných informácií týkajúcich sa bezpečnosti Únie, jej členských štátov alebo ich medzinárodných vzťahov.

SUMMARY

Effective Judicial Protection and Confidential Matters in Proceedings before the General Court of the European Union

The author interprets provisions of Article 105 of the Rules of Procedure of the General Court, and he analyses requirements for the application of new procedural rules which enable the General Court not to communicate all information submitted in the proceedings to a main party and to rely on such information when ruling in the case. Having regard to the scope of discretionary power conferred by new procedural rules on the General Court, the author considers the risk of interference with the right to effective judicial protection under Article 47 of the Charter to the extent that “does not fall” within the limits specified in Article 52 Sec. 1 of the Charter. In the end, the author points out that only the implementation and practical application of procedural rules will answer the questions concerning the risks of such protection of confidential information related to the security of the Union, its Member States or their international relations.

ZUSAMMENFASSUNG

Wirksamer gerichtlicher Schutz und vertrauliche Taterkenntnisse im Verfahren vor dem Allgemeinen Gericht der Europäischen Union/EuG

Der Autor widmet sich im Artikel der Auslegung der Bestimmungen des Artikels 105 der Gerichtsordnung des Allgemeinen Gerichtes und analysiert die Voraussetzungen für die Anwendung von neuen Prozessregeln, die dem Allgemeinen Gericht ermöglichen, nicht alle im Verfahren erteilten Informationen der Hauptverfahrenspartei bekannt zu geben und auf deren Grundlage seine Entscheidung zu treffen. Mit dem Hinweis auf den Umfang der Verschwiegenheitsbefugnis, die dem Allgemeinen Gericht durch die neue prozessuale Regelung übertragen wurde, erwägt der Autor das Risiko des Eingriffs ins Recht auf einen wirksamen gerichtlichen Schutz nach Maßgabe des Artikels 47 der Charta in einem Umfang, der in die Limits, abgegrenzt im Artikel 52 Abs. 1 der Charta, „nicht hineinpasst“. Abschließend wird vom Autor hingewiesen darauf, dass erst die Umsetzung von prozessualen Regeln „im Leben“ selbst und deren Anwendung in der Praxis die Antwort auf die Fragen, die mit den Risiken des derart geregelten Schutzes von vertraulichen Informationen betreffend die Sicherheit der Union, deren Mitgliedsstaaten oder deren internationalen Beziehungen zusammenhängen, eine Antwort bieten kann.

Interpretačná nejednoznačnosť § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife

Mgr. Tomáš Sabadoš

Článok reaguje na stále pretrvávajúce problémy pri interpretácii § 13 ods. 2 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 566/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Vyhláška o advokátskej tarife“ v príslušnom gramatickom tvare). Napriek tomu, že k uvedenej vyhláške bol v roku 2015 vydaný historicky prvý komentár, stále sa v praxi stretávame s rozličnou aplikáciou predmetného ustanovenia. V článku podrobne analyzujeme možnosti výkladu § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife a jasne odpovedáme na otázku: **„Ako správne vyčíslíť odmenu advokáta, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch a viacerých osôb?“**

Úvod

Väčšina ustanovení právnych predpisov je právnej praxi po výkladovej stránke jednoznačná, jasná, normotvorca ich dostatočne odôvodnil resp. samotné ustanovenie právneho predpisu skoncipoval tak, aby nevytváralo priestor na odlišnú interpretáciu. Nájdu sa však aj prípady, kedy ustanovenia právnych predpisov sú nejednoznačné, nejasné, normotvorca ich dostatočne

Mgr. Tomáš Sabadoš
je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave z roku 2014. Od roku 2014 pôsobí ako advokátsky koncipient v Košiciach.

ne odôvodnil, resp. samotné ustanovenie právneho predpisu odporuje základom logiky a vytvára tak priestor pre rozbiehanie právnej praxe, pre jej nesúrodosť, čím sa napokon znižuje predvídateľnosť rozhodnutí.

Medzi ustanovenia, ktoré si zaslúžia istý „mediálny“ priestor môžeme bezpochyby zaradiť aj § 13 ods. 2 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. V úvode tiež musíme skonštatovať, že nebyť historicky prvého komentára k Vyhláške o advokátskej tarife (ďalej len „komentár k advokátskej tarife“ v príslušnom gramatickom tvare), ktorý bol vydaný v roku 2015 kolektívom autorov,¹ tak dosiaľ by na Slovensku neexistovala ucelená publikácia, ktorá by v obdobnom rozsahu spracovávala danú problematiku. Spomínaná publikácia je nesmiernym prínosom pre právnu prax.

Platné a účinné znenie § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife znie: **„Základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.“**

Dve rôzne interpretácie jedného ustanovenia

Problém § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife spočíva v tom, že prax sa riadi dvoma rôznymi výkladmi:

¹ Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, 224 s.

1. Jeden spôsob výkladu tohto ustanovenia je, že základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 % u všetkých osôb zastúpených advokátom. To znamená, že na výpočet trov právneho zastúpenia za jeden spoločný úkon pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb sa u každej zastúpenej osoby rovnako zníži základná sadzba tarifnej odmeny o polovicu a takto znížená sadzba sa vynásobí počtom zastúpených osôb. Podľa tohto výkladu tarifná odmena predstavuje 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny u „prvej“ zastúpenej osoby, 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny u „druhej“ zastúpenej osoby a rovnako 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny u každej ďalšej zastúpenej osoby. Za zastupovanie dvoch osôb pri spoločnom úkone by tarifná odmena spolu za tento úkon predstavovala 100 % ($50\% \times 2$) základnej sadzby tarifnej odmeny, za zastupovanie troch osôb pri spoločnom úkone by tarifná odmena predstavovala spolu 150 % ($50\% \times 3$) základnej sadzby tarifnej odmeny za tento úkon, za zastupovanie štyroch osôb pri spoločnom úkone by tarifná odmena v sume predstavovala 200 % ($50\% \times 4$) základnej sadzby tarifnej odmeny a tak ďalej. Táto alternatíva výkladu je v praxi veľmi rozšírená – má drvivú prevahu.
2. Druhý spôsob výkladu tohto ustanovenia je, že základná sadzba tarifnej odmeny sa u „prvej“ zastúpenej osoby nijako neupraví, t. j. neznižuje sa, a u každej ďalšej sa zníži o 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny. To znamená, že na dosiahnutie správneho výsledku sa pri výpočte trov právneho zastúpenia za jeden spoločný úkon pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb postupuje odlišne u „prvej“ zastúpenej osoby v porovnaní s každou ďalšou zastúpenou osobou. Podľa tohto výkladu tarifná odmena predstavuje 100 % základnej sadzby tarifnej odmeny u „prvej“ zastúpenej osoby, 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny u „druhej“ zastúpenej osoby a rovnako 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny u každej ďalšej zastúpenej osoby. Spolu by to predstavovalo 150 % ($100\% + 50\%$) základnej sadzby tarifnej odmeny za zastupovanie dvoch osôb pri spoločnom úkone, 200 % ($100\% + 50\% + 50\%$) základnej sadzby tarifnej odmeny za zastupovanie troch osôb pri spoločnom úkone, 250 % ($100\% + 50\% + 50\% + 50\%$) základnej sadzby tarifnej odmeny za zastupovanie štyroch osôb pri spoločnom úkone a tak ďalej.

V čom spočíva táto interpretačná nezrovnalosť? Nemusíme pátrať prídlho. V samotnom ustanovení, ktoré je maximálne strohé a z časti zamlčané. „*Platná právna úprava má dispozíciu čiastočne zamlčanú, lebo síce ustanovuje konkrétne zníženie základnej sadzby tarifnej odmeny o 50 %, ale neupravuje explicitne a jednoznačne okruh zastupovaných osôb, na ktoré sa zníženie vzťahuje.*“² Samotný problém tkvie v predmetnom ustanovení.

2 Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa), str. 98.

3 Prusak, J. Teória práva, str. 294.

Krok po kroku k riešeniu

V demokratickom a právnom štáte platí princíp viazanosti štátu (štátnych orgánov) právom. Štátne orgány musia postupovať *secundum et intra legem*, t. j. podľa práva a na jeho základe.³ Stav, keď rozhodnutia súdov, vrátane najvyššieho súdu, posudzujúce tú istú právnu otázku sú zásadne odlišné, je v priamom rozpore s požiadavkou právnej istoty, ktorej imanentnou súčasťou je právo, aby rozhodnutia súdov boli predvídateľné, resp., že rovnaké veci budú rovnakým spôsobom súdené.

Pre jednoznačné zaujatie stanoviska a vyjadrenie sa k jednotlivým interpretáciám uvedeného ustanovenia je nevyhnutné, aby sme uplatnili niekoľko metód výkladu práva. Na tomto mieste považujeme za dôležité ešte raz uviesť aktuálne (platné a účinné) znenie § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife, ako aj jeho predchádzajúce znenia a sledovať tak jeho historický vývoj.

■ **Základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.** Takéto znenie obsahuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. účinná od 1. 7. 2013 do súčasnosti. Rovnaké znenie tohto ustanovenia obsahovala Vyhláška o advokátskej tarife aj v znení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 232/2010 Z. z. účinnej od 1. 6. 2010 do 30. 6. 2013.

■ **Základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.** Takto znelo uvedené ustanovenie od nadobud-

nutia účinnosti Vyhlášky o advokátskej tarife, t. j. od 1. 1. 2005 až do 31. 5. 2010. Vo vymedzenom období bola Vyhláška o advokátskej tarife novelizovaná celkovo päť krát (vyhláška MS SR č. 279/2005 Z. z., vyhláška MS SR č. 649/2005 Z. z., vyhláška MS SR č. 256/2006 Z. z., vyhláška MS SR č. 557/2008 Z. z., vyhláška MS SR č. 209/2009 Z. z.), no žiadna z týchto noviel nemala pre nami sledované ustanovenie význam, resp. nezasažovala do jeho znenia.

Počas právneho „života“ Vyhlášky o advokátskej tarife nedošlo k výrazným zmenám v § 13 ods. 2. Zmenilo sa len numerické vyjadrenie percenta, o ktoré sa zníži základná sadzba tarifnej odmeny za spoločný úkon pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Právnu predchodkyňou Vyhlášky o advokátskej tarife je vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ktorá tiež obsahovala obdobné ustanovenie o znížení základnej sadzby tarifnej odmeny v § 17 ods. 2.

■ **Základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.** Táto vyhláška bola účinná od 1. 4. 2002 do 31. 12. 2004. Počas jej právneho „života“ bola síce raz novelizovaná, ale predmetná novela nijako nezmenila znenie uvedeného ustanovenia. K predmetnému zneniu ustanovenia je možné uviesť len toľko, že oproti súčasnému zneniu (okrem zníženia základnej sadzby tarifnej odmeny z 20 % na 50 %) obsahuje navyše slovné spojenie „alebo obhajobe“. Uvedené slovné spojenie nemá význam pre nami sledovaný cieľ. Normotvorca týmto slovným spojením len zdôraznil, že k zníženiu základnej sadzby tarifnej odmeny za spoločný úkon dôjde aj v trestných veciach, kde advokát obhajuje dvoch alebo viacerých obvinených resp. obžalovaných.

Pred vyššie uvedenou vyhláškou si „žila svojím právnym životom“ vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci, ktorá obsahovala obdobné ustanovenie o znížení základnej sadzby tarifnej odmeny, ako jej právna nástupníčka, tiež v § 17 ods. 2.

■ **Tarifná odmena sa zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.** Uvedená vyhláška bola účinná od 1. 7. 1990 do 31. 3. 2002. Počas tohto obdobia bola síce raz novelizovaná, ale predmetná novela sa nijako nedotkla spomínaného ustanovenia. Podľa nášho názoru toto znenie nepredstavuje žiaden radikálny odklon od ustanovení, ktoré sme už vyššie popísali. Zmenu môžeme vidieť v tom, že dosiaľ predmetné ustanovenie začínalo slovným spojením „základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži...“ a toto ustanovenie začína slovným spojením „tarifná odmena sa zníži...“ Uvedená zmena však nepredstavuje žiaden zásah do nami sledovaného cieľa.

Nasledujúcimi dvoma vyhláškami sa dostaneme po časovej osi v porovnaní s už uvedenými vyhláškami o poriadny krok späť. No vzhľadom na nami sledovaný cieľ, budú mať práve nasledujúce dve vyhlášky kľúčový význam. Vyhláška ministra spravodlivosti č. 50/1965 Zb. o odmenách za poskytovanie právnej pomoci (advokátska tarifa) v § 8 ods. 1 a 2 obsahovala ustanovenia o znížení tarifnej odmeny za spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

■ **(1) Za spoločné úkony pri obhajovaní dvoch alebo viacerých osôb v tej istej veci patrí za každú osobu odmena podľa sadzby zníženej o jednu štvrtinu.**

(2) Za spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb v tej istej veci patrí za každého zastúpeného odmena podľa sadzby zníženej o 10 %. Toto ustanovenie sa nepoužije, ak je predmetom konania spoločné a nerozdielne právo alebo spoločný a nerozdielny záväzok. Uvedená vyhláška bola účinná od 1. 7. 1965 do 30. 6. 1990. Z uvedeného znenia vyhlášky vyplýva, prečo neskoršie dve vyhlášky⁴ vo svojom texte uvádzajú zvlášť pojem „obhajovanie“ a zvlášť pojem „zastupovanie“ napriek tomu, že v oboch prípadoch upravujú zníženie (základnej sadzby) tarifnej odmeny advokáta rovnako. V uvedenom prípade je osobitne upravené zníženie odmeny pri obhajobe v trestnom konaní a to o 25 %, pričom v ostatných prípadoch je za zastupovanie dvoch alebo viacerých osôb znížená odmena len o 10 %. Platná a účinná Vyhláška o advokátskej tarife (vo všetkých jej novelách) používa v uvedenom ustanovení iba jednotné označenie, a to „zastupovanie“. Z uvedeného však nemôžeme vyvodiť záver, že právna úprava *de lege lata* nemá na mysli zníženie tarifnej odmeny za spoločné úkony pri obhajobe dvoch alebo viacerých osôb v trestnom konaní. Normotvorca toto delenie vypustil a zaužíval pre oba prípady,

4 Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci a vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

5 Pri obhajobe v trestnom konaní na jednej strane a pri zastupovaní vo všetkých ostatných prípadoch okrem obhajoby v trestnom konaní na strane druhej.

6 Toto ustanovenie sa nepoužije, ak je predmetom konania spoločné a nerozdielne právo alebo spoločný a nerozdielny záväzok.

aj keď ich významová odlišnosť je zrejماً a nejde o synonymá, jednotné pomenovanie a to zastúpenie (pozn. Môžeme uznať, že pojem zastúpenie je širší ako pojem obhajoba a v určitom zmysle sa tak dá pojem obhajoba subsumovať pod pojem zastúpenie). K tomuto kroku sa normotvorca uchýlil zrejme preto, lebo odmena sa v neskorších vyhláškach v oboch prípadoch⁵ znižovala rovnako a nedochádzalo už k diferencovaniu numerického vyjadrenia percentuálneho zníženia odmeny. V uvedenom znení je tiež výslovne uvedené, na rozdiel od znenia *de lege lata*, že musí ísť o spoločné úkony v tej istej veci. Čo je však najdôležitejšie, v uvedenom znení vyhlášky je výslovne zakotvené, že zníženie odmeny za spoločné úkony pri obhajovaní, resp. zastupovaní dvoch lebo viacerých osôb sa týka každej z nich. V uvedenom ustanovení je jasne a zreteľne vyjadrený úmysel normotvorcu a nenecháva nikoho na pochybách. V uvedenej vyhláške je v odseku dva obsiahnuté tiež pomerne dôležité ustanovenie,⁶ ktorého absencia v neskorších vyhláškach spôsobila rovnako nemalú interpretačnú rozchodnosť. Analýze tohto ustanovenia (odseku dva) sa však v tomto článku nebudeme venovať.

Posledným právnym predpisom, ktorý uvedieme v rámci tohto historického výkladu je nariadenie ministra spravodlivosti č. 115/1951 Zb., ktorým sa určujú sadzby odmien za úkony právnej pomoci poskytovanej advokátskymi poradňami (advokátska tarifa). Uvedené nariadenie zakotvovalo nami skúmaný § 7.

■ **Pri spoločnom zastúpení dvoch alebo viac osôb v tej istej veci náleží za zastúpenie druhej a každej ďalšej osoby jedna tretina odmeny, ktorá by za zastupovanie druhej a každej ďalšej osoby náležala, keby neboli zastúpené spoločne; súčet všetkých odmien nesmie však prevýšiť dvojnásobok najvyššej odmeny. Celková odmena sa rozvrhne na jednotlivých zastúpených podľa pomeru účastenstva vo veci.** Predmetné nariadenie bolo účinné od 1. 1. 1952 do 30. 6. 1965. Z uvedeného jasne, bez rozporne vyplýva, že v prípade spoločného úkonu pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, patrí advokátovi odmena vo výške 100% za prvého zastúpeného a za druhého, resp. každého ďalšieho je to jedna tretina odmeny, ktorá by prislúchala za zastupovanie tejto osoby, ak by nešlo o spoločné zastúpenie. Normotvorca do uvedeného ustanovenia tiež zakomponoval aj „strop“ celkovej odmeny za spoločné zastupovanie, ktorý je vyjadrený ako dvojnásobok najvyššej odmeny. Obdobné vyjadrenie „stropu“ odmeny za spoločné zastupovanie dvoch alebo viacerých osôb neobsahuje, resp. neobsahovala žiadna z vyššie uvedených vyhlášok.

Takto vyzerá stručná exkurzia do minulosti, alebo aj právna evolúcia znenia nami sledovaného § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife. Z nášho uhla pohľadu sú najvýznamnejšie práve posledné dva právne predpisy. Vyhláška ministra spravodlivosti č. 50/1965 Zb. podporuje argumentáciu v prospech výkladu uvedeného pod bodom jedna v tomto článku a nariadenie ministra spravodlivosti č. 115/1951 Zb. na druhej strane podporuje argumentáciu v prospech výkladu uvedeného pod bodom dva v tomto článku. Spoločným znakom pre tieto rozdielne úpravy je, že jasne a nezameniteľne stanovujú, ako sa každej zo zastúpených osôb jednotlivo týka zníženie odmeny.

„Platná právna úprava má dispozíciu čiastočne zamlčanú, lebo síce ustanovuje konkrétne zníženie základnej sadzby tarifnej odmeny o 50%, ale neupravuje explicitne a jednoznačne okruh zastupovaných osôb, na ktoré sa zníženie vzťahuje. Sémantický a gramatický výklad sú nedostatočné a vec treba považovať za interpretačne zložitú, kde je nevyhnutné využiť iné metódy výkladu.“⁷

Právny poriadok Českej republiky je nášmu právnemu poriadku najbližší. Preto sme sa rozhodli pre porovnanie uviesť aj znenie obdobného ustanovenia z českej právnej úpravy. Toto porovnanie odôvodňuje aj samotný fakt, že prvé tri právne predpisy o advokátskej tarife, ktoré sú uvedené aj v tomto článku sme mali s Českou republikou spoločné. Slovenský právny predpis *de lege lata* má čiastočne zamlčanú dispozíciu a v praxi to spôsobuje značné komplikácie. Český právny predpis *de lege lata* ustanovuje, že „jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobou mimosmluvní odměna snížená o 20 %.“⁸ Česká úprava obdobného ustanovenia má jasne vyjadrenú dispozíciu, ako konkrétne sa znižuje odmena, a preto toto ustanovenie nevyvoláva u našich susedov takú polemiku ako naša právna úprava.

7 Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa), str. 98.

8 Vyhláška ministerstva spravodlivosti č. 177/1996 Sb. o odmenách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právnických služeb (advokátní tarif)

Súdna prax v tom má „jasno“

„Judikatúrou deklarovaná obhajoba prvej alternatívy (pozn. v článku uvedená pod bodom jedna) **sa dostáva prostredníctvom kritéria ad absurdum k závažnému hodnotovému rozporu** v rovnakom posudzovaní dvoch rozdielnych situácií, keď advokát zastupuje len jednu osobu pri základnej sadzbe tarifnej odmeny, ktorá predstavuje plnú náhradu vo výške 100 % a pri zastupovaní dvoch osôb je základná sadzba tarifnej odmeny znížená o 50 % u každého z nich, pričom súhrn tarifná odmena je v rovnakej výške 100 %“.⁹

V odôvodnení rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14Co/119/2013 zo dňa 27. 3. 2013 je uvedené „tarifnú odmenu za zastupovanie prvého klienta si advokátka uplatnila v plnej sume a v zmysle § 13. ods. 2 vyhlášky základnú sadzbu tarifnej odmeny za zastupovanie druhého klienta znížila o 50 % tarifnej hodnoty odmeny. Pokiaľ bol odvolaním namietaný postup súdu pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny za zastupovanie dvoch alebo viacerých účastníkov konania, je nutné vychádzať z dikcie § 13 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Zo slovného, logického ani systematického výkladu znenia tohto ustanovenia nemožno vyvodiť výklad, ktorého aplikácie sa odvolatelia domáhajú. Postup, ktorý zvolil okresný súd, keď rozhodol, že v prípade zastupovania viacerých účastníkov advokátom patrí advokátovi tarifná odmena za zastupovanie všetkých zastúpených po jej znížení o 50 %, pričom takto znížená odmena sa násobí počtom zastúpených osôb v konaní, zodpovedá jednak zneniu citovaného § 13 ods. 2 vyhlášky a jednak zodpovedá aj zaužívanej súdnej praxi. V danom prípade, pokiaľ právna zástupkyňa zastupovala dvoch účastníkov konania, vznikla situácia, že jej prináleží tarifná odmena vo výške zodpovedajúcej 100 % hodnoty základnej sadzby tarifnej odmeny, ako pri zastupovaní jedného účastníka konania. Zo žiadneho z ustanovení vyhlášky nemožno bez akýchkoľvek pochybností vyvodiť oprávnenosť súdu na postup, ktorého sa odvolatelia dovolávajú, teda pri vyčíslení odmeny advokáta za zastupovanie viacerých osôb sčasti aplikovať § 10 vyhlášky (pri prvom zastúpenom) a až následne pri ostatných zastúpených už postupovať podľa § 13 ods. 2 vyhlášky.“

V odôvodnení rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 21CoP/2/2013 zo dňa 21. 2. 2013 je uvedené, že „vo vzťahu k trovám prvostupňového konania odvolací súd konštatuje nesprávnosť postupu súdu prvého stupňa pri priznávaní trov právneho zastúpenia za zastupovanie dvoch účastníkov v konaní. V tomto smere je právne významný § 13 ods. 2 vyhl. MS SR č. 655/2004 Z. z. odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhl.“), v zmysle ktorého základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Vychádzajúc z § 11 ods. 1 písm. a) vyhl. je základná sadzba tarifnej odmeny za rok 2011 57 eur, ktorú je dôvodné s poukazom na § 13 ods. 2 vyhl. znížiť na 28,50 eur u každého zo žalovaných v 1. a 2. rade.“

V odôvodnení rozhodnutia Krajského súdu Banská Bystrica, sp. zn. 13Co/33/2013 zo dňa 15. 3. 2013 je uvedené, že, „Z jazykového a logického výkladu uvedeného ustanovenia vyplýva, že okresný súd postupoval správne, keď základnú sadzbu tarifnej odmeny krátil vo vzťahu k obidvom odporcom, pretože ako správne uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia z dikcie § 13 ods. 2 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. vyplýva, že základná sadzba tarifnej odmeny znížená o 50 % sa vzťahuje na každý úkon právnej služby vykonaný právnym zástupcom v súdnom konaní a to vo vzťahu k obidvom klientom, ktorých v tomto konaní zastupuje a nie len vo vzťahu k jednému z nich tak, ako to vyplýva z výšky odmeny vyčíslenej právnou zástupkyňou odporcov.“

V odôvodnení rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Sžo/105/2007 zo dňa 5. 2. 2008 je uvedené, že „V danom prípade právny zástupca úspešne zastupoval záujmy žalobcov 1/ až 14/, teda mu patrí tarifná odmena za zastupovanie štrnástich účastníkov po znížení o 20 % v zmysle vyhlášky.“

V odôvodnení z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 M Cdo 1/2011 zo dňa 20. 9. 2012, v ktorom sa uvádza, že „V danom prípade teda žalobcom 1/ a 2/ v konaní vznikli (každému z nich) trovy právneho zastúpenia, ktoré musel zaplatiť každý sám. Pokiaľ si uplatnili právo na náhradu trov konania, bolo dôvodné im tieto trovy priznať, a to znížené u každého z nich o 20 % v zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky, pretože procesné úkony žalobcov boli vykonávané ako spoločné úkony jedným a tým istým zástupcom.“

9 Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa), str. 99.

Nie je logický výklad ako logický výklad

Na druhej strane pre posilnenie argumentácie v prospech druhej alternatívy (uvedenej pod bodom dva v tomto článku) tiež uvádzame tri jednoduché modelové situácie, z ktorých logickým uvažovaním musíme dospieť k správne riešeniu. V prvom prípade zastupuje advokát klienta, ktorému poskytne jeden úkon právnej služby, a teda mu za tento úkon patrí 100 % základnej sadzby tarifnej odmeny. V druhom prípade zastupuje advokát dve úplne nezávislé osoby v samostatných konaniach, ktoré riešia právny problém, no po skutkovej stránke sú to úplne odlišné prípady. Obidvom týmto osobám poskytne advokát po jednom úkone právnej služby, a teda mu za tieto úkony patrí od jedného klienta 100 % základnej sadzby tarifnej odmeny a od druhého klienta rovnako 100 % základnej sadzby tarifnej odmeny. V treťom prípade zastupuje advokát dve osoby v tej istej veci a v rámci ich zastupovania im poskytne spoločnú právnu službu – jeden spoločný úkon. Aj keď ide o jednu právnu vec, nemusí byť pozícia obidvoch klientov po skutkovej a právnej stránke identická a advokát musí analyzovať daný problém z pohľadu oboch zastúpených. Ak by bol za jeden spoločný úkon právnej služby poskytnutý obom klientom advokát odmenený 50 % + 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny, nereflektovalo by to jeho skutočné úsilie a prácu. Najmä by takto vypočítaná odmena bola rovnaká ako v modelovom prípade jeden, čo by bolo v značnom kontraste, ak by sme porovnali výkon a prácu advokáta v oboch týchto situáciách. Rovnako by nebolo logické priznať advokátovi odmenu vo výške 100 % + 100 % základnej sadzby tarifnej odmeny, nakoľko takýto výpočet by zas odporoval druhej modelovej situácii. Takto vypočítaná odmena by rovnako neodrážala skutočný výkon advokáta. Riešenie tretej modelovej situácie treba hľadať v rámci mantinelov, ktoré vytýčila prvá a druhá modelová situácia, t. j. treba nájsť racionálny kompromis, ktorý sa ponúka v riešení, že za prvého zastúpeného patrí advokátovi odmena v rozsahu 100 % základnej sadzby tarifnej odmeny a za druhého zastúpeného patrí advokátovi už „len“ 50 % základnej sadzby tarifnej odmeny, čo spolu činí 150 % základnej sadzby tarifnej odmeny za spoločný úkon dvoch osôb zastúpených advokátom v tej istej veci. Toto je jediné riešenie tretej modelovej situácie, ktoré je založené na logickom uvažovaní podľa § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife.

„Prípadné znižovanie odmeny o 50 % už pri prvej z viacerých zastupovaných osôb je aj negatívnym aplikačným prejavom výkladového rezidua vo vzťahu k predchádzajúcim úpravám. V tejto súvislosti je nevyhnuté podotknúť, že s účinnosťou od 31. mája 2010 bola za daných okolností základná sadzba tarifnej odmeny krátená iba o 20 %. Pri jej aktuálnom znižovaní o jednu polovicu by paušálne krátenie o u všetkých spoločne zastupovaných osôb o 50 % malo zjavne absurdné dôsledky, kedy by v prípade zastupovania dvoch osôb vznikol advokátovi nárok na odmenu v rovnakej výške, ako pri zastupovaní jednej osoby. To však odporuje samotnej podstate a zmyslu ustanovení advokátskej tarify o zvyšovaní odmeny pri subjektívnej kumulácii. Hoci pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia, od tohto sa je nevyhnutné odchyliť v prípade, keď to vyžaduje účel normy, systematická súvislosť alebo požiadavka ich ústavne súladného výkladu; v prípade takého znenia ustanovenia právneho predpisu, ktoré umožňuje viac verzií interpretácie alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia je nutné uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým výkladom (m. m. Ústavný súd Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 341/07).“¹⁰

10 Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa), str. 99.

Záver

Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, až u druhej a každej ďalšej osoby. Ak ide o spoločný úkon pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, tarifná odmena sa u prvého zastúpeného vzhľadom na znenie § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife nemení. Správna je interpretácia uvedeného ustanovenia uvedená v bode dva tohto článku (100 % + 50 % + 50 %...).

De lege ferenda

Vzhľadom na extrémnu výkladovú rozpornosť praxe je podľa nášho názoru potrebné § 13 ods. 2 zmeniť. Jedným z prijateľných by bolo znenie: „**Za zastupovanie alebo obhajovanie druhej a každej ďalšej osoby sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony v tej istej veci.** ■

Zoznam použitých prameňov

Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, 224 s. ISBN 978-80-89603-34-3

Prusak, J. Teória práva. Učebné texty Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, Bratislava, 2001, 336 s. ISBN 80-7160-146-2

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 566/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci

Vyhláška ministra spravodlivosti č. 50/1965 Zb. o odmenách za poskytovanie právnej pomoci (advokátska tarifa)

Nariadenie ministra spravodlivosti č. 115/1951 Zb., ktorým sa určujú sadzby odmien za úkony právnej pomoci poskytovanej advokátskymi poradňami (advokátska tarifa)

Vyhláška ministerstva spravodlivosti č. 177/1996 Sb. o odmenách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právnických služeb (advokátní tarif)

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 M Cdo 1/2011 zo dňa 20. 9. 2012

Rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14Co/119/2013 zo dňa 27. 3. 2013

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Sžo/105/2007 zo dňa 5. 2. 2008

Rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 21CoP/2/2013 zo dňa 21. 2. 2013

Rozhodnutia Krajského súdu Banská Bystrica, sp. zn. 13Co/33/2013 zo dňa 15. 3. 2013

RESUMÉ

Interpretačná nejednoznačnosť § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife

Autor sa v článku venuje právnej úprave zníženia základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta za spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb s cieľom poukázať na interpretačný problém, ktorý nastal v praxi a spôsobuje právnu neistotu. Článok je osobitne zameraný na historický vývoj znenia predmetného ustanovenia a najmä na jeho logický výklad, pretože jednoduchý gramatický či systematický výklad tohto ustanovenia nie je dostačujúci.

SUMMARY

Interpretation Ambiguity of Sec. 13(2) of the Regulation on Lawyers' Tariff Rates

The author deals with the reduction of the lawyers' basic tariff rate for legal acts performed jointly while representing two or several persons with a view to pointing out to the interpretation problem which has occurred in practice and which results in legal uncertainty. The article specifically deals with the development of this respective provision in the past, and mainly with its logical interpretation, because simple grammatical or systematic interpretation of this provision does not suffice.

ZUSAMMENFASSUNG

Die nicht eindeutige Auslegung der Bestimmung § 13 Abs. 2 der Verordnung über den Rechtsanwaltstarif

Der Autor widmet sich im Artikel der Rechtsregelung der Kürzung des grundlegenden Tarifsatzes der Vergütung des Rechtsanwalts für gemeinschaftliche Handlungen bei der Vertretung von zwei oder mehreren Personen mit dem Ziel, auf das Problem der Auslegung hinzuweisen, das in der Praxis vorkommt und eine rechtliche Unsicherheit verursacht. Der Artikel ist insbesondere auf die historische Entwicklung der Fassung der gegenständlichen Bestimmung ausgerichtet, insbesondere auf deren logische Auslegung, weil eine einfache grammatische oder systematische Auslegung dieser Bestimmung schlicht unzureichend ist.

Odklony ako nástroje restoratívnej justície v slovenskom trestnom práve a ich reálne uplatňovanie v praxi¹

JUDr. Štefan Zeman

Príspevok sa venuje charakteristike odklonov v trestnom práve, osobitne v podmienkach Slovenskej republiky. Autor vyzdvihuje ich význam a prínos, najmä vo svetle restoratívnej justície.

V rámci slovenskej právnej úpravy poukazuje na pozitívne vlastnosti ako aj problémy podmieneného zastavenia trestného stíhania a zmiernu pri aplikácii v praxi a upozorňuje na významný pokles ich uplatňovania.

1. Všeobecne k významu, prínosom a problémom aplikácie odklonov

Jednou z výrazných črt, ktoré charakterizujú súčasný vývoj moderného trestného práva, je snaha o racionalizáciu justície, s cieľom odľahčiť súdy a zároveň prispieť k skráteniu doby trestného konania a zníženiu jeho finančnej náročnosti. V trestnom práve jednotlivých krajín sa zároveň čoraz viac presadzujú ideály restoratívnej justície,² ktorej východiská sú založené na presvedčení, že pokiaľ má páchatel prevziať skutočnú osobnú a nie iba formálnu trestnoprávnu

JUDr. Štefan Zeman vyštudoval Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave (2011), kde zložil aj rigoróznú skúšku (2012), a na ktorej pôsobí aj v súčasnosti ako interný

doktorand na Katedre trestného práva a kriminológie. Ako aktívny účastník sa zúčastnil na mnohých medzinárodných konferenciách, publikuje na aktuálne témy doma i v zahraničí. V rámci svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zameriava najmä na trestné právo hmotné a kriminológiu, resp. na problematiku restoratívnej justície a niektoré aspekty európskeho trestného práva.

zodpovednosť za to, čo svojím trestným činom spôsobil, musí si najprv plne uvedomiť, priznať si a pochopiť svoje konanie v jeho širších sociálnych a faktických súvislostiach, nielen v rýdzo trestnoprávných dôsledkoch.³ Ide o svojím spôsobom revolučnú koncepciu, ktorá inovuje proces riešenia konfliktov konania osôb s právnymi normami, kde sa do centra pozornosti dostáva aktívna participácia, reparácia, zmiernie riešenie vecí a reintegrácia. Páchatelovi dáva možnosť zmeniť svoj život tak, aby táto zmena bola jednak trvalá s perspektívou užitočného uplatnenia, ako aj plnohodnotného života bez páchania trestnej činnosti, čím sa mu umožňuje podstatne vierohodnejšie a jednoduchšie zbaviť sa nálepky „kriminálnika“. Z páchatel'a sa stáva motivovaný subjekt, ktorý svojím následným správaním môže zvrátiť alebo aspoň

zmierniť dopad svojich minulých činov. Mal by nadobudnúť pocit zodpovednosti za spôsobenú ujmu, pocit povzbudenie zo strany spoločnosti, v zmysle možnosti osobnej zmeny k vedeniu lepšieho života a podpory k začleneniu do spoločnosti. Minimalizácia nátlaku, dobrovoľnosť a spolupráca sú piliermi, na ktorých je založená úspešnosť takehoto procesu. Zástancovia resto-

1 Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0179-12.

2 K jej podstate, princípom a cieľom pozri bližšie napr. ZEMAN, Š.: **Restoratívna justícia ako aktuálna výzva pre trestný systém a niektoré možnosti inšpirácie**. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2015, č. 9, s. 27 – 37.

3 ČERNÍKOVÁ, V.: **Sociální ochrana. Kriminologický pohled na terciární prevenci**. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005, s. 132.

4 K tomu pozri napr. JELÍNEK, J. a kol.: **Trestní právo procesní. 3. vydání**. Praha: Leges, 2013, s. 740; ŠÁMAL, P. a kol.: **Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání**. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3476; ŠČERBA, F. a kol.: **Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice**. Praha: Leges, 2012, s. 14; KLÁTIK, J.: **K historii**,

pojmu a účelu odklonu v trestnom konaní. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2008, č. 3, s. 26 – 27.

5 Niektorí, najmä českí autori, ako napr. Ščerba, Gřivna a ďalší, k odklonom nezaraďujú ani dohodu o vine a treste, ani trestný rozkaz. Odôvodňujú to najmä tým, že oba tieto inštitúty obsahujú aj výrok o vine a treste a majú povahu odsudzujúceho rozsudku, čím nespĺňajú typický predpoklad odklonu, ktorý má spočívať v odchýlke od typického priebehu trestného konania a má sa preto končiť inak, ako rozhodnutím o vine a vynesením trestu. K tomu pozri napr. ŠČERBA, F.:

Alternatívni tresty a opatrenia v novej právnej úprave.

2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 60; CÍSAŘOVÁ, D. – FENYK, J. – GRIVNA, T. a kol.: **Trestní právo procesní. 5. vydání.** Praha: Wolters Kluwer, 2008, s. 673; GRIVNA, T.: **Odklony v českém trestním řádu.** In: MEDELSKÝ, J. a kol. (eds.): **Súčasnú uplatňovanie prvkov restoratívnej justície. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie.** Žilina: EUROKÓDEX, 2013, s. 20.

6 ŠÁMAL, P. – MUSIL, J. – KUČHTA, J. a kol.: **Trestní právo procesní. Čtvrté, přepracované vydání.** Praha: C. H. Beck, 2013, s. 729.

7 WHITE, R. – HAINES, F.: **Crime and Criminology. An Introduction.** Melbourne: Oxford University Press, 1996, s. 79 – 80.

8 LICHNOVSKÝ, F.: **Účel využívání odklonů v trestním řízení při postihu trestné činnosti.** In: Trestní právo, 2015, č. 3, s. 16.

9 ŠČERBA, F.: **Odklon jako sankční opatření.** In: Trestněprávní revue, 2009, č. 2, s. 33.

ratívnej koncepcie sú presvedčení, že ak je obvinený aktívne zapojený do riešenia situácie, ktorú sám spôsobil, uvedomí si dôsledky svojho protiprávneho konania oveľa lepšie, ako keby bol len pasívnym pozorovateľom a zároveň aktívny prístup páchatela prináša aj väčšie zadostučinenie obetiam, ktoré takto nie sú odkázané iba na čakanie na výsledok trestného konania, na ktorom môžu participovať iba v malej miere. Aj keď tieto ciele možno dosiahnuť viacerými spôsobmi, najkomplexnejším sa ukazuje pozvoľné rozširovanie možností využitia odklonov v trestných konaniach v právnych poriadkoch jednotlivých krajín a ich efektívna aplikácia v praxi.

Pokiaľ by sme hľadali jednotnú definíciu odklonov, v odbornej literatúre nájdeme pomerne rôznorodé chápanie autorov,⁴ čo má priamy dopad aj na to, aké inštitúty možno vôbec zaradiť medzi odklony. Na účely tohto príspevku budeme za odklon považovať v užšom zmysle slova *trestno-procesný spôsob, ktorým sa fakultatívne umožňuje odklonenie od prejednávania trestnej veci na hlavnom pojednávaní spravidla mimosúdny, menej formálnym alternatívnym procesným postupom, na rozdiel od spravidla náročného súdneho konania, ktoré sa po vykonaní dokazovania končí rozhodnutím súdu o vine a treste.* V zmysle slovenskej právnej úpravy potom medzi odklony zaraďujeme:

- podmieňané zastavenie trestného stíhania (§ 216 až 217 TP),
- podmieňané zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 218 až 219 TP),
- zmier (§ 220 až 227 TP),
- dohodu o vine a treste (§ 232 až 233, resp. 331 až 335 TP), a
- trestný rozkaz (§ 353 až 357 TP).⁵

V každom prípade, účelom odklonov je rýchlejšie a efektívnejšie vybavenie vhodných prípadov, ktoré z pohľadu účelu trestného konania nevyžadujú prejednanie veci pred súdom na hlavnom pojednávaní, keď obvinený má zákonnú možnosť skončiť vec podstatne miernejším a menej zaťažujúcim spôsobom⁶ a vyhnúť sa tak stigmatizácii svojej osoby a väzenskému prostrediu.⁷ Vo svojej podstate ide o jeden zo spôsobov, ako možno reagovať na nárast menej závažných druhov kriminality a taktiež o snahu, aby justícia v týchto prípadoch postupovala efektívnejšie.⁸ Zároveň ide o nástroj, ktorý vychádza z princípov restoratívnej justície a jeho aplikácia je (spravidla) spojená nielen s okamžitým či podmieňaným zastavením trestného stíhania, ale tiež s určitou formou výchovného pôsobenia na osobu, proti ktorej je vedené trestné konanie a proti ktorej sa odklon uplatňuje.⁹ Žiaduce je tiež zapojenie poškodeného do procesu schvaľovania odklonu, t. j. uspokojenie jeho materiálnych i morálnych nárokov voči obvinenému.

Uplatnenie odklonov však rozhodne netreba chápať ako zľahčovanie veci a udelenie ľahkého postihu páchatelovi. Odklon totiž v sebe vždy obsahuje aj určitý sankčný prvok rôzneho dopadu,¹⁰ individualizovaného s ohľadom na povahu spáchaného trestného činu a jeho následky, ako aj motívy a osobnosť páchatela, jeho správanie pred, počas a po spáchaní činu, ale aj na perspektívu jeho budúceho osobného rozvoja. V tomto kontexte je potrebné si uvedomiť, že odklon nepredstavuje prvok dekriminalizácie, pretože skutok zostáva trestným činom, avšak na dosiahnutie preventívneho účelu trestného práva postačuje alternatívny spôsob vybavenia veci a vzdanie sa formálneho rozsudku.¹¹ Odklon je tak prejavom princípu oportunitity ako výnimky zo zásady legality, v zmysle ktorej je prokurátor povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvie.¹²

Ťažiskom ich využitia by malo byť predovšetkým predsúdne konanie,¹³ kedy môže byť dosiahnutý výraznejší nápravny alebo preventívny účinok, ak obvinený už v ranom štádiu trestného konania dobrovoľne prevezme zodpovednosť za svoje protiprávne činy, čo dopomáha nielen jeho úspešnej resocializácii, ale v značnej miere to zabráni, alebo aspoň minimalizuje riziko stigmatizácie páchatela. Vhodné využitie odklonov predstavuje nezanedbateľnú výhodu taktiež pre poškodených, ktorí sa týmito inštitútmi ľahšie dostanú k náhrade materiálnej či nemateriálnej ujmy. Vyššia miera aplikácie odklonov už v predsúdnej časti trestného konania by mala prinášať úžitok rovnako aj pre celý systém trestnej justície, lebo by dochádzalo k zníženiu počtu súdom prejednávaných prípadov, čo so sebou prináša odbremenenie súdnej sústavy, skrátenie doby prejednávania jednotlivých prípadov a v neposlednom rade aj nezanedbateľný ekonomický prínos, spočívajúci v znížení nákladov trestného konania za súčasného zvyšovania jeho efektivity.¹⁴

Domnievame sa preto, že odklony by sa mali využívať v maximálnej možnej miere pri všetkých vhodných prípadoch, osobitne pokiaľ ide o menej závažnú kriminalitu, prípady týkajúce

sa mladistvých páchatelov,¹⁵ taktiež ak existuje nejaký trvalý vzťah medzi páchatelom a obeťou (rodina, výchovný vzťah, susedstvo, obchodné partnerstvo, atď.) a trestné konanie by mohlo poškodiť páchatela, obeť alebo ich rodiny v takej miere, že straty prevažujú nad prínosmi, ktoré sa očakávajú od verejného odsúdenia,¹⁶ dokonca aj v určitých prípadoch recidívy, samozrejme, s dohľadom nad dodržiavaním uložených primeraných obmedzení a povinností.¹⁷ Stotožňujeme sa však s tvrdením Záhora, že „odklon by sa nemal realizovať, ak si dôvera verejnosti v systém trestnej justície vyžaduje, aby páchatel podstúpil trestné konanie a odsúdenie“.¹⁸ Je však nutné poznamenať, že v zmysle nespochybniteľných pozitív restoratívnej justície, ak trestnú vec nebude možné alebo vhodné riešiť prostredníctvom odklonu a dôjde k podaniu obžaloby a následne sa bude konať hlavné pojednávanie, mali by byť prednostne ukladané niektoré z alternatívnych trestov.

Základné prínosy odklonov môžeme zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- Obvinený zostáva na slobode, čo posilňuje možnosť jeho resocializácie a navyše nie je vytrhnutý zo svojho sociálneho prostredia. Vďaka tomu má možnosť aktívne spolupracovať nielen na svojej náprave, ale v spolupráci so spoločnosťou aj na odstraňovaní príčin kriminality, čím sa zvyšuje šanca na dosiahnutie väčšieho nápravného a preventívneho účinku. Ide o prvky, ktoré sú spoločné s prínosmi alternatívnych trestov k trestu odňatia slobody.¹⁹
- Odklon môže pomôcť vyhnúť sa zbytočnej stigmatizácii páchatela, alebo ju aspoň zmieriť.²⁰
- Odklon môže byť prínosom aj vtedy, keď trestnými činmi dotknutý verejný záujem si viac vyžaduje ich objasnenie a zistenie páchatelov, než záujem trestne stíhať a potrestať obvineného, ktorý sa napr. výraznou mierou zaslúžil a objasnenie týchto činov, zistenie a usvedčenie ich páchatelov.
- Prostredníctvom odklonu navyše poškodený aktívnejšie participuje na výkone trestnej spravodlivosti a môže ľahšie dosiahnuť satisfakciu na materiálnej i morálnej úrovni.
- Využitie odklonov je spravidla vhodnou možnosťou pre riešenie menej závažných trestných činov a prispieva tak k diferenciacii trestnej zodpovednosti.
- Riešenie vecí prostredníctvom odklonu môže výrazne skrátiť trestné konanie a znížiť preťaženosť trestnej justície, s čím súvisí aj nižšia nákladnosť konaní za súčasného zvyšovania ich efektivity. Aj keď ide o dôležitý element, toto hľadisko by však nemalo byť hlavným účelom ich aplikácie.

Pre objektivitu je potrebné uviesť viaceré potenciálne problémy a nevýhody aplikácie odklonov vo všeobecnosti.

Autori uvádzajú napr. nebezpečenstvo ich nerovného použitia, obídanie systému trestného súdnictva alebo zvýhodnenie obvineného,²¹ resp. možnú netransparentnosť a nemožnosť verejnej ani súdnej kontroly v určitých prípadoch.²²

Určitým problematickým miestom využitia inštitútu odklonov by sa mohla javiť aj ich kolízia s niektorými kľúčovými zásadami ústavnoprávnej úrovne, čo bolo zmieňované odborníkmi predovšetkým v počiatkoch ich aplikácie.²³ Išlo o tri problematické zásady, a to zásadu, že len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy,²⁴ zásadu prezumpcie nevinyl²⁵ a zásadu práva každého na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom.²⁶

K možnej kolízii so zásadami prezumpcie nevinyl a práva na spravodlivý proces je potrebné poznamenať, že tieto princípy nie sú nijako narušené za podmienky, že je aplikácia odklonu podmienená dobrovoľným súhlasom obvineného.²⁷ Vyjadrením takéhoto súhlasu, ktorý je v SR u každého druhu odklonu zákonnou podmienkou,²⁸ sa obvinený dobrovoľne podriaďuje obmedzeniam či povinnostiam, ktoré mu vyplynú z rozhodnutia o odklone, a vzdáva sa tiež práva na riadny priebeh procesu zahrňujúci právo na konanie pred nezávislým a nestranným súdom. Rešpekt k princípu prezumpcie nevinyl je zachovaný aj po aplikovaní niektorého z odklonov. Možno to odôvodniť skutočnosťou, že ak dôjde k schváleniu odklonu spojeného s okamžitým ukončením trestného stíhania (zmier), potom takéto definitívne vybavenie trestnej veci nemá a nemôže mať povahu odsudzujúceho rozsudku. Aplikácia podmienenej odklonu, t. j. spojeného so stanovením skúšobnej doby (napr. podmienenej zastavenie trestného stíhania), takisto nesmie prejudikovať rozhodnutie o vine, a pokiaľ sa napr. obvinený v skúšobnej dobe neosvedčí, v ďalšom pokračovaní trestného stíhania musia orgány činné v trestnom konaní a súd plne rešpektovať prezumpciu nevinyl.²⁹

10 JELÍNEK, J. a kol.: **Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 3. vydání.** Praha: Leges, 2013, s. 427.

11 HARDING, CH. – KOFFMAN, L.: **Sentencing and the Penal System. Text and Materials. Second edition.** London: Sweet & Maxwell, 1995, s. 41 – 42.

12 Ustanovenie § 2, ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj TP). K tomu pozri napr. IVOR, J. a kol.: **Trestné právo procesné.** Bratislava: IURA EDITION, 2006, s. 70 – 73.

13 Tomu nasvedčuje aj systematické zaradenie úpravy odklonov v Trestnom poriadku medzi rozhodnutia v prípravnom konaní.

14 LICHNOVSKÝ, F.: **Účel využívání odklonů v trestním řízení při postihu trestné činnosti.** In: Trestní právo, 2015, č. 3, s. 18.

15 Hlavnou zásadou trestania mladistvých musí byť čo najmenej trestať a čo najviac vychovávať, a ak je už nutné trestať, potom aj prostredníctvom trestu vplývať výchovne. Primeraná miera medzi nevyhnutným trestaním a výchovou bude vždy závisieť od konkrétneho prípadu. K tomu pozri ZEMAN, Š.: **Vývoj kriminality mládeže a jej sankcionovania v Slovenskej republike z pohľadu štatistik a aplikácej praxe s akcentom na restoratívne riešenia.** In: Trestněprávní revue, 2016, č. 4 alebo 5.

16 ZÁHORA, J.: **Možnosti využívania restoratívnej justície v prípravnom konaní.** In: STRÉMY, T. (ed.): **Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.** Praha: Leges, 2014, s. 185.

17 Rekodifikácia trestného práva počítala v rámci zrýchlenia, zhospodárnenia a zjednodušenia trestného konania, že sa prostredníctvom odklonov vyrieši až 80 % trestných vecí. Tento predpoklad sa však nenaplnil a v súčasnosti sa podľa štatistik GP SR a MS SR pohybuje ich aplikácia v konaniach proti dospelým páchatelom len asi v 22 % prípadov a zaznamenáva postupný prepád. V konaniach proti mladistvým sa odklony aplikujú asi v 32 % trestných konaní, pričom pri mladistvých toto číslo dlhodobo stagnuje.

18 ZÁHORA, J.: **Možnosti využívania restoratívnej justície v prípravnom konaní.** In: STRÉMY, T. (ed.): **Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.** Praha: Leges, 2014, s. 186.

19 ŠČERBA, F.: **Alternatívni tresty a opatrení v nově právní úpravě. 2. vydání.** Praha: Leges, 2014, s. 53.

20 ZÁHORA, J.: **Možnosti využívania restoratívnej justície v prípravnom konaní.** In: STRÉMY, T. (ed.): **Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.** Praha: Leges, 2014, s. 185.

21 K tomu pozri JELÍNEK, J. a kol.: **Trestní právo procesní. 3. vydání.** Praha: Leges, 2013, s. 741.

22 ZÁHORA, J.: **Možnosti využívania restoratívnej justície v prípravnom konaní.** In: STRÉMY, T. (ed.): **Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.** Praha: Leges, 2014, s. 193.

Vylúčená je takisto kolízia s treťou uvedenou ústavnou zásadou, keďže pri aplikácii odklonu nie je vyslovená vina za spáchanie trestného činu.³⁰ V každom prípade platí, že pokiaľ sa prokurátor rozhodne v prípravnom konaní pre využitie niektorého z odklonov, jeho rozhodnutím nie je vyslovená vina, a nie je ním teda ani formálne uložený trest, len iná forma postihu. Aj keď to nepochybne znamená, že aj odklon má povahu určitého sankčného opatrenia, keďže ide o právny následok vyplývajúci z trestnej zodpovednosti, t. j. zo spáchania trestného činu, a mohlo by sa preto zdať protiústavným, že je fyzická osoba sankcionovaná prostriedkami trestného práva bez toho, aby bola súdom vyslovená jej vina, avšak kľúčovým bude opätovne súhlas tejto osoby s aplikáciou odklonu, t. j. že obvinený túto sankciu dobrovoľne prijíma.³¹ Na základe toho je potom úplne oprávnené pristúpiť k racionálnejšiemu postupu zo strany trestnej justície a urýchliť trestné konanie s tým, že nie je treba vinu explicitne vyslovovať prostredníctvom rozhodnutia súdu. V tomto kontexte sa osobitne problematickým podľa viacerých autorov javí najmä inštitút dohody o vine a treste, a to vzhľadom na úplne iné nastavenie tohto odklonu v porovnaní s ostatnými.³² Aj tu však platí, vzhľadom na uvedenú ústavnú zásadu, že len súd je oprávnený rozhodovať o vine a ukladať trest, že aj keď predmetnú dohodu skutočne uzatvára prokurátor a obvinený, vrátane uznania viny a prijatia trestu, v konečnom dôsledku tento návrh dohody musí potvrdiť súd rozsudkom, a teda nemožno vidieť principiálny rozpor s uvedenou zásadou.

2. Prínosy a problémy spojené s vybranými odklonmi v právnej úprave SR

2.1. Podmienečné zastavenie trestného stíhania (§ 216 až 217 TP)³³

Podmienečné zastavenie trestného stíhania je jedným z alternatívnych spôsobov riešenia trestnej veci, ako odklon od štandardného súdneho konania pri prečinoch, za ktoré Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje 5 rokov, pričom má umožniť, aby na základe dohody medzi štátom na jednej strane³⁴ a obvineným na strane druhej došlo k uzavretiu trestnej veci bez potrestania páchatela.

Z pohľadu restoratívnych ideí možno medzi **kladné stránky** tohto odklonu zaradiť najmä **osobitné zdôraznenie povinnosti obvineného nahradiť škodu**, ak vznikla trestným činom. Ako sme to uviedli už vyššie, náhrada škody je jedným z najdôležitejších prvkov každého restoratívneho riešenia veci. Týmto obvinený demonštruje svoj zodpovedný postoj k činu, kvôli ktorému je stíhaný, pričom bez tejto snahy by sa dalo o aplikácii privilegia spočívajúceho v odklone len ťažko uvažovať.³⁵ Na druhej strane sa tým sleduje výrazné uľahčenie pozície poškodeného, aby v trestnom konaní nemusel ďalej vyvíjať žiadnu alebo len malú aktivitu smerujúcu k uspokojeniu jeho nároku na náhradu škody, keďže je ušetrený mnohokrát zdĺhavého adhézneho konania, príp. uplatnenia nároku občianskoprávnou cestou. Aj keď je pravda, že pri tomto odklone nie je potrebný súhlas poškodeného, a teda že obvinený môže dosiahnuť podmienečné zastavenie trestného stíhania i bez akejkoľvek spolupráce s poškodeným za predpokladu, že škodu nahradil alebo urobil iné opatrenia na jej náhradu,³⁶ predsa len sa poškodenému dostáva prostredníctvom tohto odklonu možnosť aktívnejšieho zapojenia sa do procesu vyrovnania s obvineným, svoj nárok nemusí uspokojovať prostredníctvom súdu, je tu možnosť priamo sa konfrontovať s obvineným v otázke náhrady škody, čo môže prispieť aj k vyššej miere jeho morálnej satisfakcie. Ak by poškodený nesúhlasil s riešením veci prostredníctvom podmienečného zastavenia trestného stíhania, má v zmysle ustanovenia § 217 ods. 3 TP možnosť podať sťažnosť proti uzneseniu o osvedčení obvineného, ktorá má odkladný účinok. Či je však takáto, predsa len obmedzená, možnosť poškodeného zasiahnuť do celkového vyriešenia veci dostačujúca, je už iná otázka. V zmysle znenia § 216 ods. 1 písm. b) TP pri podmienečnom zastavení trestného stíhania (na rozdiel od zmieru) stačí aj dohoda o náhrade škody, ktorá však musí byť v rámci skúšobnej doby nahradená, inak nemožno v zmysle § 217 ods. 1 TP rozhodnúť, že sa obvinený osvedčil a musí sa pokračovať v trestnom stíhaní.

Podmienečné zastavenie trestného stíhania však nie je vylúčené ani v prípadoch, keď poškodený škodu nežiada, odmieta ju prijať alebo nie je ochotný uzavrieť s obvineným dohodu o jej náhrade, avšak len za predpokladu, že obvinený reálne chce alebo je pripravený a ochotný škodu nahradiť.³⁷ Určité pochybnosti o možnosti aplikácie tohto odklonu by prichádzali do úvahy vtedy, ak by trestným činom nevznikla škoda vyčísliteľná v peniazoch. Súhlasíme však so Ščerbom, že takáto úvaha by viedla k nežiaducim následkom, že obvinený, ktorý svojím činom nespôsobil žiadnu škodu, bol by v súvislosti s vybavením veci podmienečným zastavením trestného stíhania znevýhodnený voči obvineným, ktorí aspoň nejakú škodu spôsobili.³⁸ Zastávame preto názor, že podmienečne možno zastaviť aj trestné stíhanie, ktoré je vedené pre skutok, ktorým nebola spôsobená žiadna materiálna škoda. V týchto prípadoch je však veľmi dôležité zvažovať, či vzhľadom na ďalšie okolnosti možno takéto rozhodnutie považovať za dostačujúce, pretože ak neprichádza k uspokojeniu súkromného záujmu poškodeného, musí byť z okolností prípadu zrejmé, že neexistuje ani verejný záujem na odsúdení páchateľa, resp. jeho ďalšom sankcionovaní.³⁹

Pozitívnu zmenou, ktorú priniesla rekodifikácia, bolo aj upustenie od problematickej formulácie „*priznanie k trestnému činu*“, ktorá spôsobovala v aplikačnej praxi nemalé nejasnosti a zavedenie podstatne jasnejšej podmienky v podobe **vyhlásenia obvineného, že spáchal skutok**, čo je síce *conditio sine qua non*, avšak obvinený nemusí uznávať vinu, postačí, ak prizná skutočnosti, ktoré oprávňujú záver, že sa prečinu dopustil.⁴⁰ Vyhlásenie sa však musí vzťahovať na celý skutok uvedený v uznesení o vznesení obvinenia a musí zahrňovať všetky skutkové okolnosti naplňajúce zákonné znaky stíhaného prečinu, čiže vedľa znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty aj subjektívne, t. j. zavinenie, príp. pohnútku, ako aj protiprávnosť. Z vyhlásenia napr. nesmie vyplývať, že obvinený konal za existencie niektoej z okolností vylučujúcich protiprávnosť.⁴¹ O pravdivosti vyhlásenia zároveň nesmú byť dôvodné pochybnosti, čiže nesmie byť v rozpore s vykonanými dôkazmi. Aj pri tomto odklone totiž platí vyhľadávacia zásada (§ 2 ods. 10 TP) a vyhlásenie obvineného musia podporiť zistené dôkazy tak, aby neboli dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu a kvalite nevyhnutnej pre rozhodnutie.⁴² To je kľúčové napr. ak by sa obvinený priznal k trestnému činu, aj keď je presvedčený o svojej nevine, pretože prebiehajúce trestné konanie spojené s rizikom odsúdenia je pre neho väčšou ujmom ako vyhlásenie o spáchaní skutku spojené s podmienečným zastavením trestného stíhania a náhradou škody.⁴³ Riadne vykonané vyšetrovanie je preto kľúčovým aj v tomto prípade.

V tejto súvislosti však možno uviesť praktický problém, ktorý sa môže vyskytnúť. Je ním možnosť obavy obvineného z toho, že pokiaľ nebude jeho stíhanie podmienečne zastavené, bude jeho vyhlásenie o spáchaní skutku považované za usvedčujúci dôkaz. Zákonodarcu by preto mohol aj v prípade podmienečného zastavenia trestného stíhania *de lege ferenda* pristúpiť k úprave ako pri inštitúte zmieru, kedy sa v ustanovení § 226 TP výslovne uvádza, že takéto vyhlásenie obvineného, že spáchal skutok, pre ktorý je stíhaný, nie je možné brať ako dôkaz, ak by prokurátor zmier a teda aj podmienečné zastavenie trestného stíhania neschválil. Obvinený by tak bol chránený v prípade ďalšieho pokračovania v trestnom stíhaní s podstatne väčšou istotou, hoci jeho vyhlásenie nemá povahu priznania, ako sme to naznačili už vyššie.

Ako prínosnú možno hodnotiť aj pomerne **dlhú skúšobnú dobu** (1–5 rokov), ktorú možno určiť obvinenému. Konkrétnu dĺžku v rámci uvedeného rozpätia je potrebné stanoviť vždy individuálne, pričom východiskom budú okolnosti spáchania trestného činu a osoba obvineného.⁴⁴ Slúži na preverenie toho, či je podmienečné zastavenie dostatočným opatrením, alebo je potrebné v trestnom stíhaní pokračovať. V prípade, že obvinený uzavrel s poškodeným dohodu o náhrade škody, vo výroku uznesenia sa mu obligatórne uloží, aby škodu v priebehu skúšobnej doby uhradil (§ 216 ods. 3 TP). V porovnaní so zmiernom v tom možno vidieť výhodu najmä pre menej majetných obvinených, ktorý nemajú dostatočné finančné prostriedky na jednorazové uhradenie spôsobenej škody.⁴⁵ V prípade podmienečného zastavenia trestného stíhania však nato majú skúšobnú dobu, napr. pri náhrade škody v peňažných splátkach. Obvinenému možno tiež uložiť primerané obmedzenia a povinnosti smerujúce k tomu, aby viedol riadny život, resp. aby sa zdržal činnosti, ktorá viedla k spáchaniu prečinu.

S tým súvisí aj udelenie osobitného postavenia materiálnej podmienke, že prokurátor alebo súd musia **podmienečné zastavenie trestného stíhania považovať za dostačujúce vzhľadom na osobu obvineného, jeho doterajší život a okolnosti prípadu**, k čomu prišlo v rámci rekodifikácie. Toto umožňuje podstatne vyššiu individualizáciu trestného postihu, keďže príslušné

23 Napr. TERYNGEL, J.:

K některým otázkám podmíněného zastavení trestního stíhání. In: Bulletin advokacie, 1995, č. 9, s. 23. K tomu pozri aj PIPEK, J.: **Oficiální nebo dalekosáhlé privatizované trestní řízení.** In: Právník, 2000, č. 12, s. 1144 – 1181; MUSIL, J.: **Dohoda o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení.** In: Kriminalistika, 2008, č. 1, s. 3 – 26; KOLESÁR, J.: **Dohoda o vině a trestě – strašák spravedlivosti?** In: Bulletin slovenskej advokácie, 2009, č. 1 – 2, s. 3 – 6.

24 Čl. 50 ods. 1 Ústavy SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov; § 31 ods. 2 TZ.

25 Čl. 50 ods. 2 Ústavy SR; § 2 ods. 4 TP.

26 Čl. 46 ods. 1, resp. čl. 48 ods. 2 Ústavy SR; § 2 ods. 7 TP.

27 LICHNOVSKÝ, F.: **Účel využívání odklonů v trestním řízení při postihu trestné činnosti.** In: Trestní právo, 2015, č. 3, s. 17.

28 S výnimkou trestného rozkazu, pokiaľ ho zaradíme medzi odklony.

29 ŠČERBA, F. a kol.: **Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.** Praha: Leges, 2012, s. 34.

30 Tu opätovne narážame na problematickosť zaradenia dohody o vine a treste a trestného rozkazu medzi odklony.

31 ŠČERBA, F.: **Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2. vydání.** Praha: Leges, 2014, s. 55.

32 K tomu pozri napr. ŠRAMEL, B.: **Vyjednáváná spravedlivost – angloamerická nevyhnutnosť?** In: Bulletin slovenskej advokácie, 2012, č. 5, s. 18 – 25; ZÁHORA, J.: **Možnosti využívania**

restoratívnej justície v prípravnom konaní. In: STRÉMY, T. (ed.): **Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.** Praha: Leges, 2014, s. 191 – 193; PIPEK, J.: **Oficiální nebo dalekosáhle privatizované trestní řízení.** In: Právnik, 2000, č. 12, s. 1144 – 1181; MUSIL, J.: **Dohoda o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení.** In: Kriminalistika, 2008, č. 1, s. 3 – 26; KOLESÁR, J.: **Dohoda o vině a treste – strašák spravedlivosti?** In: Bulletin slovenskej advokácie, 2009, č. 1 – 2, s. 3 – 6.

33 K detailnej analýze tohto odklonu pozri napr. KLÁTIK, J.: **Podmienečné zastavenie trestného stíhania – alternatívny spôsob riešenia trestnej veci.** In: Justičná revue, 2007, č. 1, s. 31 – 39; ČENTEŠ, J. a kol.: **Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť. 2. vydanie.** Šamorín: Heuréka, 2012, s. 500 – 504.

34 V prípravnom konaní, od vznesenia obvinenia až do podania obžaloby je oprávneným výlučne prokurátor, po podaní obžaloby možno o tomto odklone rozhodnúť pri preskúmaní obžaloby samosudcom (§ 241 ods. 1 písm. g) TP), resp. súdom na hlavnom pojednávaní (§ 282 ods. 1 TP) alebo mimo neho (§ 290 ods. 5 TP). Rovnako môže postupovať odvolací súd v konaní o riadnom opravnom prostriedku (§ 320 ods. 1 písm. b) TP), príp. sudca pre prípravné konanie pri tzv. super skrátanom vyšetrovaní (§ 348 ods. 1 písm. a) TP).

35 ŠČERBA, F.: **Alternatívni tresty a opatrení v nové právni úpravě. 2. vydání.** Praha: Leges, 2014, s. 67.

orgány musia dôkladne zvažovať osobné, majetkové, rodinné a sociálne pomery obvineného, ale aj jeho rodiny, musia prihliadať na jeho zvláštnosti, napr. či ide o mladistvého, osobu blízku veku mladistvých, recidivistu, či obvinený viedol dosiaľ riadny život a spáchaný čin je len ojedinelým vybočením, aký má tento jeho skutok vplyv na spoločnosť, aká je jeho závažnosť, atď. Prokurátor či súd musia prihliadať nielen na individuálnu, ale aj generálnu prevenciu. V tejto súvislosti je preto dôležité, aby rozhodnutie o odklone bolo presvedčivo odôvodnené a nezbudzovalo pochybnosti o tom, že orgány činné v trestnom konaní plnia svoju úlohu spôsobom, ktorý od nich spoločnosť očakáva.⁴⁶

Na druhej strane je možné uviesť aj niektoré **negatíva alebo kritické postrehy** k predmetného odklonu. Jedným z možných návrhov *de lege ferenda* by mohlo byť zavedenie povinnosti obvineného vydať bezdôvodné obohatenie získané trestným činom. Inšpiráciou by nám mohla byť česká úprava tohto inštitútu.⁴⁷ V tomto smere totiž naša právna úprava nepamätá na práva poškodených, ktorým trestným činom síce nebola spôsobená škoda, avšak páchatel' sa bezdôvodne obohatil na ich úkor (napr. osoba poškodená trestným činom neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 215 TZ).⁴⁸

Napokon sa možno *de lege ferenda* pozastaviť aj nad oprávnenosťou vylúčenia možnosti aplikovať podmienečné zastavenie trestného stíhania, ak bola trestným činom spôsobená smrť osoby, ak je trestné stíhanie vedené pre korupciu, alebo sa vedie proti verejnému a zahraničnému verejnému činiteľovi pre trestný čin spáchaný v súvislosti s výkonom ich právomoci a v rámci ich zodpovednosti (§ 216 ods. 6 TP). Možno si totiž predstaviť prípady, keď by mohlo byť podmienečné zastavenie trestného stíhania dostatočným vybavením veci aj vtedy, ak by smrť osoby nastala v dôsledku trestného činu z nedbanlivosti (napr. otec na love z nedbanlivosti zastrelí vlastného syna) a nebolo by nutné k náprave páchatela vykonať trestné konanie v celom rozsahu a vystaviť ho tak zbytočne ďalšej záťaži.⁴⁹ Pri vylúčení korupčných trestných činov možno síce súhlasí s oprávnenosťou ich vylúčenia vzhľadom na ich závažnosť a vysokú mieru zásahu do verejného záujmu,⁵⁰ stotožňujeme sa však aj s tvrdením Ščerbu, že „pravým dôvodom pre vylúčenie tohto odklonu pri korupčných trestných činoch bola skôr snaha zákonodarcu vyhnúť sa možným nepríjemným ohlasom zo strany verejnosti, ktorá by skončenie korupčnej veci odklonom mohla označiť ako prejav určitého protekcionizmu či „zametania pod koberec“, resp. určitá nedôvera v objektivitu orgánov činných v trestnom konaní“.⁵¹ Obdobne to platí aj pri vylúčení tohto odklonu pri postihu verejných činiteľov za okolností opísaných vyššie.

2.2.

Zmier (§ 220 až 227 TP)⁵²

Inštitút zmiery v trestnom konaní predstavuje formu odklonu, ktorý má umožniť, aby na základe dohody medzi štátom a poškodeným na jednej strane a obvineným na strane druhej došlo k ukončeniu veci bez potrestania páchatela.⁵³ Podstata zmiery, ako to napokon vyplýva už aj z názvu, spočíva v tom, že sa páchatel' prečinu a poškodený, ktorý má pri tomto odklone osobitne významné postavenie, zmierili a následky trestného činu sú odstránené, verejný záujem bol dotknutý len natoľko, že vyriešenie veci prostredníctvom zmiery bude dostačujúce a nie je potrebné vyriešiť trest, príp. ochranné opatrenie.⁵⁴ Zmier umožňuje, aby páchatel' odčinil škodlivé následky svojho konania, pričom dôležité pri usporiadaní tohto vzťahu je to, že obaja sa aktívne podieľajú na procese hľadania obojstranne prijateľného riešenia.⁵⁵ Bez súhlasu obvineného, a v tomto prípade aj poškodeného, nemožno totiž trestnú vec riešiť zmierom. Súhlasíme preto so Šramelom, ktorý uvádza, že v teoretickej rovine je v našej právnej úprave inštitút zmiery tým najvhodnejším spôsobom nápravy vzniknutého konfliktu medzi obvineným a poškodeným.⁵⁶ Zmier má typické vlastnosti nástroja restoratívnej justície, ktoré v tomto prípade nespočívajú len v samotnej reparácii škody a uhradení peňažnej sumy na všeobecne prospešné účely, ale práve v reštitúcii narušených vzťahov páchatela a poškodeného a vo vťahnutí páchatela do problémov obeť, čím si podstatne lepšie uvedomí nesprávnosť svojho konania a v budúcnosti sa tak skôr vyvaruje trestnej činnosti.⁵⁷

Ďalším pozitívom zmiery je, že aj pri tomto odklone platí prezumpcia nevinu, nakoľko v zmysle ustanovenia § 2 ods. 4 TP, „každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu“. Keďže rozhodnutie o schválení zmiery a zastavení trestného stíhania vydané či už prokurátorom alebo súdom má

formu uznesenia neobsahujúceho výrok o vine, na obvineného treba aj po jeho vydaní hľadieť ako na nevinného.⁵⁸ Rovnako ako pri podmienčnom zastavení trestného stíhania, aj pri zmiere platí, že vyhlásenie obvineného, že spáchal skutok, za ktorý je trestne stíhaný, hoci je aj pri zmiere *conditio sine qua non*, nemožno brať ako dôkaz v prípade, že sa zmier neschváli a bude potrebné pokračovať v ďalšom konaní. Pri zmiere to však výslovne uvádza aj Trestný poriadok (§ 226 TP).

Na druhej strane je nutné uviesť aj viaceré aplikačné problémy spojené so zmierom, vďaka ktorým napriek jeho zrejme najviac restoratívnej povahe spomedzi existujúcich odklonov v našej právnej úprave, nemá široké uplatnenie v praxi. Vo všeobecnosti môže byť príčinou to, že tento inštitút ako spôsob ukončenia veci v prípravnom konaní neprijali pre administratívnu zložitost veľmi kladne samotní prokurátori, ktorí preferujú skôr podmienčné zastavenie trestného stíhania podľa § 216 TP, pričom uloženie skúšobnej doby v tomto prípade, ako hrozby pre páchatela, sa pre nich javí byť zrejme v praxi účinnejšie ako zastavenie trestného stíhania zmierom, kde sa podmienka páchatelovi neukladá.⁵⁹

Problém spočíva aj v lehotách, ktorými sú policajti v prípravnom konaní viazaní, pričom sú nútení voliť medzi istotou ukončenia veci v lehote a neistotou možného neúspechu mediácie v trestnej veci odovzdanej probačnému a mediáčnemu úradníkovi za týmto účelom,⁶⁰ čo ešte zhoršuje obvyklý tlak prokurátorov vykonať rovnaký rozsah dokazovania ako pri návrhu na podanie obžaloby.⁶¹ Možno však uviesť aj častú neochotu samotných orgánov činných v trestnom konaní presunúť väčšiu časť zodpovednosti za skončenie veci na probačných úradníkov, keďže mediáciu považujú za prvok zbytočne predlžujúci trestné konanie a spôsobujúci im zvýšenie pracovných povinností. Tento nedostatok aplikačnej praxe by sa dal odstrániť *de lege ferenda* stanovením povinnosti, aby prokurátori v prípade vhodnosti veci boli povinní vydať pokyn na uskutočnenie mediácie s tým, že tá by sa mala prednostne uskutočniť v prípravnom konaní.

Problémom je i skutočnosť, že samotní obvinení a poškodení vo väčšine prípadov ani len netušia, že je možné vec skončiť zmierom alebo nemajú dostatočnú predstavu, čo tento inštitút znamená, a to napriek tomu, že pri výsluchu je policajt povinný poučiť obvineného a poškodeného o možnosti schválenia zmiaru a o zastavení trestného stíhania. V praxi sa totiž často stáva, že policajt zvolí iba formálne a monotónne poučenie bez toho, aby na zmier strany adekvátne upozornil.⁶²

Určité nejasnosti v súvislosti s právnou úpravou zmiaru môže vyvolávať aj otázka, či možno vydať rozhodnutie o schválení zmiaru a zastavení trestného stíhania aj v prípade, keď škoda nebola poškodenému reálne nahradená. Minárik v tejto súvislosti napríklad uvádza, že pre schválenie zmiaru stačí, ak obvinený a poškodený uzavruť dohodu o náhrade škody niekedy v budúcnosti.⁶³ V dôsledku takéhoto chápania by však mohlo dôjsť k fiktívnym reparáciám, kedy síce podmienky na zmier splnené boli a rozhodnutie o zmiere a zastavení trestného stíhania bolo vydané, avšak poškodený sa k náhrade škody v budúcnosti nedostal. To by zároveň umožňovalo pre účinok *rei iudicatae* ľahkovážne prisľubovať aj také náhrady škody, ktoré páchatel v budúcnosti reálne nie je schopný splniť, čo by však bolo v úplnom rozpore so zmyslom inštitútu zmiaru, a keby to zákonodarca skutočne pripúšťal, zrejme by zákonné znenie § 220 ods. 1 písm. b) TP bolo zhodné s úpravou podmienčného zastavenia trestného stíhania, v skutočnosti tomu však nie je a pri zmiere nemôže uzavretie jednoduchej dohody o náhrade škody postačovať.⁶⁴

Nedostatkom právnej úpravy zmiaru možno ďalej nazvať fakt, že pokiaľ prokurátor rozhodne týmto spôsobom v prípravnom konaní, nemôžu ani obvinený ani poškodený podať proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ako to vyplýva z § 215 ods. 6 TP. Rovnako v prípadoch, keď o schválení zmiaru rozhodol súd, prislúcha právo podať proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť len prokurátorovi, nie však obvinenému a poškodenému. Aj keď výnimočne, predsa však môžu nastať prípady, že príde napr. k zmene postoja niektorej zo strán k schváleniu zmiaru, alebo dôjde k zásadnému pochybeniu prokurátora či súdu, ktorý schváli zmier bez toho, že by boli splnené všetky zákonom predpísané podmienky, atď.

Rovnako nemožno úplne bezvýhradne súhlasiť s vylúčením prípadu spôsobenia smrti z možnosti schválenia zmiaru.⁶⁵ Šramel napr. uvádza prípad nedbanlivostného konania, dôsledkom ktorého nastala smrť osoby, kde by práva poškodeného (napr. súhlas s aplikáciou zmiaru) v zmysle § 225 TP vykonávali jeho dedičia, ktorí nemusia mať záujem na tom, aby nedbanlivo konajúci páchatel, ktorý úprimne ľutuje svoj skutok a prejavil aktívnu snahu po náprave, bol perzekvovaný.⁶⁶

36 Napr. nahlásenie škody ako poistnej udalosti a poskytnutie súčinnosti poisťovni, zloženie peňažnej sumy, ktorá zodpovedá výške škody do úschovy súdu, prevzatie dlhu poškodeného, postúpenie pohľadávky obvineného poškodenému, poskytnutie preddavku na náhradu škody poškodenému, atď. K tomu pozri RIZMAN, S. – ŠÁMAL, P. – SOTOLÁŘ, A.: **K problematice zvláštních alternativních druhů trestního řízení.** In: Trestní právo, 1997, č. 1, s. 5; COUFAL, P.: **Realizace institutu podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 trestního řádu v přípravném řízení trestním.** In: Trestní právo, 1997, č. 10, s. 5.

37 KLÁTIK, J.: **Podmínečné zastavenie trestného stíhania – alternatívny spôsob riešenia trestnej veci.** In: Justičná revue, 2007, č. 1, s. 34.

38 ŠČERBA, F.: **Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2. vydání.** Praha: Leges, 2014, s. 70.

39 RIZMAN, S. – ŠÁMAL, P. – SOTOLÁŘ, A.: **K problematice zvláštních alternativních druhů trestního řízení.** In: Trestní právo, 1997, č. 1, s. 5.

40 ŠÁMAL, P. a kol.: **Trestní řád II. § 157 až 314 s. Komentář. 7. vydání.** Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3480.

41 VANTUCH, P.: **Obhajoba obviněného. 3. vydání.** Praha: C. H. Beck, 2010, s. 547; SOTOLÁŘ, A. – PÚRY F. – ŠÁMAL, P.: **Alternativní řešení trestních věcí v praxi.** Praha: C. H. Beck, 2000, s. 50.

42 RIZMAN, S. – ŠÁMAL, P. – SOTOLÁŘ, A.: **K problematice zvláštních alternativních druhů trestního řízení.** In: Trestní právo, 1997, č. 1, s. 5; TERYNGEL, J.:

- K některým otázkám podmíněného zastavení trestního stíhání.** In: Bulletin advokacie, 1995, č. 9, s. 25.
- 43 FASTNER, J.: **Ještě k podmíněnému zastavení trestního stíhání.** In: Bulletin advokacie, 1995, č. 1, s. 40.
- 44 SOTOLÁŘ, A. – PŮRY, F. – ŠÁMAL, P.: **Alternativní řešení trestních věcí v praxi.** Praha: C. H. Beck, 2000, s. 44.
- 45 Napr. nezamestnaní, mladiství, obvinení s početnější rodinou s nezaopatřenými deťmi, atď. K tomu pozri CEHLÁR, V.: **Mediácia ako alternatíva v trestnom konaní.** In: Justičná revue, 2008, č. 5, s. 791 – 792.
- 46 K tomu pozri NEZKUSIL, J.: **Narovnaní jako forma odklonu.** In: Právník, 2007, č. 10, s. 1096 – 1097.
- 47 Vid' ustanovenie § 307 ods. 1 zák. č. 141/1961 Sb. zákon o trestním řízení soudním (trestní řád).
- 48 K tomu pozri ŠČERBA, F.: **Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2. vydání.** Praha: Leges, 2014, s. 70.
- 49 Ibidem, s. 132 – 133.
- 50 ŽILINKA, M.: **K alternativním způsobem vybavenia trestných věcí podľa zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.** In: Justičná revue, 2006, č. 2, s. 202.
- 51 ŠČERBA, F.: **Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2. vydání.** Praha: Leges, 2014, s. 133.
- 52 K detailnej analýze zmiaru pozri napr. ŠRAMEL, B.: **Zmier (narovnaní) ako procesnoprávny prvok restoratívnej justície a problémy spojené s jeho aplikáciou v praxi.** In: Trestní právo, 2013, č. 11 – 12, s. 30 – 40; KLÁTIK, J.: **Zmier v trestnom konaní.** In: Justičná revue, 2007, č. 12, s. 1657 – 1663.

Kardinálnym problémom veľmi nízkej aplikácie zmiaru v praxi sa nám však javí najmä povinnosť obvineného zložiť peňažnú sumu určenú konkrétnemu adresátovi na všeobecne prospešné účely, resp. na peňažnú pomoc poškodeným podľa osobitného zákona (§ 220 ods. 1 písm. c); § 224 ods. 2 TP]. Táto podmienka znižuje záujem obvinených o zmier ako skončenia veci zrejme najvýznamnejším spôsobom, pretože okrem uhradenia škody musia zložiť ďalšiu finančnú čiastku na vyššie uvedené účely. Pre mnohých obvinených je to finančná záťaž, ktorú nie sú ochotní alebo schopní znášať, a preto je pre nich výhodnejšie pristúpiť na iné formy odklonov. Strémy v tejto veci uvádza, že hoci nie je možné chápať zloženie peňažnej sumy ako trest, ale len ako dôrazný spôsob nápravy verejného záujmu dotknutého trestným činom, práve zavedenie tejto povinnosti, a to vedľa nahradenia škody poškodenému, do značnej miery zbyrokratizovalo proces a tým aj aplikovanie zmiaru v praxi.⁶⁷ Je paradox, že dôvodom zavedenia tejto osobitnej podmienky bolo zvýrazniť rozdiel oproti právnej úprave podmienčného zastavenia trestného stíhania, a to s cieľom častejšieho využívania zmiaru.⁶⁸ V literatúre sa v tomto kontexte dokonca môžeme stretnúť s dojmom, akoby inštitút zmiaru slúžil skôr majetnejším páchatelom schopným kúpiť si spravodlivosť.⁶⁹ Riešením *de lege ferenda* by preto mohlo byť buď odstránenie tejto podmienky, alebo zavedenie alternatívy k zaplateniu peňažnej čiastky vo forme povinnosti vykonať určitú verejne prospešnú činnosť.⁷⁰

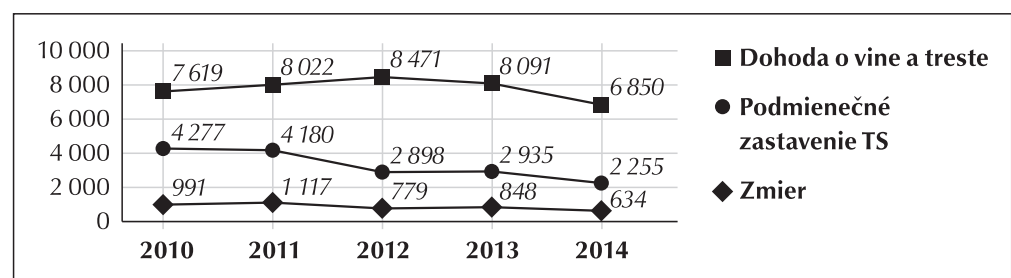
3. Vývoj aplikácie odklonov z pohľadu štatistik a aplikačnej praxe v SR

Tabuľka č. 1: Spôsoby ukončenia trestných stíhaní osôb a vývoj aplikovania odklonov v SR

	2010	2011	2012	2013	2014
Ukončené TS osôb	53 557	52 010	54 223	53 899	49 644
Obžalovaných osôb	30 920	30 452	34 909	35 328	33 759
Odsúdení	31 572	32 896	36 163	36 607	35 590
Recidivisti	11 932	10 895	11 816	12 514	13 004
Podmienečné zastavenie prokurátorom	4 277 (8%)	4 180 (8%)	2 898 (5,3%)	2 935 (5,4%)	2 255 (4,5%)
Zmier prokurátorom	991 (1,9%)	1 117 (2,2%)	779 (1,4%)	848 (1,6%)	634 (1,3%)
Dohoda o vine a treste prokurátorom	7 619 (14,2%)	8 022 (15,4%)	8 471 (15,6%)	8 091 (15%)	6 850 (13,8%)
Uvedené odklony celkom	12 887 (24%)	13 319 (25%)	11 448 (21%)	11 874 (22%)	9 739 (19,6%)

Zdroj: Generálna prokuratúra SR – Štatistické ročenky o činnosti prokuratúry 2010 – 2014

Graf č. 1: Vývoj aplikácie odklonov na prokuratúrach v SR 2010 – 2014

Zdroj: Generálna prokuratúra SR – Štatistické ročenky o činnosti prokuratúry 2010 – 2014

K tabuľke č. 1 a grafu č. 1: V porovnaní s celkovým počtom políciou stíhaných a vyšetrovaných osôb, môžeme vyčítať viacero záverov. Jedným z nich je skutočnosť, že kým počet políciou stíhaných osôb stagnuje, dokonca od roku 2014 klesá,⁷¹ počet obžalovaných aj odsúdených narastá. Počet obžalovaných zaznamenal od roku 2010 (30 920 osôb) do roku 2014 (33 759 osôb) nárast o 8,4%, počet odsúdených z celkového počtu ukončených trestných stíhaní osôb zaznamenal za sledované 5 ročné obdobie dokonca nárast o 11,3%.

Ako však stúpa pomer obžalovaných a odsúdených osôb z celkových ukončených trestných stíhaní, tak zároveň klesá **pomer aplikovaných odklonov** (obzvlášť od roku 2012). Kým totiž v roku 2010 bolo prokuratúrou ukončených až 24% trestných stíhaní odklonmi, tento pomer v roku 2014 zaznamenal historické minimum na úrovni 19,6%. Pri porovnaní s celkovým počtom ukončených trestných stíhaní osôb, ktorý zaznamenal od roku 2010 (53 557 ukončených TS osôb) do roku 2014 (49 644 ukončených TS osôb) pokles len o 7,3%, tak zatiaľ aplikácia odklonov (podmienečné zastavenie TS, zmier a dohoda o vine a treste) klesla za rovnaké obdobie (r. 2010 – 12 887 odklonov; r. 2014 – 9 739 odklonov) až o 24%, pri súčasnom vyše 11% náraste počtu odsúdených, čo rozhodne nemožno hodnotiť ako pozitívny fakt, ani vtedy, keď zo štatistických ročeniek Ministerstva spravodlivosti SR vieme, že sa postupne v stále väčšej miere ukladajú alternatívne tresty na úkor nepodmienečného trestu odňatia slobody (r. 2010 – 6 291 nepodmienečných trestov; r. 2014 – 5 333).⁷²

Len pre porovnanie, pri rekodifikácii sa počítalo s tým, že prostredníctvom odklonov sa vyrieši až 80% trestných vecí,⁷³ čo bol mimoriadne ambiciózný plán a po 10 rokoch od zavedenia právnej úpravy odklonov v súčasnej podobe vidíme, že vôbec nespĺnili očakávané predpoklady. V súčasnosti sa totiž odklonom skončí ani nie každé piate trestné konanie.

Pri hlbšej analýze vidíme, že suverénne najčastejšie aplikovaným odklonom je v podmienkach SR **inštitút dohody o vine a treste** (§ 232 až 233 TP), ktorým sa za posledných 5 rokov ukončilo asi 14 – 15% trestných stíhaní osôb. Prostredníctvom grafu č. 1 však môžeme vidieť, že aj pri dohode vidieť postupný pokles jej aplikovania prokurátormi v prípravnom konaní. Za uplynulých 5 rokov je to pokles o vyše 10% (r. 2010 – 7 619 dohôd o vine a treste; r. 2014 – 6 850 dohôd).

Z každoročne uvádzaných štatistík Generálnej prokuratúry SR môžeme ďalej tvrdiť, že druhým najčastejším aplikovaným odklonom je **podmienečné zastavenie trestného stíhania** (§ 216 až 217 TP). Vidíme však výrazný ústup aplikovania tohto inštitútu (r. 2010 – 4 277 podmienečných zastavení TS; r. 2014 – 2 255), pričom ide o alarmujúci pokles o takmer 53%. V súčasnosti sa týmto odklonom ukončí ani nie každé 20. trestné stíhanie. V porovnaní s dohodou o vine a treste bol tento inštitút pôvodne aplikovaný asi v polovičnom počte, od roku 2012 však tento pomer výrazne klesol len na tretinu. Z toho možno usúdiť, že prokurátori preferujú vyriešenie trestnej veci už v prípravnom konaní prostredníctvom dohody o vine a treste na úkor podmienečného zastavenia trestného stíhania, hoci, ako sme to uviedli už vyššie, pokles aplikácie je zrejmy aj pri dohode.

Pomerne známym je potom fakt, že **zmier** (§ 220 až 227 TP) má medzi uvedenými odklonmi suverénne najmenšie zastúpenie v aplikačnej praxi prokuratúry v prípravnom konaní. Vzhľadom na vyššie opísané prínosy tohto odklonu, ktoré možno v rámci restoratívnej justície hodnotiť ako najlepšie, môže až zarážajúco pôsobiť, že sa zmierom končí asi 1 – 2% trestných vecí. Na druhej strane, pri spomenutých negatívach právnej úpravy tohto inštitútu, toto číslo nie je až tak prekvapujúce. Aj pri zmieri však zaznamenávame postupný prepád jeho aplikácie v porovnaní s celkovým počtom ukončených trestných stíhaní osôb. Od roku 2010 (991 zmierov) do roku 2014 (634 zmierov) ide o pokles o 36%.

Napokon zopár poznámok k narastajúcej recidíve za uplynulé 5-ročné obdobie. Prevláda názor verejnosti, že páchatel' trestného činu by mal byť čo najprísnejšie potrestaný, aby sa poučil a nabudúce si dvakrát rozmyslel, či niečo podobné vykoná, a že trestanie kriminálnikov je nedostatočné. Verejnosť požaduje, aby justícia fungovala nielen efektívne, ale aj „afektívne“ – t. j., aby ukladané tresty priniesli spravodlivú odplatu a páchatela „boleli“. Vníma prioritne to, akým spôsobom je páchatel' potrestaný, avšak to, čo previneniu predchádzalo, a vôbec dôvod, prečo sa tak stalo, už nestojí za pozornosť. Rovnako nie je podstatné, ako a či vôbec je ešte možné páchatela napraviť. Zabúda sa na to, že účelom trestného konania nie je len spravodlivo potrestať páchatela, ale aj vytvoríť podmienky na jeho výchovu, aby viedol riadny život (§ 34 ods. 1 TZ). Pri uvedomení si všetkých materiálnych, finančných a personálnych problémov našej

- 53 IVOR, J. a kol.: **Trestné právo procesné**. Bratislava: IURA EDITION, 2006, s. 565.
- 54 ŠUCHTER, J.: **Poznámky k aplikácii inštitútu zmiaru v trestnom konaní**. In: Justičná revue, 2003, č. 3, s. 305.
- 55 PIPEK, J.: **Alternatívni spôsoby vyřízení trestných věcí**. In: Trestní právo, 1999, č. 2, s. 20.
- 56 ŠRAMEL, B.: **Zmier (narovnaní) ako procesnoprávny prvok restoratívnej justície a problémy spojené s jeho aplikáciou v praxi**. In: Trestní právo, 2013, č. 11 – 12, s. 33.
- 57 ŠÁMAL, P. a kol.: **Přípravné řízení trestní. 2. vydání**. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 1088.
- 58 ŽILINKA, M.: **Ešte raz k podmienečnému zastaveniu trestného stíhania a zmiaru c/a prezumpcia nevinny**. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2007, č. 6, s. 48.
- 59 ŠRAMEL, B.: **Zmier (narovnaní) ako procesnoprávny prvok restoratívnej justície a problémy spojené s jeho aplikáciou v praxi**. In: Trestní právo, 2013, č. 11 – 12, s. 38.
- 60 MIKITOVÁ JANOŠKOVÁ, M.: **Úskalia skráteného vyšetrovania v praxi poverených príslušníkov Policajného zboru so zameraním na zrýchlené skrátené vyšetrovanie a zmier**. In: VIKTORYOVÁ, J. – BLATNICKÝ, J. (eds.): **Vyšetrovanie – história, súčasnosť a budúcnosť. Zborník z vedeckej konferencie**. Bratislava: Akadémia Policajného zboru – Katedra vyšetrovania, 2012, s. 122.
- 61 ŠRAMEL, B.: **Zmier (narovnaní) ako procesnoprávny prvok restoratívnej jus-**

tíci a problémy spojené s jeho aplikáciou v praxi.

In: Trestní právo, 2013, č. 11 – 12, s. 37.

62 KLÁTIK, J.: **Zmier v trestnom konaní.** In: Justičná revue, 2007, č. 12, s. 1663.

63 MINÁRIK, Š. a kol.: **Trestný poriadok – stručný komentár.** Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 583. K tomu pozri aj PROKEJNOVÁ, M.: **Odklony v trestnom konaní.** Bratislava: Univerzita Komenského, 2007, s. 41 – 42.

64 K tomu pozri napr.

ŠČERBA, F.: **Alternatívni tresty a opatrenia v nové právni úpravě. 2. vydání.** Praha: Leges, 2014, s. 142, alebo ŠRAMEL, B.: **Zmier (narovnaní) ako procesnoprávny prvok restoratívnej justície a problémy spojené s jeho aplikáciou v praxi.** In: Trestní právo, 2013, č. 11 – 12, s. 40.

65 Popri ďalších uvedených v § 220 ods. 2 TP. Ide o identické prípady, ako pri podmienčnom zastavení TS.

66 ŠRAMEL, B.: **Zmier (narovnaní) ako procesnoprávny prvok restoratívnej justície a problémy spojené s jeho aplikáciou v praxi.** In: Trestní právo, 2013, č. 11 – 12, s. 39.

67 STRÉMY, T.: **Zmier ako jedna z foriem uplatňovania restoratívnej justície.** In: ZÁHORA, J. (ed.): **Aktuálne problémy prípravného konania trestného.** Praha: Leges, 2014, s. 207 – 214;

68 KLÁTIK, J.: **Zmier v trestnom konaní.** In: Justičná revue, 2007, č. 12, s. 1659.

69 KOCINA, J.: **Narovnaní v trestním řízení.** In: **Aktuální problémy rekodifikace českého trestního práva procesního. Dny práva 2010.** Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 59.

justície, dovolíme si však aj touto cestou apelovať na orgány činné v trestnom konaní a súdy, že paušálne ukladanie trestu odňatia slobody (tobôž pod mediálnymi tlakmi) už nenapĺňa svoj účel. Mohli by sa preto inšpirovať dobrými zahraničnými skúsenosťami a mali by upustiť od určitej konzervatívnosti a punitivite vo svojej rozhodovacej činnosti.

Tabuľka č. 2: Aplikácia odklonov na súdoch SR 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Podmienečné zastavenie TS	470	237	284	190	195
Zmier	158	123	116	130	93
Dohoda o vine a treste (schválené súdmi)	7 091 (93 %)	6 053 (75 %)	7 056 (83 %)	6 913 (85 %)	6 053 (88 %)

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti SR – Štatistické ročenky 2010 – 2014

K tabuľke č. 2: V predmetnej tabuľke sú zobrazené odklony aplikované už počas súdneho konania. Vysoko pozitívne možno hodnotiť fakt, že súdy počas svojej rozhodovacej činnosti prihládajú na možnosť ukončenia trestnej veci odklonom.

Postupný pokles aplikácie odklonov je však zjavný aj tu, rovnako ako na prokuratúrach. Najvýznamnejšie klesá aplikácia podmienčného zastavenia trestného stíhania (od roku 2010 pokles až o 58 %), zmierom sa skončilo za rovnaké obdobie o 41 % menej trestných konaní.

Súdy schvaľujú v priemere asi 85 % prokurátorom podaných návrhov na schválenie dohody o vine a treste, pričom tento pomer za uplynulé roky narastá. V tomto zmysle ide o pozitívny trend aplikačnej praxe súdov a prokuratúry. ■

RESUMÉ

Odklony ako nástroje restoratívnej justície v slovenskom trestnom práve a ich reálne uplatňovanie v praxi

Autor sa v príspevku zameriava na charakteristiku odklonov v trestnom práve, osobitne v podmienkach Slovenskej republiky. Vyzdvihuje ich význam a prínos, najmä vo svetle restoratívnej justície, poukazuje na vhodné prípady ich aplikácie, uvažuje však aj nad určitými problémami, ktoré sa objavujú pri týchto inštitútoch. V rámci slovenskej právnej úpravy sa zameril na pozitívne vlastnosti ako aj problémy podmienčného zastavenia trestného stíhania a zmieru, ktoré so sebou prináša ich aplikačná prax a navrhuje viaceré riešenie *de lege ferenda*. Napokon, prostredníctvom tabuliek, grafu a komentáru, prehľadne demonštruje vývoj aplikácie odklonov v SR a poukazuje na významný pokles ich uplatňovania v praxi.

SUMMARY

Divergences as Tools of Restorative Justice in the Slovak Criminal Law and Their Application in Practice

The author deals with the characteristics of divergences in criminal law, specifically in the Slovak Republic. He emphasizes their importance and benefits, mainly in the light of restorative justice. He points to appropriate cases of their application, however, he also takes into account some problems that arise in connection with these concepts. He also focuses on positive features as well as problems of conditional suspension of criminal proceedings and conciliation which arise in the course of the application practice, and he proposes several *de lege ferenda* solutions. Finally, he outlines the development of the application of divergences in the Slovak Republic through tables, charts and comments, and he points to significant decrease of their application in practice.

ZUSAMMENFASSUNG

Abweichungen als Instrumente der restaurativen Justiz im slowakischen Strafrecht und deren reale Umsetzung in der Praxis

Der Autor orientiert sich im Beitrag auf die Charakteristik der Abweichungen im Strafrecht, insbesondere unter den Bedingungen in der Slowakischen Republik. Es wird von ihm deren Bedeutung sowie der Beitrag insbesondere im Licht der restaurativen Justiz hervorgehoben, er verweist auf passende Fälle deren Anwendung, er zieht jedoch auch bestimmte Probleme, die bei diesen Instrumenten vorkommen, in Betracht. Im Rahmen der slowakischen Rechtsregelung orientiert er sich auf positive Charakteristiken sowie auf Probleme der bedingten Einstellung der Strafverfolgung und der Versöhnung, die die Anwendungspraxis mit sich bringt und schlägt mehrere Lösungen de lege ferenda vor. Er demonstriert letztlich übersichtlich aufgrund der Tabellen, des Grafts und des Kommentars die Entwicklung bei der Umsetzung von Abweichungen in der Slowakischen Republik und weist auf einen markanten Rückgang deren Geltendmachung in der Praxis hin.

70 REPA, O.: **Zákonné možnosti pre aplikáciu zmiernosti v trestnom konaní alebo prečo sa tento inštitút v praxi tak málo využíva.**

In: Justičná revue, 2013, č. 5, s. 718.

71 Kým v roku 2006 Polícia SR zaznamenala až 115 151 TČ, v roku 2015 to bolo len 73 163 TČ, čo je historické minimum od roku 1990 (69 872 TČ). Od rekodifikácie to predstavuje pokles kriminality o vyše 36 % a v porovnaní s rokom 1993, kedy kriminalita v SR dosiahla historické maximum (146 125 TČ) je to pokles dokonca o 50 %. Počet políciou stíhaných osôb má za rovnaké sledované obdobie stagnujúci trend (rok 2006 – 52 962 stíhaných a vyšetrovaných osôb; rok 2014 – 51 049 osôb), pričom pomerne výraznejší pokles nastal až v roku 2015, kedy bolo políciou stíhaných a vyšetrovaných len 46 429 osôb, čo je opätovne historické minimum od rekodifikácie v roku 2006. Zároveň stúpa aj efektívnosť objasňovania kriminality, ktorá od roku 2006 (41,23 %) do roku 2015 (57 %) zaznamenala nárast o takmer 16 %.

72 K tomu pozri: STRÉMY, T. – DONEVOVÁ, A.: **Ukladanie alternatívnych trestov z hľadiska kriminálnej geografie.** In: STRÉMY, T. (ed.): **Restoratívna justícia a alternatívne tresty v aplikačnej praxi. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.** Trnava: Leges, 2015, s. 226.

73 K tomu pozri: KLÁTIK, J.: **K histórii, pojmu a účelu odklonu v trestnom konaní.** In: Bulletin slovenskej advokácie, 2008, č. 3, s. 28.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Bankové tajomstvo a daňové orgány

Článok 49 Zmluvy o fungovaní Európskej únie nebráni právnej úprave členského štátu, ktorá úverovým inštitúciám so sídlom v tomto členskom štáte ukladá povinnosť informovať vnútroštátne orgány o aktívach uložených v ich nesamostatných pobočkách usadených v inom členskom štáte v prípade smrti majiteľa týchto aktív, ktorý bol rezidentom prvého členského štátu, aj keď druhý členský štát nestanovuje porovnateľnú oznamovaciu povinnosť a úverové inštitúcie v tomto štáte podliehajú bankovému tajomstvu chránenému trestnými sankciami.¹

Rozsudok Súdneho dvora zo 14. apríla 2016

vo veci C-522/14, Sparkasse Allgäu – ECLI:EU:C:2016:253

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Podľa nemeckej právnej úpravy sa uvedená informačná povinnosť nevzťahuje na dcérske spoločnosti, ktoré nemecké úverové inštitúcie založili v iných členských štátoch.

3 Je potrebné dodať, že v súčasnosti už problém rozoberaný v tomto rozsudku neexistuje, pretože Nemecko s Rakúskom uzavreli bilaterálnu dohodu o výmene informácií v oblasti daní, ktorá je však uplatniteľná až na zdaňovacie obdobie od 1. januára 2011. Spor pred vnútroštátnym súdom sa však týkal obdobia od 1. januára 2001.

Nemecká úverová inštitúcia Sparkasse Allgäu sa vo vzťahu k svojej nesamostatnej pobočke v Rakúsku ocitla v situácii, keď sa na ňu vzťahujú dve protichodné povinnosti. Prvá povinnosť plyní z nemeckého právneho poriadku, ktorý sa na pobočku vzťahuje, pretože nemá vlastnú právnu subjektivitu a riadi sa teda právnym poriadkom, ktorý sa vzťahuje na centrálu úverovej inštitúcie. Ide o povinnosť pobočky informovať v prípade smrti svojich klientov, ktorí boli nemeckými rezidentmi, nemecké daňové orgány príslušné pre správu dane z dedičstva o aktívach týchto klientov.² Druhá povinnosť, v zmysle ktorej musí pobočka v Rakúsku dodržiavať bankové tajomstvo, plyní pre pobočku z rakúskeho právneho poriadku. Splnením jednej povinnosti sa úverová inštitúcia dopustí porušenia druhej a naopak. Táto situácia je dôsledkom paralelného výkonu právomocí dvomi členskými štátmi v oblasti úpravy povinností úverových inštitúcií v súvislosti s dodržiavaním bankového tajomstva a tiež v oblasti daňových kontrol.³

Nemecký súd konajúci o žalobe Sparkasse Allgäu proti rozhodnutiu nemeckého daňového orgánu, ktorým žiadal v súvislosti so správou dane z dedičstva od tejto úverovej inštitúcie poskytnutie informácií týkajúcich sa nemeckých rezidentov, ktorí boli klientmi jej pobočky v Rakúsku, sa svojou prejudiciálnou otázkou pýtal Súdneho dvora, či nemecká právna úprava nepredstavuje obmedzenie slobody usadiť sa garantovanej v článku 49 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“).

Sloboda usadiť sa je súčasťou slobody voľného pohybu osôb, ktorá je jednou zo základných slobôd vnútorného trhu Európskej únie. Otvorenie pobočky úverovej inštitúcie založenej podľa práva členského štátu na území iného členského štátu sa považuje za základnú formu vykonávania slobody usadiť sa. V zmysle článku 49 ZFEÚ sú zo strany hostiteľského štátu zakázané obmedzenia týkajúce sa zakladania obchodných zastúpení, organizačných zložiek, dcérskych spoločností štátnymi príslušníkmi jedného členského štátu na území iného členského štátu. To znamená, že hostiteľský členský štát musí v súvislosti so slobodou usadiť sa zabezpečiť pre

subjekty z iného členského štátu zaobchádzanie podľa podmienok stanovených pre vlastných štátnych príslušníkov.

Súdny dvor výkladom doplnil článok 49 ZFEÚ aj o povinnosť štátu pôvodu a to povinnosť nezasahovať resp. nesťažovať usadenie sa niektorého z jeho štátnych príslušníkov alebo spoločnosti založenej v súlade s jeho právnou úpravou v inom členskom štáte. A práve na túto povinnosť poukazoval vnútroštátny súd, keď vyjadroval pochybnosti, či informačná povinnosť stanovená v súvislosti so správou dane z nehnuteľnosti vzťahujúca sa aj na pobočky nemeckých úverových inštitúcií pôsobiacich na území iných členských štátov nebude odrádzať nemecké úverové inštitúcie od zakladania pobočiek v Rakúsku.

Súdny dvor síce pripustil, že pobočky nemeckých úverových inštitúcií v Rakúsku sa v dôsledku informačnej povinnosti voči nemeckým daňovým orgánom nachádzajú v menej výhodnej situácii v porovnaní s rakúskymi bankami alebo dcérskymi spoločnosťami nemeckých úverových inštitúcií pôsobiacich v Rakúsku, ktoré obdobnú informačnú povinnosť nemajú, ale súčasne uviedol, že to samo o sebe nemôže viesť k záveru, že predmetná informačná povinnosť predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa. V čase skutkových okolností vo veci samej totiž na úrovni Únie absentovali akékoľvek harmonizačné opatrenia v oblasti výmeny informácií medzi členskými štátmi na účely daňových kontrol⁴ a preto členské štáty mohli slobodne uložiť vnútroštátnym úverovým inštitúciám takú informačnú povinnosť, o akú ide v tomto prípade.

Súdny dvor ešte pripomenul svoju skoršiu judikatúru, v zmysle ktorej sloboda usadiť sa nemôže byť chápaná v tom zmysle, že členský štát je povinný prispôbiť svoje daňové právne predpisy predpisom iného členského štátu, aby za každých okolností zaručil, že sa odstránia všetky rozdiely vyplývajúce z vnútroštátnych daňových právnych úprav.⁵

Poľský generálny advokát Maciej Szpunar vo svojich návrhoch z 26. novembra 2015 dospel k rovnakému záveru, že článok 49 ZFEÚ nebráni predmetnej nemeckej právnej úprave, ale jeho odôvodnenie je odlišné. Domnieva sa, že informačná povinnosť vo vzťahu k pobočkám nemeckých úverových inštitúcií pôsobiacich v iných členských štátoch predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa. Vychádza z toho, že výkon slobody usadiť sa zahŕňa aj výber právnej formy vhodnej na hospodárske činnosti dotknutého subjektu v hostiteľskom členskom štáte. Nemecká právna úprava tento výber obmedzuje, pretože zvyhodňuje dcérske spoločnosti nemeckých úverových inštitúcií pôsobiacich v inom členskom štáte v porovnaní s pobočkami týchto úverových inštitúcií pôsobiacich v inom členskom štáte. Ide však o obmedzenie, ktoré je prípustné, pretože sleduje legitímny cieľ, ktorým je zabezpečenie účinnosti daňových kontrol a efektívneho výberu daní, a je spôsobilé tento cieľ dosiahnuť pričom nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa. Jeho odôvodnenie sa zdá byť prepracovanejšie ako odôvodnenie Súdneho dvora.

Generálny advokát na záver svojich návrhov pripomína, že ponúkané riešenie neumožní spoločnosti Sparkasse Allgäu vyhnúť sa problémom súvisiacim s pôsobením dvoch protichodných povinností. Východiskom by podľa neho mohol byť ústretový prístup rakúskych orgánov, ktoré by v duchu lojálnej spolupráce vykladali ustanovenia rakúskeho práva o bankovom tajomstve tak, aby umožnili pobočkám nemeckých úverových inštitúcií pôsobiacich na území Rakúska poskytovať informácie nemeckým daňovým orgánom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav európskeho práva
a oddelenie medzinárodného práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

4 V súčasnosti harmonizačné opatrenie predstavuje **smernica Rady 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS.**

5 Rozsudky Súdneho dvora vo veci C-298/05, *Columbus Container Services*, EU:C:2007:754, bod 51 a C-371/10, *National Grid Indus*, EU:C:2011:785, bod 62.

Z ROZHODNUTIA ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Včasnosť odvolania so zaručeným elektronickým podpisom podaného na CD nosiči poštou

1 Čl. 46 ods. 1 Ústavy:

„Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“

2 Čl. 6 ods. 1 Dohovoru:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“

3 § 104 ods. 1 OSP:

„Ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované.“

S otázkou, ktorým dňom sa považuje za podané odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, ktoré je podané elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom, avšak nie elektronickou poštou, ale na CD nosiči doručovanom súdu prvého stupňa v prílohe poštovej zásielky, je povinný vysporiadať sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia spôsobom, z ktorého je možné zistiť, akými úvahami sa riadil a na základe ktorých ustanovení právnych predpisov záver o tejto rozhodujúcej otázke urobil.

Samotná otázka, či takéto odvolanie bolo podané včas, je skutková otázka, ktorej preskúmanie Ústavným súdom Slovenskej republiky je vo všeobecnosti limitované jeho ústavným postavením.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky
sp. zn. II. ÚS 773/2015 zo dňa 4. februára 2015

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru
- § 218 ods. 1 písm. a) OSP

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola doručená sťažnosť, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy¹ a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd² uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej Najvyšší súd), ktorým bolo rozhodnuté o odmietnutí odvolania sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu krajského súdu z dôvodu jeho oneskoreného podania.

Sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania pred krajským súdom, v ktorom sa domáhal preskúmania fiktívneho rozhodnutia žalovaného správneho orgánu. Krajský súd prvostupňovým uznesením z 28. januára 2014 konanie podľa § 104 ods. 1 OSP³ zastavil. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie. Najvyšší súd uznesením z 23. apríla 2015 odvolanie sťažovateľa odmietol ako oneskorené (§ 218 ods. 1 písm. a) OSP) a žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatoval, že v danej veci pätnásťdňová lehota na podanie odvolania začala žalobcovi plynúť dňom 8. februára 2014 a jej koniec pripadol na deň 24. februára 2014, ktorý je zároveň posledným dňom na podanie odvolania. Žalobca podal odvolanie až 26. februára 2014 (elektronicky, podpísané zaručeným elektronickým podpisom), teda po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Vzhľadom na to, že

žalobca podal odvolanie oneskorene, odvolací súd postupujúc podľa § 218 ods. 1 písm. a) OSP⁴ jeho odvolanie odmietol.

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv tým, že Najvyšší súd jeho odvolanie meritórne neprerokoval, hoci bolo podané včas. Sťažovateľ nespochybňoval závery Najvyššieho súdu, podľa ktorých odvolacia lehota začala plynúť 8. februára 2014 a jej posledným dňom bol 24. február 2014. Tvrdil však, že odvolanie podal včas, ak ho 24. februára 2014 v elektronickej podobe so zaručeným elektronickým podpisom (spolu s ďalšími podaniami v iných veciach rovnakého účastníka) na CD nosiči odovzdal na poštovú prepravu na pošte v prílohe sprievodného podania adresovaného na krajský súd, ktoré bolo nazvané ako „Zaslanie podaní (odvolaní) žalobcu“ a z obsahu ktorého vyplývalo, že sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu zasiela krajskému súdu v prílohe CD nosič s podaniami žalobcu k právnej veci vedenej pod označenou sp. zn. (pozn.: nasleduje 50 spisových značiek súdnych konaní vrátane sp. zn. prejednávanej veci). Túto písomnosť podpísal právny zástupca sťažovateľa a v rubrike „Prílohy“ bolo uvedené: „CD nosič s podaniami 1 x.“ Predmetná zásielka bola doručená krajskému súdu 26. februára 2014. Podľa sťažovateľa, ak elektronické podanie podpísané zaručeným elektronickým podpisom na CD nosiči so sprievodným listom odovzdal na poštovú prepravu 24. februára 2014, malo byť odvolanie považované za včas podané bez ohľadu na to, že podateľňa krajského súdu ho zaevidovala s neskorším dátumom.

Najvyšší súd v podaní doručenom Ústavnému súdu formuloval svoje stanovisko, že základné práva sťažovateľa zaručené Ústavou a Dohovorom porušené neboli. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanej skutočnosti, že odvolanie proti uzneseniu krajského súdu podal včas, Najvyšší súd uviedol, že pri rozhodovaní vychádzal z obsahu súdneho spisu, z ktorého vyplývalo, že predmetné podanie sťažovateľa bolo podané oneskorene. Zároveň zdôraznil, že z podacieho lístku k listu z 24. februára 2014, na ktorý sa sťažovateľ odvoláva ako na dôkaz, je možné zistiť len odosielateľa zásielky, a že ide o úradnú zásielku. Podací lístok však nepreukazuje, že obsahom zásielky bol skutočne CD – nosič, na ktorom sa nachádzalo odvolanie sťažovateľa. Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd navrhol sťažnosť sťažovateľa odmietnuť.

Ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie a konštatoval, že podstatou veci sa javí otázka, ktorým dňom sa považuje za podané odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, pokiaľ je toto podané elektronicke so zaručeným elektronickým podpisom, avšak nie elektronicke poštou, ale na CD nosiči doručovanom súdu prvého stupňa v prílohe poštovej zásielky.

Úlohou Ústavného súdu bolo preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či sa náležité posúdenie veci sťažovateľa odrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení rozhodnutia krajského súdu. Základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe okrem iných práv a záruk (právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a pod.) zahŕňajú aj právo na odôvodnenie rozhodnutia, pričom „Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci.“ (napr. *Georgidas v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci *Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B rozsudok vo veci *Ruiz Torijo c. Španielsko* z 9. 12. 1994). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Ústavný súd ďalej v odôvodnení nálezu uviedol: „Samotná otázka, či odvolanie sťažovateľa smerujúce proti uzneseniu krajského súdu bolo podané včas, a teda v súlade s procesnoprávnymi predpismi, je skutková otázka, ktorej preskúmanie Ústavným súdom je vo všeobecnosti limitované jeho ústavným postavením. V konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Ústavný súd v zásade nie je skutkovým súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ktorým by mohol či mal odhaľovať pravdivosť skutkových tvrdení (I. ÚS 200/2011). Aj podľa rozhodovacej činnosti Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. *United Kingdom*, sťažnosť č. 10000/83, H. v. *United Kingdom*) sa pod spravodlivým súdnym procesom na účely čl. 6 Dohovoru v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti

4 § 218 ods. 1 písm. a) OSP:

„Odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané oneskorene.“

konkrétneho prípadu. Uvedené platí v zásade aj pre prípad zisťovania včasnosti podaného opravného prostriedku.“

V okolnostiach prejednávanej veci Ústavný súd konštatoval, že „Najvyšší súd vyriešil otázku, ktorým dňom sa považuje za podané odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, pokiaľ je toto podané elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom, avšak nie elektronickou poštou, ale na CD nosiči doručovanom súdu prvého stupňa v prílohe poštovej zásielky tak, že za deň podania odvolania považoval (zrejme) deň doručenia poštovej zásielky s CD nosičom do podateľne súdu prvého stupňa.“ Svoj záver formulovaný v napadnutom uznesení, podľa ktorého žalobca podal odvolanie oneskorene až dňa 26. februára 2014 (elektronicky, podpísané zaručeným elektronickým podpisom), však Najvyšší súd žiadnym spôsobom neodôvodnil. „Nemožno teda z jeho rozhodnutia zistiť, akými úvahami, ale najmä na základe ktorých ustanovení právnych predpisov záver o tejto rozhodujúcej otázke urobil.“

Pokiaľ v tejto situácii Najvyšší súd odvolanie sťažovateľa odmietol ako oneskorené, posúdenie otázky momentu podania sťažovateľovho odvolania bolo otázkou, ktorá mala pre jeho rozhodnutie a pre vec sťažovateľa podstatný význam. Ústavný súd preto dospel k záveru, že z dôvodu takéhoto nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Na základe toho napadnuté uznesenie Najvyššieho súdu SR zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Zo zasadnutí predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní **6. mája 2016 v Bratislave**. Viedol ho predseda SAK JUDr. Hrežďovič, revíznú komisiu zastupoval jej predseda Mgr. Karkó.

Členovia predsedníctva SAK **odsúhlasili** návrh programu s doplneniami a za overovateľa zápisnice **určili** JUDr. Jána Havláta. **Vzali na vedomie** sumarizujúce informácie o podujatiach v rámci Dňa advokácie a informácie o stretnutiach s advokátmi v Žilinskom, Trnavskom a Nitrianskom kraji, na ktorých rezonovali najmä otázky týkajúce sa výmeny advokátskych preukazov, legislatívnej činnosti komory a vnútornej komunikácie na regionálnej úrovni.

V rámci informácií o legislatívnej činnosti Slovenskej advokátskej komory členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie o pripravovanom návrhu protischránkového zákona v štádiu predbežnej informácie v legislatívnom procese.

Predsedníctvo komory **schválilo** erb Slovenskej advokátskej komory a **vzalo na vedomie** správu Mgr. Hellenbart z činnosti komisie na hodnotenie projektov vysokých škôl, ktorej je z poverenia predsedníctva členkou, so zameraním na projekty právnických kliník.

Predsedníctvo SAK **schválilo** stanoviská s úpravami vyplývajúcimi z diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia predsedníctva v rámci rokovania o ekonomických otázkach **rozhodovali** o žiadostiach predložených advokátmi. **Vzali na vedomie** audítorskú správu za rok 2015, podľa názoru audítorov účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz finančnej situácie Slovenskej advokátskej komory k 31. decembru 2015 a výsledku hospodárenia za rok končiaci sa k uvedenému dátumu v súlade so zákonom o účtovníctve.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** písomnú správu o mediálnych aktivitách komory za apríl 2016, štatistiku a vyhodnotenie Dňa otvorených dverí a poskytovania bezplatných právnych porád s tým, že v roku 2017 budú z poskytovania bezplatných právnych porád vylúčené obchodné veci. Členovia P SAK sa **oboznámili** s monitoringom mediálnych výstupov pri príležitosti Dňa advokácie.

Členovia predsedníctva SAK **vzali na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci a na vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** informáciu o prí-

pravách Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra na tému *Cezhraničná spolupráca medzi advokátmi*. Podujatie sa uskutočnilo 4. a 5. novembra 2016 v Plzni.

Predsedníctvo SAK **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, matrikou advokátov a matrikou usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovalo o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie, resp. na vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov zo zoznamov vedených komorou podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na ďalšom rokovaní **2. júna 2016 v Hoteli Partizán na Táloch** pred letným seminárom advokátov. Rokovanie viedol predseda SAK JUDr. Hrežďovič, za revíznú komisiu bol prítomný predseda Mgr. Karkó.

Členovia predsedníctva **vylovili súhlas** s návrhom programu s doplneniami a za overovateľku zápisnice **určili** JUDr. Andreu Havelkovú.

Vzali na vedomie skutočnosť, že JUDr. Michalovi Ďurišovi, PhD. zanikla funkcia člena revíznej komisie s účinnosťou od 17. mája 2016 z dôvodu pozastavenia výkonu advokácie podľa § 8 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii a **konštatovali**, že na miesto riadneho člena revíznej komisie nastúpil na zá-

Nekorunovaný
kráľ
Justičného
paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 9 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová, 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

klade výsledkov volieb Konferencie advokátov 2013 Mgr. Robert Hmira a na miesto náhradného člena JUDr. Ambróz Motyka. **Vzali na vedomie** usmernenie k niektorým ustanoveniam zákona č. 297/2008 Z. z. pre advokátov ako povinné osoby s tým, že informácia bude uverejnená v newsletteri, ako aj informáciu JUDr. Popovca o príprave tzv. protischránkového zákona a o ďalších legislatívnych aktivitách, na ktorých komora participuje.

Predsedníctvo SAK **schválilo** stanoviská k dopytom v súvislosti s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia predsedníctva komory **vzali na vedomie** Pozičný dokument Slovenskej advokátskej komory k budúcnosti advokátskeho povolania a **súhlasili** s jeho prezentáciou ako vízie na letnom seminári advokátov s tým, že pracovná skupina pre veci advokátske ho dopracuje a výsledný dokument bude zverejnený na webovej stránke komory s výzvou na pripomienkovanie advokátmi, a následne zaradený do programu Konferencie advokátov v roku 2017. V tejto súvislosti zároveň **vzali na vedomie** predbežný harmonogram termínov súvisiacich s Konferenciou advokátov 2017.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** žiadosť adresovanú generálnemu prokurátorovi SR o nariadenie správovej povinnosti v trestných veciach týkajúcich sa trestného činu nedovoleného podnikania v právnych službách a trestného činu poškodzovania spotrebiteľov právnych služieb. Komisii na ochranu spotrebiteľov právnych služieb **odporučili**, aby pozornosť zamerala na neoprávnené poskytovanie právnych služieb v správnom konaní pred hraničnou a cudzineckou políciou pri legalizácii pobytu pre cudzincov.

Ďalej **vzali na vedomie** závery zo zasadnutia Vzdelávacieho kolégia 11. mája 2016 a **poverili** Vzdelávacie kolégium v súčinnosti s predsedami skúšobných senátov vypracovať aktualizované zadania na písomnú časť advokátskej skúšky. **Súhlasili** so zorganizovaním koncipientskych seminárov v roku 2017 v Hoteli Sitno vo Vyhniach a v Hoteli Partizán na Táľoch a **určili** moderátorov na jesenné semináre advokátskych koncipientov.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** vyhodnotenie účasti advokátskych koncipientov na advokátskej skúške po vykonaní písomného testu s informáciou, že kancelária komory ku dňu zasadnutia P SAK neeviduje žiadneho uchádzača, ktorý by nemal možnosť prihlásiť sa v lehote 6 mesiacov od úspešného zloženia písomného testu advokátskej skúšky na písomnú a ústnu časť advokátskej skúšky.

Členovia predsedníctva v rámci rokovania o ekonomických otázkach **rozhodovali** o žiadostiach predložených advokátmi. **Vzali na vedomie** zoznam advokátov, ktorí k 31. máju 2016 nezaplatili príspevok na činnosť SAK a príspevok do sociálneho fondu za rok 2016, správu o hospodárení Slovenskej advokátskej komory za prvý štvrtrok 2016, písomnú správu agentúry DEVON o mediálnych aktivitách za máj 2016, vyhodnotenie imidžovej kampane v roku 2016 a informácie o prípravách galavečera v roku 2017.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci a na vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správu zo zasadnutí orgánov CCBE, správu Mgr. Hellenbart z konferencie o inovatívnych právnych službách v Prahe a poverili zástupcov SAK na vybraných podujatiach so zahraničným prvkom.

Predsedníctvo komory **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich so zoznamami vedenými komorou a osobitne rozhodovalo o návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov, resp. advokátskych koncipientov podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

-km-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je advokát oprávnený vykonať autorizáciu zmluvy, ktorej je sám účastníkom (či už ako nadobúdateľ alebo aj ako prevodca)?

Slovenská advokátska komora v zmysle § 3 ods. 3 písmeno g) Organizačného poriadku SAK schváleného Konferenciou advokátov 15. júna 2013 zaujíma stanoviská k sporným otázkam týkajúcim sa výkonu advokácie.

Autorizáciu zmluvy upravuje § 1a a nasl. zákona o advokácii, ako aj Uznesenie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 3/13/2009 zo 7. augusta 2009. Ako pri všetkých činnostiach, aj pri autorizácii zmlúv je advokát povinný dodržať všetky predpisy vzťahujúce sa na výkon povolania advokáta, najmä pri otázkach, ktoré nie sú osobitne upravené, je povinný konať v duchu etického kódexu a povinností advokáta, aby jeho konanie neznižovalo dôstojnosť advokátskeho stavu.

Autorizácia zmluvy, ktorej je advokát sám účastníkom, hoci nie je zákonom ani predpismi komory explicitne vylúčená, nastoľuje množstvo možných etických problémov, rozhodnutie o postupe v konkrétnej veci je vecou advokáta. Predsedníctvo komory nepovažuje za vhodné, aby advokát autorizoval zmluvu, ktorej je sám účastníkom.

Spoločné stretnutie SAK a ČAK

Stretnutia orgánov advokátskych komôr Čiech a Slovenska sa stali dobrou, a najmä vzájomne prospešnou tradíciou. Napriek fungovaniu v samostatných štátoch majú advokácie veľa spoločného a komory deklarujú záujem o výmenu informácií a poznatkov v rôznych oblastiach výkonu činnosti. V tomto roku prijala slovenská delegácia pozvanie českého partnera na rokovanie do Prahy, ktoré sa uskutočnilo 9. júna 2016.

Do programu boli zaradené zaujímavé témy. **Aktuálne informácie o legislatívnom procese v SR** zreferoval tajomník SAK **JUDr. Andrej Popovec**. Informoval o nových civilných procesných kódexoch, ktoré nadobudnú účinnosť 1. 7. 2016 a ku ktorým SAK zorganizovala sériu vzdelávacích podujatí pre advokátov, ako aj o pripravovanom návrhu tzv. protischránkového zákona. Podľa aktuálneho zámeru by mali byť vytvorené dva zoznamy firiem – zoznam konečných užívateľov výhod napojených na obchodný register a zoznam partnerov verejného sektora spĺňajúcich podmienky na to, aby mohli uzatvárať zmluvy so štátom. Advokát, notár, audítor a banka by mali byť registrátormi zapisujúcimi údaje do oboch zoznamov.

Podpredseda Českej advokátskej komory **Mgr. Robert Němec, LL.M.** informoval, že ČAK ako pripomienkové miesto sleduje návrhy právnych predpisov, ktoré sa priamo dotýkajú výkonu advokácie, ako aj zásadných právnych predpisov (napr. kódexového typu) bežne aplikovaných pri poskytovaní právnych služieb.

Na úrovni prípravy právnych predpisov sa zástupcovia komory zúčastňujú na prípravných prácach k novému Trestnému poriadku. S ohľadom na blížiaci sa koniec volebného obdobia je však zrejmé, že práce nebudú dokončené včas.

Z návrhov, ktoré už boli predložené, pripomienkovala komora napr. rozsiahlu vládnu novelu Zákonníka práce, návrhy zákonov o realitnom sprostredkovaní, o znalcoch, o štátnom zastupiteľstve, návrh zákona, ktorým sa mení insolvenčný

zákon, zmenu zákona o medzinárodnej justičnej spolupráci vo veciach trestných, niekoľko čiastkových noviel Občianskeho súdneho poriadku, návrh zákona, ktorým sa mení zákon o niektorých opatreniach proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu a prvú novelu nového Občianskeho zákonníka.

Informáciu o **zriadení komisie na ochranu spotrebiteľov právnych služieb** uviedol predseda SAK **JUDr. Ľubomír Hreždovič**. Vznikla v rámci pracovnej skupiny pre veci advokátske, jej úlohou je odhaľovať, zisťovať a dokumentovať nekalosúťažné konania rôznych subjektov pôsobiacich na trhu právnych služieb z prostredia mimo advokácie. Podľa stratégie postupu prijatej SAK proti nekalosúťažným praktikám tretích osôb v oblasti poskytovania právnych služieb komisia prijíma podnety advokátov a rieši ich formou podávania trestných oznámení pre trestný čin neoprávneného podnikania.

Za českú komoru reagoval **JUDr. Milan Hoke**. Situácia v ČR je dlhodobá z hľadiska poskytovania právnych služieb neadvokátsmi a naplnenia skutkovej podstaty trestného činu neoprávneného podnikania ovplyvnená uznesením najvyššieho súdu a rozhodnutiami naň nadväzujúcimi. Pre naplnenie uvedenej skutkovej podstaty sa vyžaduje, aby neoprávnená činnosť bola dlhodobá, sústavná, vykonávaná vo väčšom rozsahu a s úmyslom získať trvalý zdroj príjmov podobný závislej činnosti alebo podnikaniu. Navyše, napríklad pre legitímnu živnosť realitnej činnosti platí, že jej súčasťou je aj spisovanie zmlúv o prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam vrátane zastúpenia v správnom konaní pred katastrálnym úradom. Trestný postih má byť až ten posledný, najvyšší súd žiada využívať viac nástrojov občianskeho a správneho práva. Orgány činné v trestnom konaní musia posudzovať, či poskytovanie služieb nie je obsahom niektorého zo živnostenských oprávnení, ktorými živnostník disponuje. Preto je obvinenie pokútnikom vznesené iba vo veľmi málo prípadoch. JUDr. Hoke však uviedol, že za ostatné tri roky boli disciplinárne riešené približne desiatimi advokátmi za to, že sa podieľali na činnostiach osôb, ktoré (z pohľadu komory) poskytovali právne služby neoprávnené.

Podpredseda SAK **JUDr. Juraj Veverka** prezentoval **pravidlá používania názvu obchodnej spoločnosti pre výkon advokácie**. Upravuje ich uznesenie predsedníctva komory

Zľava: JUDr. Vychopeň, JUDr. Hreždovič, JUDr. Olej

z apríla 2016, ktoré nahradilo uznesenie z decembra 2015. Pri preskúvaní splnenia podmienok používania názvov združení a obchodných mien bude predsedníctvo prihliadať na nasledovné skutočnosti: podmienky podľa zákona o advokácii bez ďalšieho spĺňa názov zdruzenia alebo obchodné meno spoločnosti tvorený/é výlučne menom a priezviskom alebo priezviskom aspoň jedného súčasného alebo bývalého účastníka zdruzenia alebo spoločníka; použitie priezviska bývalého účastníka zdruzenia alebo spoločníka je možné, ak tento poskytoval právne služby prostredníctvom zdruzenia alebo spoločnosti kedykoľvek pred zánikom jeho účasti v združení alebo v spoločnosti, a súčasne takéto použitie priezviska nie je v rozpore s právnymi predpismi. Pripúšťa sa, aby názov bol tvorený aj iným spôsobom, ale iba za súčasného splnenia nasledovných podmienok: (a) názov nesmie znižovať dôstojnosť advokátskeho stavu a porušovať pravidlá profesijnej etiky, a to najmä použitím znevažujúcich a nedôstojných fantazijných údajov, a súčasne (b) priamou súčasťou názvu musí byť aj dodatok jednoznačne vyjadrujúci, že predmetom činnosti zdruzenia, resp. predmetom podnikania spoločnosti je poskytovanie právnych služieb, ■ súčasťou názvu môžu byť pedagogické, akademické alebo vedecké tituly účastníkov zdruzenia alebo spoločníkov, ■ súčasťou názvu môže byť aj údaj o pôsobení viacerých advokátov v združení alebo v spoločnosti, napr. v podobe „a partneri“, „a spoločníci“, „a spol.“ a pod., ■ v názve nemožno uvádzať klamlivé alebo zavádzajúce údaje, najmä v súvislosti s rozsahom a spôsobom poskytovania právnych služieb alebo uvedením mena alebo priezviska iných osôb než tých, ktoré pod názvom zdruzenia alebo obchodným menom spoločnosti poskytujú právne služby, ■ názov nesmie byť zameniteľný alebo poškodzujúci záujmy iných osôb poskytujúcich právne služby alebo spoločné záujmy všetkých advokátov a advokácie ako takej; je neprípustný názov, ktorý porušuje, ohrozuje alebo obmedzuje hospodársku súťaž, alebo ktorý vyzdvihuje činnosť zdruzenia alebo jeho účastníkov alebo činnosť obchodnej spoločnosti alebo jej spoločníkov, alebo ktorý vyzdvihuje špecializáciu zdruzenia alebo spoločnosti, ■ názov nesmie nabádať k zameniteľnosti s akýmkoľvek štátnymi orgánmi, orgánmi miestnej samosprávy, orgánmi záujmovej samosprávy, nadáciami alebo charitatívnymi organizáciami.

Českú úpravu prezentoval predseda odvolacej kárnej komisie **JUDr. Bohuslav Sedlatý**. Pravidlá sú obsiahnuté v etickom kódexe. Obligatornou náležitosťou názvu je vždy označenie obchodnej spoločnosti, teda verejnej obchodnej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným alebo komanditnej spoločnosti, a v označení firmy nesmie chýbať dodatok vyjadrujúci, že predmetom podnikania je výkon advokácie. Právne služby sú poskytované pod obchodnou firmou tak, ako je zapísaná v obchodnom registri. Je prípustné používať dodatky, ktoré sa vzťahujú k poskytovaným službám. Sú zakázané nekalosúťažné praktiky, do úvahy prichádza parazitovanie na povesti, vyvolávanie nebezpečenstva zámeny a klamlivá reklama. V tejto sfére došlo k určitému uvoľneniu v tom zmysle, že sú prípustné aj fantazijné názvy obchodnej spoločnosti pre výkon advokácie pod podmienkou, že spoločnosť nesmie byť zameniteľná s inou spoločnosťou, ani nesmie pôsobiť klamlivo a nesmie znižovať dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Ak niektorý zo spoločníkov v spoločnosti je v inom štáte účastníkom zahraničného zdruzenia alebo spoločníkom zahraničnej právnickej osoby, ktorej predmetom činnosti je iba poskytovanie právnych služieb, je spoločnosť oprávnená používať názov zahraničnej advokátskej kancelárie pod podmienkou dodržania právnych predpisov ČR a právnych predpisov štátu, v ktorom má zahraničná advokátska kancelária sídlo, ako aj ostatných podmienok stanovených etickým kódexom.

Problematike **zlučiteľnosti výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami** sa venoval člen predsedníctva SAK **JUDr. Ján Havlát**. Dopyty súvisiace so zlučiteľnosťou posudzuje samostatná komisia, ktorá ich následne predkladá na schválenie predsedníctvu komory. Informoval o konkrétnych povolaniach, ktoré sú zlučiteľné s výkonom advokácie, resp. koncipientskej praxe.

Za ČAK referoval člen predstavenstva **JUDr. Radim Mikeš**. V prípade advokátov je dôvodom na pozastavenie výkonu advokácie vznik pracovnoprávneho alebo obdobného vzťahu alebo služobného pomeru s výnimkou špecifických pracovných pomerov, napr. pracovný pomer s komorou alebo s advokátom alebo s právnickou osobou zriadenou na výkon advokácie. Advokáti sú povinní dodržiavať etický kódex, ktorý okrem iného hovorí o pravidlách aktívnej účasti advokáta na podnikaní, ktorého predmetom nie je výkon advokácie, ale ktorého súčasťou sú činnosti spadajúce pod pojem *poskytovanie právnych služieb*, ako aj o pravidlách spolupráce advokáta s podnikateľom, ktorý nie je advokátom. S ohľadom na všeobecnosť stavovského predpisu prijalo predstavenstvo v roku 1997 uznesenie k otázke výkonu činností nezlučiteľných s výkonom advokácie, a neskôr zaujalo aj stanovisko k výkonu funkcie zástupcu v mestskom a krajskom zastupiteľstve. Pokiaľ ide o advokátskych koncipientov, zákon im vo všeobecnosti nezakazuje výkon iných činností vzhľadom na to, že ide o súkromnoprávny vzťah medzi advokátom a koncipientom a do tohto vzťahu by komora mala zasahovať čo najmenej. Koncipient je však stále – rovnako ako advokát – viazaný zákonom a stavovskými predpismi.

Tému **judikatúra rozhodnutí disciplinárnych senátov v rokoch 2012 – 2015** uviedol predseda disciplinárnej komisie **JUDr. Martin Čížmárik**. Informoval o rozhodovacej činnosti prvostupňových disciplinárnych senátov a o ich vzájomnej komunikácii. Zamerail sa na konkrétne rozhodnutie vydané v súvislosti s podaním podnetu advokáta na začatie trestného stíhania pre prečin ohovárania voči inému advokátovi. Príslušné ustanovenia zákona o advokácii a Advokátskeho poriadku ukladajú advokátovi povinnosť, aby v záujme dodržania cti a vážnosti advokátskeho stavu využil zmierovacie konanie pred orgánmi komory skôr, než začne proti inému advokátovi súdne alebo iné obdobné konanie vo veci súvisiacej s výkonom advokácie. Napriek uvedenému disciplinárne obvinený advokát považoval konanie kolegu za porušenie zákonnosti. Odvolací disciplinárny senát dospel k záveru, že prípad disciplinárne obvineného advokáta musí byť posúdený vo väzbe na záujem, ktorý predstavuje dokazovanie a objasňovanie trestných činov, ako aj na záujem, ktorý predstavujú predpisy komory týkajúce sa zmierovacieho konania. Mal za to, že v danom prípade má prednosť záujem, ktorý predstavuje dokazovanie a objasňovanie trestných činov. Trestné oznámenie bolo podané v súlade so zákonom a uplatnenie práva disciplinárne obvineného advokáta nemôže byť ničím obmedzené. Na základe uvedeného bol disciplinárne obvinený advokát spod návrhu na začatie disciplinárneho konania oslobodený.

Sumárne možno konštatovať, že ak advokát chce podať na druhého advokáta trestné oznámenie, podľa rozhodnutia odvolacieho disciplinárneho senátu nemusí ako oznamovateľ najskôr vyzvať druhého advokáta na zmierovacie konanie vzhľadom na to, že spoločenský záujem na objasnení trestných činov má vyššiu prioritu ako zmierovacie konanie.

Predseda odvolacej disciplinárnej komisie **JUDr. Štefan Ondriš** následne oboznámil s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu v inej veci v súvislosti s etickými princípmi výkonu advokácie.

Za ČAK referoval predseda kárnej komisie **JUDr. Petr Čáp** so zameraním na typovo najčastejšie kárne previnenia. Ide o nečinnosť advokáta a s ňou súvisiace neinformovanie klienta, ktorý sa o nepriaznivom výsledku súdneho konania

často dozvie až od tretej osoby (protistrany alebo exekútora) požadujúcej od klienta plnenie vyplývajúce z tohto konania. Z konkrétnych rozhodnutí kárných senátov JUDr. Čáp podrobnejšie informoval o rozhodnutí vo veci nevhodne formulovanej námietky zaujatosti a vo veci nepravdivých tvrdení uvedených vo volebnom inzeráte v rámci prezidentskej kampane objednanom advokátom. Po pripomienke Mgr. Němca, LL.M. JUDr. Čáp citoval z odôvodnenia kárneho rozhodnutia, že zmluvná odmena môže byť považovaná za neprimeranú aj vtedy, pokiaľ je príliš nízka v pomere k hodnote a zložitosti veci.

Vzájomné informovanie sa o zápisoch advokátov a advokátskych koncipientov do zoznamov oboch komôr ocenil **JUDr. Veverka**, najmä s prihliadnutím na nevyhnutnosť eliminovať prípadné obchádzanie právnych predpisov konkrétnej krajiny alebo situácie, kedy advokát trestne stíhaný v jednej krajine požiadala o zápis do zoznamu advokátov v druhej krajine v očakávaní, že komora pri zápise jeho status na území druhého štátu neskúma.

Za českú stranu referoval **JUDr. Hoke**. Český zákon o advokácii naďalej neumožňuje bezproblémové zapisovanie absolventov magisterského právnického štúdia v zahraničí. Zmena však spočíva v tom, že títo absolventi si môžu doplniť vzdelanie mimoriadnym štúdiom vybraných štátnicových predmetov na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej a s potvrdením o absolvovaní tohto štúdia môžu požiadať ČAK o zápis do zoznamu. Uvedený systém, odporučený aj Výborom pre porovnávací prieskum právnického vzdelávania získaného v zahraničí ako poradným orgánom predstavenstva ČAK, je v odbornej verejnosti už dobre známy. ČAK postupuje vo vzťahu k všetkým žiadateľom rovnako bez ohľadu na to, v akej krajine v zahraničí štúdium absolvovali. Naopak, zdanlivé štúdium v zahraničí (fakticky absolvované na území ČR) zápisu do zoznamu bráni. ČAK bez problémov zapisuje slovenských advokátov ako európskych advokátov.

Podpredseda ČAK **JUDr. Antonín Mokřý** podal správu o **internetových platformách** zameraných okrem iného na oblasť poskytovania právnych služieb. Stručne popísal fungovanie napr. RocketLawyer alebo AVVO, typ nimi poskytovaných služieb a ich výhody a nevýhody pre spotrebiteľov (klientov). Platformy sa zameriavajú najmä na segment služieb pre individuálne osoby, malých podnikateľov a maximálne stredne veľkých podnikateľov, počet záujemcov o ne rapídne rastie (najmä v USA a v niektorých krajinách EÚ), ale niektorí poskytovatelia softvérových riešení sa zameriavajú už na vývoj úplne nových revolučných programov, ktoré predstavujú nástup „umelej inteligencie“. Tieto IT riešenia sa stávajú konkurenciou pre veľké advokátske spoločnosti poskytujúce právne služby predovšetkým veľkým podnikateľom, teda tzv. sofistikovanej klientele. Programy prinášajú časové úspory aj pri riešení komplexných právnych zadaní a komplikovaných transakcií a predstavujú zásadný prielom do ceny služieb. V závere upozornil na komunikáciu vydanú nedávno Európskou komisiou pre ďalšie inštitúcie EÚ, ktorá

naznačuje plány EÚ vo vzťahu k tzv. kolaboratívnej ekonomike. Navrhol, aby sa obe komory vzájomne informovali o krokoch v tejto oblasti, situáciu priebežne monitorovali a požiadali slovenskú stranu o prípadné zladenie spoločného postupu, pokiaľ by šlo o návrhy na reguláciu týchto služieb.

Predseda ČAK **JUDr. Martin Vychopen** informoval o ponížujúcich a nedôstojných prehliadkach advokátov pri vstupe do niektorých súdnych budov. Na všetkých súdoch sa neuskutočňujú jednotne, niekde postačuje, ak sa advokát preukáže preukazom advokáta, inde si advokáti musia napr. zložiť opasky; ďalší problém spočíva v rozdielnom prístupe k advokátom a štátnym zástupcom. ČAK sa snaží tento problém dlhodobo riešiť s justičnými funkcionármi, ale snahy negatívne ovplyvnili nedávne pokusy niektorých advokátov vstúpiť do súdnych budov so zbraňou.

Člen predsedníctva SAK **JUDr. Peter Filip** reagoval, že problém osobných prehliadok v intenzite, akú popisali českí kolegovia, na Slovensku nebol zaznamenaný.

JUDr. Vychopen ďalej informoval o mimosúdnom riešení spotrebiteľských sporov medzi advokátmi a spotrebiteľmi, na čo ČAK nedávno získala poverenie od Ministerstva priemyslu a obchodu ČR v súvislosti s novelou zákona o ochrane spotrebiteľa, ktorá nadobudla účinnosť 1. februára 2016. Žiadosti ČAK o toto poverenie predchádzala novelizácia poriadku o zmierovacom konaní, ktorá bola pripravená s ohľadom na novú zákonnú úpravu.

JUDr. Popovec reagoval, že jedinou kompetenciu na riešenie sťažností v sporoch medzi advokátom a klientom má Slovenská advokátska komora v rámci mechanizmov revíznej komisie, disciplinárnej komisie a odvolacej disciplinárnej komisie.

Poslednú tému **advokátsky proces v špecifických typoch konania na českých a slovenských súdoch** uviedol člen predstavenstva ČAK **JUDr. Michal Žižlavský**. Zosumarizoval aktuálnu právnu úpravu povinného zastúpenia advokátom v občianskom a trestnom konaní, v konaní pred ústavným súdom a v konaní o kasačnej sťažnosti. Ďalej upozornil na pripravovanú novelu insolvenčného zákona, podľa ktorej majú byť advokáti jednou z osôb oprávnených spisovať a podávať za dlžníkov návrhy na povolenie oddĺženia a insolvenčné návrhy.

JUDr. Popovec reagoval, že na Slovensku je táto problematika výrazným spôsobom prepísaná novou rekonštrukciou Civilného sporového poriadku, konkrétne v § 89 a nasl., ktorý stanovuje, že advokát má v niektorých sporoch povinnosť zastupovať stranu sporu, v niektorých konaniach strana sporu môže konať sama. Vo všeobecnosti platí, že ak je strana sporu zastúpená inou osobou ako advokátom, súd musí skúmať spôsobilosť zástupcu na zastupovanie a ak vystupuje zástupca opakovane, súd má povinnosť vylúčiť ho z takého konania.

-km-

Foto Vladislav Zigo

Konferencia Umenie a právo Skalnaté pleso 2. 6. 2016

Nielen v starých rozprávkach, ale aj v reálnych životných situáciách sa z času na čas presvedčame o tom, že šťastie praje odvážnym, aj keď už sa nehovorí na ako dlho. Je to len nezanedbateľný okamih sprevádzajúci ľudí na krátkom úseku, kedy sa s odvahou pustili do niečoho neistého alebo sa stane cestou, ktorou sa neskôr vydajú aj viacerí v smere k lepšej budúcnosti?

V prvých júnových dňoch sa na Skalnatom plese uskutočnila konferencia s názvom *Umenie a právo*. Napriek tomu, že sa táto téma môže zdať netradičnou, opak je pravdou, pretože sa domnievame, že vzťah umenia a práva je starý ako právo samé, aj keď snaha o ich prepájanie je dnes paradoxne niečím výnimočným. Umenie, resp. jeho základný prvok, kreativita, je prítomná aj v práve. Či už máme na mysli kreáciu zákonov, odvolaní alebo súdnych rozhodnutí. Rovnako je to aj téma filozofie a prieniku hodnôt, ktoré chráni právo a tiež umenie, no a v neposlednom rade je to kultivácia ľudského ducha. Téma konferencie bola skôr výzvou pre právnych teoretikov ako aj praktizujúcich právnikov nájsť prieniky týchto dvoch oblastí, ktoré môžu byť inšpiráciou pre ďalšie napredovanie právnej vedy ako aj praxe. Ako sa dočítame v knihe advokáta a významnej osobnosti JUDr. Antona Blahu *Manderla a Modrý Maurícius* (konkrétne v prípade *Tri ženy Ladislava Mednanského*): „Na každú osobu sa treba pozerať z viacerých strán. Môže sa stať, že vyjadrenia o nej od iných ľudí budú mať iný charakter.“ Túto vetu môžeme aplikovať aj na príspevky, ktoré na konferencii odzneli, keďže právo považujeme za „živý organizmus“ ku ktorému má každý z nás špecifický vzťah.

Konferenciu slávnostne otvoril doc. Kováč, vedúci Ústavu teórie a dejín štátu a práva na Paneurópskej vysokej škole a jej prvú časť (nielen) „moderátorsky“ viedol prof. Svák. Úvodný príspevok patril prof. Skřejpkovi, ktorý zdefinoval pojem „ars“ a jeho historické konotácie už z dôb rímskeho práva. Na tento právno-historický diskurz nadviazal doc. Škop, ktorý sa venoval interpretácii práva z estetického pohľadu. Prof. Svák poukázal na prepojenosť rovnosti a princípu fair-play a svoj príspevok obohatil aj videom krasokorčuľárky Hanky Maškovej, ktorého

zmyslom bolo poukázať na hodnotu kreativity v každom odvetví. Prof. Krajčí orientoval svoj prednes na svojbytnosť národa a na umenie prijatia, resp. začlenenia menšiny do spoločnosti s podtitulom akceptácie rôznosti kultúr. Doc. Vršanský sa venoval kreativite nielen v oblasti medzinárodného práva, pozvaný hosť z Macedónska E. Sulejmani sa zameral na ilegálny obchod s umeleckými artefaktmi a Mgr. Šejdl sa opäť prinavrátil k rímskemu právu. Košickí kolegovia hľadali umenie v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a JUDr. Čolák v športovom práve. Úžasná rôznorodosť príspevkov predpovedala zaujímavú diskusiu, ktorá musela byť pre krátkosť času trochu obmedzená, ale napriek tomu priniesla veľmi prínosné postrehy.

Aký bol teda výstup z tejto konferencie, niečo, čo by bolo uchopiteľné a zároveň nám predstavovalo vodidlo do ďalšej práce? Možno to bola úvaha, vyslovená doc. Vršanským, ktorý sa zamýšľal vo svojom príspevku aj nad tým, prečo Boh, keď tvoril svet za každým jedným svojím výtvorom vyslovil, že „je to dobré“, len keď stvoril človeka to explicitne nekonštatoval? Tieto slová mi rezonovali v mysli, až dokým som vo svojich úvahách nedospela k záveru, že človek to „dobré“ v sebe možno nemá preto, lebo sa tomu má svojím životom naučiť. Keď som si však otvorila zborník z tejto konferencie, doc. Vršanský na to odpovedá vo svojom článku podobne, a to slovami, že je to „vari preto, že človek musí na seba kreatívne pracovať dovtedy, kým nedosiahne rovnakú úroveň ako veci, o ktorých Boh povedal hneď na začiatku, že sú dobré. V tomto zmysle zdá sa úplne pochopiteľné, keď sa človek – ako nedokonalý tvor – úporne usiluje využiť pozemský život na to, aby dosiahol večné osvetlenie. A my, právnici, máme k tomu o to väčší potenciál a možno aj prostredníctvom vnímania umenia, ktoré v nás umocňuje rozmer ľudskosti.“

JUDr. Mgr. Natália Ľalíková, PhD.
advokátska koncipientka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta po skončení zastupovania vec s klientom finančne vyporiadať bez zbytočného odkladu

Advokát, ktorý síce po skončení zastupovania klienta tomuto vyúčtuje poskytnutý preddavok na právne služby, avšak preplatok na preddavku klientovi bez zbytočného odkladu nevráti a urobí tak až po dvoch mesiacoch od jeho vyúčtovania, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 2 zákona o advokácii a § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

Termín bez zbytočného odkladu v § 13 Advokátskeho poriadku SAK reflektuje individualitu každého vzťahu medzi klientom a advokátom a je preto nutné ho v každom jednotlivom prípade posudzovať osobitne s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, výšku plnenia, osobné pomery klienta, jeho požiadavky a predstavy, ako aj zaužívaný spôsob spolupráce a komunikácie medzi klientom a advokátom.

Ani prípadná práceneschopnosť nezbavuje advokáta povinností vo vzťahu ku klientovi a pokiaľ práceneschopnosť trvá dlhšiu dobu, advokát k povinnostiam, ktoré neznesú odklad musí zabezpečiť ich splnenie prostredníctvom tretích osôb, či už sú to zamestnanci, koncipienti alebo jeho zástupca.

Rozhodnutie I. odvol. disc. senátu SAK z 19. apríla 2013,

sp. zn. 1ODS-13/13:338/2011

Rozhodnutie X. disciplinárneho senátu SAK z 30. novembra 2011,

sp. zn. DS X.-70/11:338/2011

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení
- § 13 Advokátskeho poriadku SAK z 19. júna 2010

Rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 19. apríla 2013, sp. zn. 1ODS-13/13:338/2011 v spojení s rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 30. novembra 2011, sp. zn. DS X.-70/11:338/2011 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povin-

nosti advokáta podľa § 18 ods. 2 zákona o advokácii¹ a § 13 Advokátskeho poriadku SAK,²

tým, že

ako právny zástupca sťažovateľa v priestupkovom konaní, vedenom na obvodnom úrade prijal dňa 23. 8. 2010 od sťažovateľa preddavok na právne služby vo výške 200 eur, ktoré po skončení zastúpenia vyúčtoval, avšak sťažovateľovi preplatok vo výške 111,32 eur nevrátil bez zbytočného odkladu.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o advokácii bolo **upustené od uloženia disciplinárneho opatrenia za disciplinárne previnenie.**

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške **317 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Revízná komisia SAK podala návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok uvedený vo výrokovvej časti rozhodnutia na základe sťažnosti sťažovateľa.

Rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 30. novembra 2011, sp. zn. DS X.-70/11:338/2011 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným disciplinárnym návrhom, za čo mu bolo uložené podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie vo forme peňažnej pokuty vo výške 317 eur a zároveň povinnosť zaplatiť SAK paušálne trovy konania vo výške 317 eur.

Z vykonaného dokazovania, najmä z písomného vyjadrenia disciplinárne obvineného zo dňa 1. 2. 2011, v ktorom nepopiera skutočnosti uvedené v sťažnosti a potvrdil ako dôvod oneskoreného vrátenia preplatku svoju práceneschopnosť a pracovné zaneprázdnenie, mal senát za preukázané, že disciplinárne obvinený napriek skutočnosti, že sťažovateľ dňa 19. 11. 2010 vypovedal disciplinárne obvinenému advokátovi splnomocnenie a v rovnaký deň disciplinárne obvinený predložil sťažovateľovi vyúčtovanie úkonov právnej služby, disciplinárne obvinený preplatok vo výške 111,32 eur vrátil až dňa 31. 1. 2011, teda až po tom, ako mu zo strany SAK bola doručená výzva, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Za tohto skutkového a právneho stavu potom disciplinárny senát prijal právny záver, že vrátenie preplatku vyplývajúceho z vyúčtovania právnych služieb po viac ako dvoch mesiacoch nie je v súlade s dikciou § 13 Advokátskeho poriadku SAK, podľa ktorej má dôjsť k vráteniu preplatku bez zbytočného odkladu. Disciplinárny senát považoval omeškanie disciplinárne obvineného advokáta za značne prekračujúce aj primeranú dobu akceptovateľnú v danom prípade aj napriek komplikáciám disciplinárne obvineného advokáta, uvádzaným v jeho vyjadrení zo dňa 1. 2. 2011. Na základe uvedeného disciplinárny senát prijal rozhodnutie, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia advokáta ako zavineného porušenia povinnosti vyplývajúcej z predpisu komory spôsobom opísaným vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

V rozhodnutí o disciplinárnom previnení senát dôsledne vyhodnotil všetky okolnosti posudzovaného prípadu, rozsah a intenzitu porušenia povinnosti, spôsob konania advokáta, následok a mieru prípadného zavinenia ako aj osobu disciplinárne obvineného advokáta a rozhodol, že sa stotožnil s návrhom navrhovateľa na uloženie disciplinárneho opatrenia – peňažnej pokuty vo výške jeden násobku minimálnej mzdy.

Proti tomuto rozhodnutiu disciplinárneho senátu podal disciplinárne obvinený advokát odvolanie, ktorým žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, že bude spod návrhu na začatie konania oslobodený, prípadne, ak by v odvolaní došlo k potvrdeniu výroku o vine, žiadal zmeniť výrok o uložení disciplinárneho opatrenia, nakoľko sankciu uloženú disciplinárnym senátom považoval za neprimerane prísnu a tiež žiadal rozhodnúť o upustení od povinnosti nahradiť trovy dis-

ciplinárneho konania. Disciplinárne obvinený mal za to, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, nakoľko senát neuviedol, aká dĺžka lehoty zodpovedá termínu „bez zbytočného odkladu“, čo je nevyhnutné, pokiaľ sa práve jej porušením mal dopustiť porušenia stavovských predpisov takej intenzity, že konanie je možné kvalifikovať ako disciplinárne previnenie advokáta. Ďalej namietal, že senát pri hodnotení dôkazov nezohľadnil skutočnosť, že bol preukázateľne pracovne neschopný a taktiež ani sťažovateľ neposkytoval súčinnosť pri vrátení preplatku. Disciplinárne obvinený poukázal aj na to, že samotný disciplinárny senát, ktorý veľmi prísne posúdil skutok disciplinárne obvineného advokáta opakovane nedodrжал poriadkové lehoty upravené Disciplinárnym poriadkom SAK, čo okrem iného oslabuje jeho zákonom predpokladaný účinok a je nepomerne závažnejšie, než omeškanie disciplinárne obvineného advokáta s vrátením preplatku.

I. odvolací disciplinárny senát SAK svojím rozhodnutím z 19. apríla 2013, sp. zn. 1 ODS-13/13:338/2011 podľa § 59 ods. 2 zákona o advokácii v spojení s § 33 Disciplinárneho poriadku SAK napadnuté rozhodnutie vo výroku o uznaní viny a vo výroku o náhrade trov disciplinárneho konania ako vecne správne potvrdil a vo výroku o uložení disciplinárneho opatrenia zmenil tak, že rozhodol o upustení od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Odvolací senát prisvedčil námietke disciplinárne obvineného advokáta o tom, že prvostupňový senát sa nevysporiadal s otázkou, prečo plnenie advokáta zaslané sťažovateľovi 31. 1. 2011 potom, ako konečné vyúčtovanie tento prevzal 19. 11. 2010, je nutné považovať za plnenie oneskorené, teda, čo sa myslí pod pojmom „bez zbytočného odkladu“, ktorý používa § 13 Advokátsky poriadok SAK.

Odvolací senát v tejto súvislosti uviedol, že na splnenie povinnosti advokáta po skončení zastupovania sa s klientom finančne vysporiadať nie je uvedená v Advokátskom poriadku SAK lehota vymedzená určením presného času, do kedy sa tak má uskutočniť. Termín bez zbytočného odkladu reflektuje práve na individualitu každého vzťahu medzi klientom a advokátom, ktorý by mal byť založený na vzájomnej dôvere a na strane advokáta definovaný etickým prístupom ku klientovi, ktorý v sebe zohľadňuje znalosť a rešpektovanie oprávnených požiadaviek klienta. Preto ak v jednom takomto vzťahu lehota dvoch mesiacov môže zodpovedať termínu bez zbytočného odkladu a neznamená porušenie povinností advokáta, tak v inom vzťahu aj lehota 5 dní môže znamenať jej porušenie. V každom prípade je nutné skúmať okolnosti konkrétneho prípadu, výšku plnenia, osobné pomery klienta, jeho požiadavky a predstavy, ako aj zaužívaný spôsob spolupráce a komunikácie medzi klientom a advokátom.

V danom prípade bolo možné jednoznačne, už zo samotného podania sťažnosti uzavrieť, že advokát z pohľadu klienta nerešpektoval jeho požiadavky na finančné vyrovnanie a k zaplateniu preplatku pristúpil až potom, ako sťažovateľ podal sťažnosť a potom, ako 28. 1. 2011 prevzal oznámenie revíznej komisie SAK o jej podaní so žiadosťou o vyjadrenie k nej. Následné kroky samotného advokáta v tejto veci

oslabujú, alebo celkom vyvracajú jeho obranu v tom, že to bol sťažovateľ, ktorý neposkytnutím súčinnosti zmaril skoršie plnenie zo strany advokáta, nakoľko advokát vedel využiť formu poštovej poukážky, aj keď sa so sťažovateľom nevedel spojiť. Odvolací senát poukázal aj na to, že sťažovateľ v samotnej sťažnosti uvádzal, že dôvodom výpovede zmluvy o poskytovaní právnych služieb bola skutočnosť, že advokát nevrátil klientovi preplatok po vyúčtovaní jeho odmeny, čo potvrdzuje, že téma vrátenia preplatku bola pre klienta témou nielen dôležitou, ale aj háklivou až do tej miery, že mala narušiť dôveru vo vzťahu klient advokát.

S poukazom na ďalšiu povinnosť advokáta, držať finančné prostriedky klientov oddelene od vlastných finančných prostriedkov, v danom prípade bolo povinnosťou advokáta reagovať na požiadavku klienta promptne a keďže nešlo o vysokú čiastku, táto mu mala byť poukázaná už pri samotnom zúčtovaní nákladov. Je možné uzavrieť, že keby disciplinárne obvinený postupoval takýmto spôsobom, sťažovateľ by nemal pocit, že z jeho strany došlo k neetickému konaniu a nepodal by na advokáta sťažnosť.

Ani prípadná práceneschopnosť nezbavuje advokáta povinností vo vzťahu ku klientovi a pokiaľ práceneschopnosť trvá dlhšiu dobu, advokát k povinnostiam, ktoré neznesú odklad musí zabezpečiť ich splnenie prostredníctvom tretích osôb, či už sú to zamestnanci, koncipienti alebo jeho zástupca. Z vykonaných dôkazov vyplynulo, že disciplinárne obvinený bol práceneschopným od 14. 12. 2010, avšak vyúčtovanie bolo klientovi vyhotovené už 19. 11. 2010, takže ešte pred práceneschopnosťou bolo možné klientovi finančné prostriedky poukázať, pri problémoch s komunikáciou napríklad aj formou poštovej poukážky, ktorú advokát využil neskôr. Záverom sa na doplnenie senát poznamenal, že pokiaľ advokát má vedomosť o tom, že jeho klient je vo finančnej tiesni, vyvinie maximálne úsilie tým smerom, aby finančné prostriedky klienta nezadržával dlhšie, než je

nevyhnutné a takéto konanie je možné hodnotiť ako konanie v súlade s advokátskou etikou.

Čo sa týka uloženého disciplinárneho opatrenia, odvolací senát nepovažoval rozhodnutie prvostupňového senátu za správne a primerané, keď s prihliadnutím na osobu disciplinárne obvineného advokáta, na jeho osobné a majetkové pomery a postoj, kedy po doručení sťažnosti sťažovateľa okamžite tomuto vrátil preplatok a tiež dôvodne namietané porušenie poriadkových lehôt zo strany disciplinárneho senátu, odvolací senát zmenil rozhodnutie vo výroku týkajúceho sa uloženého disciplinárneho opatrenia tak, že u disciplinárne obvineného advokáta podľa § 56 ods. 6 zákona o advokácii upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 18 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

2 § 13 Advokátskeho poriadku SAK:

„Po skončení zastúpenia sú advokát alebo spoločnosť povinní bez zbytočného odkladu vec s klientom písomne finančne vysporiadať a vrátiť mu všetky doklady, ktoré im zveril, alebo ktoré v mene klienta počas zastupovania prevzali. Vrátenie dokladov zverených klientom nesmie byť viazané na uhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2016

XIV. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2016.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2016. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Kolízia záujmov a povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát ako zástupca klienta napriek vysokej pravdepodobnosti kolízie záujmov prevezme zastúpenie ďalšej osoby v súvisiacej veci a dokonca potom koná proti záujmu prvého klienta.

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak sa advokát riadne nevenuje vybavovaniu prevzatej veci a neposkytuje klientovi informácie o tom, ako vybavovanie prebieha, neinformuje ho o rozhodnutí súdu a o možnosti podania opravného prostriedku.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 18. júna 2004, sp. zn. K 40/97¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17, § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3² a § 21 písm. a)³ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

■ napriek vysokej pravdepodobnosti kolízie záujmov sám ponúkol sťažovateľke PhDr. Z. W. v júli 1996 právne služby vo veci prejednávania dedičstva po jej zosnulom otcovi a následne po prevzatí zastúpenia konal proti jej záujmom, k jej škode, a naopak, v záujme a na prospech druhej klientky v tej istej veci zúčastnenej,

■ prevzal zastúpenie v reštitučnej veci Ing. J. P. a jej príbuzných, ich veci sa však riadne nevenoval a neposkytoval im informácie o tom, ako vybavovanie ich veci prebieha; v súdnom konaní, vedenom na mestskom súde klientov neinformoval o tom, že uznesením súdu z 10. 10. 2000, ktoré bolo disciplinárne obvinenému doručené 14. 11. 2000, bolo konanie zastavené, hoci disciplinárne obvinený bol uznesením z 13. 6. 2000, ktoré mu bolo doručené 10. 7. 2000, vyzvaný daným súdom na doplnenie žaloby podľa § 43 o. s. ř. s upozornením, že ak toto nevykoná, bude konanie zastavené, pričom o uznesení, ktorým potom bolo konanie zastavené, klientov vôbec neinformoval a neprerokoval s nimi možnosť napadnúť uznesenie opravným prostriedkom,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2⁴ a § 17⁵ a 19 ods. 1 písm. a)⁶ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁷ a čl. 9 ods. 1⁸ Pravidiel profesionálnej etiky a ust. § 2 a 3 stavovského predpisu č. 1 zo dňa 1. 7. 1996, prevzatého organizačného poriadku.

Podľa § 32 ods. 3 písm. d) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **dočasný zákaz výkonu advokácie na dobu troch rokov.**

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu pre skutky uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Na základe vykonaného dokazovania došiel disciplinárny senát k záveru o vine disciplinárne obvineného vo vzťahu k obidvom skutkom, ktoré boli predmetom disciplinárnej žaloby.

Vo veci týkajúcej sa kolízie záujmov disciplinárny senát vychádzal z vykonaných dôkazov a dospel k jednoznačnému záveru o tom, že disciplinárne obvinený vedome prevzal právne zastúpenie sťažovateľky, i keď si musel byť vedomý kolízie záujmov. K okolnostiam prevzatia zastúpenia sťažovateľky sám disciplinárne obvinený pripustil, že iniciatívu vyvinula družka poručiteľa, ktorá kontakt so sťažovateľkou sprostredkovala a sama sťažovateľku do jeho kancelárie priviedla. Disciplinárny senát neuveril obhajobe disciplinárne obvineného, a to predovšetkým úplne nepresvedčivému tvrdeniu disciplinárne obvineného, ktorý popisoval svoje inštrukcie inak, než ako tieto vyplývajú z písomného vyhotovenia sťažnosti sťažovateľky. Za dôkaz zásadného významu senát považoval dôkaz textom zmluvy zo dňa 26. 7. 1996, kde sa v rozpore s tvrdením disciplinárne obvineného dohodla odmena advokáta podľa ceny dedičského podielu. Ak teda disciplinárne obvinený tvrdil, že od sťažovateľky nepožadoval nič, toto dojednania jeho obhajobu vyvracia. Disciplinárny senát sa stotožnil s argumentáciou disciplinárneho žalobcu v tom, že disciplinárne obvinenému musel byť známy závet poručiteľa, ktorý opomenul sťažovateľku ako zákonnú dedičku. Na základe listinných dôkazov bolo preukázané, že v dedičskom konaní disciplinárne obvinený neuplatnil zákonné práva sťažovateľky ako dcéry poručiteľa a naopak konal v záujme svojej druhej klientky, družky poručiteľa, v rozpore s pokynmi sťažovateľky, ktorá žila mimo územia ČR. Pri prejednaní dedičstva vyhlásil, že nenamietá čiastočnú neplatnosť závetu a závet uznáva za platný a pravý. Z vykonaných dôkazov vyššie citovaných a ďalších listinných dôkazov zhrnutých v zápise o rokovaní zo 17. 6. 2004 bolo teda plne preukázané, že disciplinárne obvinený porušil jednu z najdôležitejších povinností advokáta, pretože vedome konal v úmysle prevziať zastúpenie osoby, ktorej záujmy boli v rozpore so záujmami iného klienta, ktorého už zastupoval. V tomto konaní ďalej pokračoval a svojím vyhlásením v rámci dedičského konania, ktorým uznal pravosť závetu a nenamietal práva zákonnej dedičky, sťažovateľku významne poškodil a až potom, čo bola podaná sťažnosť a disciplinárna žaloba, došlo k posunu v postoji pozostalej družky poručiteľa, ktorá prostredníctvom svojho právneho zástupcu sťažovateľke ponúkla vyplatenie zákonnej časti dedičstva, ale iba vtedy, keď disciplinárne obvinený nebude mať u ČAK ďalšie problémy. Disciplinárne obvinený vo svojej výpovedi sám uznal, že konal v kolízii záujmu. Toto jeho konanie nemožno hodnotiť inak než ako zvlášť zavrhnuteľné a hrubo znižujúce dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu. Pochybnosti o pravdivosti skutočností uvedených vo vyjadreniach sťažovateľky boli vylúčené okrem iného výpoveďou disciplinárne obvineného, ktorý výslovne uviedol, že nevie o žiadnom dôvode, prečo by sťažovateľka mohla byť proti nemu zaujatá a krivo ho obviňovať. Zo všetkých týchto dôvodov disciplinárny senát mal za dokázané podstatné skutočnosti tvoriace meritum sťažnosti a obhajobe disciplinárne obvineného neuveril.

V prípade druhého skutku senát vychádzal z listinných dôkazov, najmä zo sťažnosti sťažovateľky Ing. J. P.

z 20. 11. 2001 a z ďalších listinných dôkazov, vykonaných na pojednávaní dňa 18. 6. 2004 a dospel k záveru, že konania, ktoré bolo predmetom tejto disciplinárne žaloby, sa disciplinárne obvinený dopustil. Sám disciplinárne obvinený všetky významné skutočnosti uznal, keď potvrdil, že mu bolo doručené uznesenie súdu z 10. 10. 2000 o zastavení konania a ako aj to, že bol vyzvaný súdom na doplnenie žaloby v zmysle § 43 o. s. ř. uznesením z 13. 6. 2000. Trval na tom, že proti tomuto zastaveniu podal odvolanie, o ktorom doteraz nebolo rozhodnuté. Pri ústnom pojednávaní opakovane prisľúbil, že dôkaz o podaní odvolania proti uzneseniu o zastavení konania predloží s potvrdením súdu o jeho podaní. Tento dôkaz však nikdy nepredložil. Obhajoba disciplinárne obvineného na pojednávaní dňa 12. 9. 2003 bola natoľko rozporuplná v zmysle právnom i logickom, že disciplinárny senát si vyžiadala lekárske správy ošetrojúceho lekára, aby zistil, či disciplinárne obvinený je schopný vnímať význam a obsah disciplinárneho konania. Jeho argumentácia ku konkrétnym otázkam totiž opakovane strácala zmysel. Disciplinárny senát preto po udelenom súhlase disciplinárne obvineného vyžiadala správu ošetrojúceho lekára, z ktorej bolo zistené, že disciplinárne obvinený netrpí žiadnou duševnou chybou ani poruchou, preto senát zhodnotil jeho výpoveď ako úplne účelovú a vedome nepravdivú. Vzhľadom k týmto skutočnostiam preto aj vo vzťahu ku druhému skutku disciplinárny senát dospel k záveru, že disciplinárna žaloba bola podaná dôvodne, a preto uznal disciplinárne obvineného za vinného.

Bolo úplne zrejmé, že disciplinárne obvinený nie je schopný akejkol'vek sebareflexie svojho správania. Disciplinárne obvinenému sa nepodarilo doručiť ani predvolanie na pojednávanie na adresu jeho sídla. Z aktuálneho výpisu matriky ČAK sa zistilo, že toto sídlo je stále na rovnakom mieste, telefonické spojenie sídla kancelárie podľa informácie poskytovateľa telekomunikačných služieb už nie je registrované.

Pri úvahe o sankcii disciplinárny senát prihliadol najmä na závažnosť konania vo vzťahu k prvému skutku, ktorý vyvolá dôvodné podozrenie, že konanie disciplinárne obvineného by mohlo byť posudzované nielen z hľadiska disciplinárnej zodpovednosti, ale aj z hľadiska trestnoprávnej zodpovednosti. Disciplinárne obvinený sám ako bývalý sudca si musel byť vedomý nezákonnosti svojho konania od samého začiatku, keď konal po dohode so svojou známou, tiež pracovníčkou súdu, ku škode sťažovateľky.

V prípade druhého skutku obhajoba disciplinárne obvineného rovnako ako v prvom prípade vzbudila pochybnosti o jeho schopnosti vnímať zmysel a súvislosti disciplinárneho konania, keď argumenty a prejavy disciplinárne obvineného boli sčasti nezrozumiteľné a sčasti úplne nelogické. Pokiaľ z vyjadrenia lekára vyplynulo, že disciplinárne obvinený je schopný vnímať obsah disciplinárneho konania, nezostávalo než uzavrieť, že disciplinárne obvinený zrejme už úplne rezignoval na akúkoľvek snahu o zachovanie dôstojnosti stavu a k svojej obhajobe predkladal argumenty, ktoré nemôžu obstáť právne ani logicky. Hoci senát prihliadol k zdravotnému postihnutiu disciplinárne obvineného a k jeho osobným

pomerom, závažnosť predmetných skutkov a najmä prístup disciplinárne obvineného k celej veci odôvodnili uloženie disciplinárneho opatrenia vo forme dočasného zákazu výkonu advokácie na obdobie troch rokov s tým, že tento trest splní jednak úlohu prevencie, jednak poskytne disciplinárne obvinenému priestor, aby prípadne svoj vzťah k výkonu advokácie prehodnotil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámky

- preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**
In: Bulletin advokácie, č. 3/2005, s. 64 – 65
- § 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“
- § 21 písm. a) a d) slovenského zákona o advokácii:**
„Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak: a) v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada; d) informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť.“
- § 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:**
„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokyny klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“
§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:
„Pri výkone advokácie je advokát povinný konať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“
- § 17 českého zákona o advokácii:**
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“
- § 19 ods. 1 písm. a) českého zákona o advokácii:**
„Advokát je povinný poskytnutie právnych služieb odmietnuť, ak v tej istej veci alebo vo veci súvisiace už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada.“
- čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**
„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“
- čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**
„Advokát je povinný klienta riadne informovať, ako vybavovanie jeho vecí postupuje, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre uváženia ďalších pokynov.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2016

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2016 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

- Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
- Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco znižuje.
- Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
- Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
- Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
- Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, je možné dohodnúť individuálne.

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 4/2016 českého Bulletinu advokacie

Mgr. Tomáš Matějovský, náhradník predstavenstva ČAK, sa v **úvodníku** zamýšľa nad postavením advokácie v ČR a snahami štátu o okliešťovanie slobôd advokácie, pričom v komparácii so situáciou a trendmi v okolitých krajinách (vrátane SR) vidí situáciu v ČR z pohľadu demokracie stále pozitívne.

Aktuality okrem iného prinášajú informáciu o krste nového komentára k českej advokátskej tarife (autorský kolektív pod vedením Daniely Kovářovej).

Časť **Z judikatúry** obsahuje uznesenie Ústavného súdu ČR z 27. 10. 2015, sp. zn. I.ÚS 2775/2015 k rozsahu nároku advokáta na odmenu za obhajobu obvineného v prípade, ak je obvinenému priznané právo na bezplatnú obhajobu, nález Ústavného súdu ČR z 22. 9. 2015, sp. zn. I. ÚS 1944/2015 k rozsahu prieskumu odvolacím súdom v prípade rozsudku pre zmeškanie, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 15. 12. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4210/2013 k subrogačnému regresu medzi poisťiteľmi zodpovednosti za škodu spôsobenú pri dopravnej nehode s cezhraničným prvkom, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 21. 5. 2015, sp. zn. 21 Cdo 2005/2014 k platnosti pracovnej zmluvy v prípade, ak zamestnanec neoznámil zamestnávateľovi, že bol odsúdený za trestný čin (ak sa naňho hľadí, ako keby nebol odsúdený).

Z judikatúry ESĽP je uvedený rozsudok z 10. 9. 2015, č. 4601/14 (R. H. proti Švédsku) k Článku 3 Dohovoru (zákaz mučenia a neľudského zaobchádzania a trestania) – týkajúci sa deportácie mladej somálskej ženy do zeme jej pôvodu, rozsudok z 12. 1. 2016 č. 48074 (Rodriguez proti Španielsku) k Článku 10 Dohovoru (právo na rešpektovanie slobody prejavu) – týkajúci sa primeranosti postihu advokáta za písomné vyjadrenie, v ktorom nevyberavými výrazmi kritizoval sudkyňu vo veci, v ktorej zastupoval svojho klienta.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Odměna advokáta. Advokátní tarif a související otázky* (Kovářová a kol.), *Zákoník práce. Komentář* (Vysokajová, Kahle, Randlová, Hůrka, Doležilek), *Řádné opravné prostředky ve správním řízení (podle správního řádu a stavebního zákona)* (Mates, Kopecký), *Daňový řád s komentářem a judikaturou* (Matyášová, Grossová), *Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Komentář* (Jäger, Chochohláč).

V časti **Z českej advokácie** je rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 20. 6. 2014, sp. zn. K 121/2013, podľa ktorého je *kárnym previnením, ak advokátsky koncipient, ktorému bol pozastavený výkon právnej praxe, prijme substitučnú plnú moc a je činný ako právny zástupca, a ďalej, ak neodovzdá bez zbytočného odkladu identifikačný preukaz advokátskeho koncipienta a navyše sa ním preukáže sudcovi.*

Príspevky z odbornej teórie a praxe:

JUDr. Jana Ondřejová, Ph.D.

Agresívne obchodné praktiky podľa tzv. čiernej listiny smernice

Článok nadväzuje na príspevok *Klamlivé obchodné praktiky podľa tzv. čiernej listiny smernice č. 2005/29/ES*, ktorý vyšiel v *Bulletine advokacie* č. 11/2015. Prináša podrobnejší kazuistický popis čiastkových konaní označených ako agresívne obchodné praktiky, ktoré sú uvedené v tzv. čiernej listine nekalých obchodných praktík – body 24 až 31 prílohy smernice 2005/29.

JUDr. Josef Černohlávek

Spory o pravosť podpisu a znalecké posudky

Autor sa vo vzťahu k predmetu článku venuje jednak nositeľom dôkazného bremena vo vzťahu k pravosti, resp. nepravosti podpisu, relevantnej judikatúre, vadám predkladaných posudkov a v závere z pohľadu prevencie vzniku sporov odporúča pri zásadných dokumentoch s ohľadom na komplikované dokazovanie úradné overenie podpisov.

Mgr. Alexandra Živělová

Umožňuje nový český občiansky zákonník priznať v konaní o náhrade nemajetkovej ujmy punitive damages?

Príspevok sa čiastočne zaoberá pôvodom a podstatou inštitútu *punitive damages* v angloamerickom práve, analýze *punitive damages* v EÚ a vybraných európskych štátoch, doterajšej rozhodovacej praxi českých súdov v otázke *punitive damages*, ustanoveniam nového českého občianskeho zákonníka, ktoré vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy obsahujú sankčno-preventívne prvky, argumentom za a proti aplikácii *punitive damages* v českom právnom poriadku.

JUDr. Jana Bílková, Mgr. Veronika Vlčková

Lehoty na podanie a doplnenie dovolania

Autorky sa venujú právnej úprave lehoty na doplnenie dovolania a vymedzeniu rozsahu dovolania, dovolacieho dôvodu a prípustnosti dovolania, náprave obsahových nedostatkov dovolania právne zastúpeným dovolateľom, behu lehoty na doplnenie obligatórneho obsahu dovolania pri právne nezastúpenom dovolateľovi, lehote na doplnenie obsahu dovolania v prípade nezastúpených dovolateľov, ktorí podali žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v dovolacom konaní a postupu súdu aj dovolateľa po rozhodnutí o žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu.

JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D, JUDr. Filip Gantner

Prvé stretnutie so zapísaným mediátorom z pohľadu praxe

Príspevok akcentuje skutočnosť, že prvé stretnutie s mediátorom nariadené súdom nie je totožné s mediáciou, venuje sa vhodnosti a účelnosti nariadenia prvého stretnutia súdom, ktoré má súd skúmať od prípadu k prípadu, kontaktu súdu s mediátorom pred nariadením prvého stretnutia, stanoveniu prvého termínu stretnutia so zapísaným mediátorom, sankciám za nedostavenie sa na prvé stretnutie so zapísaným mediátorom a účasti advokátov na prvom stretnutí so zapísaným mediátorom.

Správa z plenárneho zasadnutia CCBE v Lyone

CCBE (*Conseil des Barreaux Européens*) – Rada advokátskych komôr Európy – združuje advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje záujmy viac ako jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská a štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Vo francúzskom Lyone sa 20. mája t. r. konalo 125. plenárne zasadnutie CCBE. Zúčastnili sa na ňom Mgr. Michal Bužek, vedúci delegácie SAK, tajomník SAK JUDr. Andrej Popovec a Mgr. Michaela Chládeková, PhD. ako *Information Officer*.

Predseda CCBE Michel Benichou po otvorení odovzdal slovo predsedníčke Lyonskej advokátskej komory Laurence Junod-Fanget, ktorá delegácie srdečne privítala a vyjadrila podporu aktivitám CCBE.

Predstavitelia CCBE sa zúčastnili na stretnutí so zástupcami Interpolu, ktorý má hlavné sídlo v Lyone, a pod vedením predsedu Pracovnej skupiny CCBE pre problematiku sledovania advokátov predstavili obsah **Odporúčania CCBE o ochrane dôvernosti vzťahu s klientom v kontexte sledovania** (*CCBE Recommendations on the protection of client confidentiality within the context of surveillance activities*). Iain G. Mitchell, QC, ktorý je zároveň hlavným autorom textu, podal správu o pozitívnom prijatí dokumentu a plodnej diskusii. Odporúčania sú na stránke CCBE (www.ccbbe.eu – *Documents – Position papers*). Ide o štúdiu viacerých aspektov povinnosti mlčanlivosti v kontexte ochrany základných ľudských práv a vo svetle nových výziev a vývoja informačných technológií. Dokument okrem konkrétnych odporúčaní smerujúcich k zabráneniu zásahov štátnej moci do výkonu advokácie zdôrazňuje, že **povinnosť mlčanlivosti slúži v prospech klienta a právneho štátu** – mlčanlivosť v žiadnom prípade nesmie kryť advokáta, ktorý sa dopúšťa trestnej činnosti, resp. radí klientovi, ako spáchať trestný čin. Na druhej strane, oslabenie profesijného tajomstva môže mať veľmi závažné dôsledky z pohľadu realizácie ochrany základných práv a slobôd občanov.

Predseda CCBE Michel Benichou vyhodnotil doterajšie úsilie o získanie podpory pre projekt **Európski advokáti na ostrove Lesbos**. Súvisí s utečeneckou krízou a vychádza z myšlienky, že v každom európskom stredisku registrácie utečencov (*hotspots*) by mali pôsobiť advokáti. Ich úlohou by bolo pozorovať a poskytovať informácie a právnu pomoc utečencom. Stredisko registrácie na ostrove Lesbos je dosiaľ jediné plne operatívne, ostatné sú v procese prípravy. CCBE navrhuje vyslanie európskych advokátov na ostrov Lesbos, ktorí by sa striedali v niekoľkotýždňových intervaloch počas jedného roka. Podmienkou je plynulá znalosť anglického,

prípadne aj arabského jazyka a znalosť azylového práva. Na základe výstupov z projektu bude CCBE apelovať na Európsku úniu, aby prijala vhodné opatrenia. Projekt sa zrealizuje vzhľadom na to, že advokátske komory prejavili záujem a poskytnú dostatočný objem finančných prostriedkov. Zapojila sa aj Federácia advokátskych komôr Európy (FBE). CCBE spolupracuje s Americkou advokátskou komorou (ABA ROLI) na príprave základných dokumentov pre utečencov.

Predmetom schvaľovania na plenárnom zasadnutí bola **Príručka CCBE pre advokátske komory o voľnom pohybe advokátov v rámci EÚ**. Ide o užitočný a prehľadný text, ktorý pomôže advokátskym komorám pri interpretácii práva EÚ, advokátom a koncipientom pomôže získať potrebné informácie v prípade prejavu záujmu o poskytovanie právnej pomoci či odbornú prípravu v inej krajine EÚ.

Program pokračoval diskusiou k **reakcii CCBE na verejnú konzultáciu Európskej únie o Európskom registri transparentnosti** pre zástupcov záujmových skupín (lobistické skupiny).

Výbor CCBE pre **deontológiu** sa venoval **návrhu Rámca EÚ pre demokraciu, právny štát a základné práva**. CCBE vynaložila snahu o revíziu dokumentu s cieľom zdôrazniť postavenie advokátov pri realizácii spravodlivosti a právneho štátu, ochrane základných práv a podpore demokracie. Cieľom návrhu je vytvoriť účinný a záväzný nástroj, ktorý upravuje, na akom základe a pri použití akých ukazovateľov má Komisia hodnotiť situáciu v oblasti demokracie, právneho štátu a základných práv v štátoch EÚ s cieľom účinne reagovať na prípadné porušenie povinností, ktoré členským štátom ukladá zmluva.

Výbor CCBE pre **prístup k spravodlivosti** sa venoval **bezplatnej právnej pomoci** s cieľom vytvoriť nový súbor odporúčaní a pravidiel s prihliadnutím na vývoj od roku 2010. Zameriava sa na osvedčené postupy v jednotlivých jurisdikciách, na nezávislosť a kvalifikovanosť poskytovateľov právnej pomoci, na odmenu advokátov a proces poskytovania právnej pomoci.

Slovenská delegácia sa zúčastnila na zasadnutí Pracovnej skupiny CCBE pre **budúcnosť advokácie a právnych služieb**. Členovia diskutovali o vplyve internetových platforiem v jednotlivých krajinách a o oblastiach právnych služieb, ktoré v súčasnosti internetové platformy pokrývajú.

V rámci výboru pre **vzdelávanie** bol prezentovaný prínos inštitútu právnických kliník na univerzitách a význam spolupráce advokátskych komôr s poskytovateľmi vysokoškolského vzdelania. Informační pracovníci sa zaoberali prípravami **Európskeho dňa advokátov 2016** a **Konferencie o inovácii a budúcnosti advokácie** v októbri v Paríži. Výbor pre krajiny strednej a východnej Európy riešil obavy ohľadom výkonu povolania na Ukrajine a v Bielorusku. Výbor pre informačné technológie sleduje novú legislatívu EÚ v oblasti ochrany osobných údajov a pripravuje návrh **Usmernení CCBE pre zlepšenie IT bezpečnosti advokátov vo vzťahu k nezákonnému sledovaniu**

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

CCBE Information Officer

Správa z jarnej konferencie Európskej komory obhajcov

V dňoch 22. – 23. apríla t. r. som sa z poverenia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory zúčastnil na jarnej konferencii ECBA (*European Criminal Bar Association* – Európska komora obhajcov), ktorá sa konala v litovskom Vilniuse. ECBA bola založená v roku 1997 a od začiatku pôsobí ako nezávislá organizácia združujúca najmä advokátov a trestných právnikov, ale aj akademikov, prokurátorov a sudcov pôsobiacich na všetkých stupňoch národných súdov aj v európskych a medzinárodných justičných orgánoch. Úlohou ECBA je garantovať základné práva osôb, ktoré sú zadržané, stíhané, prípadne podozrivé zo spáchania trestných činov, ako aj obvinených či odsúdených. ECBA sa aktívne podieľa na legislatívnom procese v rámci orgánov Európskej únie a participuje na viacerých projektoch najmä Európskej komisie.

Jarná konferencia ECBA sa tematicky zamerala na **zlepšenie justície: inkvizitčné alebo kontradiktórne trestné konanie?** (*Improve Justice: inquisitorial or adversary criminal proceedings?*).

Vzhľadom na členstvo v predsedníctve ECBA som bol 22. apríla 2016 prítomný na zasadnutí tohto orgánu. Venovali sme sa aktivitám ECBA v legislatívnom procese v rámci orgánov Európskej únie a príprave ďalších konferencií ECBA v roku 2016, 2017 a 2018. Predmetom rokovania bola aj diskusia o zaujatí stanoviska ECBA k navrhovaným právnym aktom Európskej únie, ktoré sa týkajú základných práv podozrivých, obvinených a poškodených v trestnom konaní a analýza implementácie prijatých smerníc v tejto oblasti členskými štátmi. Po zasadnutí predsedníctva sme navštívili ústav na výkon väzby a trestu odňatia slobody Lukiškes, ktorý nepretržite funguje od roku 1905 a v Európe je neslávne známy ako väznica s nízkym štandardom podmienok pre obvinených a odsúdených. Dokonca sa vyskytli prípady, keď súdy vo Veľkej Británii odmietli vydať zatknuté osoby do Litvy, ak mali byť umiestnené do ústavu Lukiškes. Po rozhovore s riaditeľom tohto ústavu a prehliadke väznice sme skonštatovali, že podmienky ústavu sa postupne zlepšujú, aj keď zďaleka nemožno hovoriť o dosiahnutí európskeho štandardu.

Samotná konferencia začala 23. apríla 2016. Úvodným slovom sa prihovoril predseda ECBA prof. Holger Matt, ktorý ubezpečil prítomných, že ECBA bude pokračovať v trende boja za posilňovanie základných práv obvinených v trestnom konaní v rámci právneho priestoru členských štátov Rady Európy, a samozrejme Európskej únie.

Následne vystúpil Sir Anthony Hooper, emeritný sudca Odvolacieho súdu Anglicka a Walesu a člen Matrix Chambers, s príspevkom zameraným na porovnanie inkvizitčného

a kontradiktórneho procesu z pohľadu efektívnosti zistenia skutkového stavu veci.

Ďalší rečník Mindaugas Girdauskas, poradca predsedu trestného kolégia Najvyššieho súdu Litvy a výskumný pracovník Ústavu pre výskum justície, priblížil aktivitu v súdnom konaní na súde prvého stupňa s poukazom na kontradiktórnosť trestného konania.

Procesné pravidlá na vykonávanie dôkazov na Medzinárodnom trestnom súde boli v strede pozornosti príspevku Sira Howarda Morrisona, sudcu Medzinárodného trestného súdu. Diskusiu na túto tému viedol český advokát Miroslav Krutina spolu s panelistami, ktorými boli Anthony Hooper, Mindaugas Girdauskas, Howard Morrison, Helena Devetak zo Slovinska, Vladimír Hrlé zo Srbska a Neil Swift z Veľkej Británie.

V ďalšej časti konferencie boli odprezentované projekty, na ktorých participuje ECBA a jej pracovné skupiny.

O projekte na plnenie opatrení A, B, C z tzv. cestovnej mapy (*Road Map*) z roku 2009 o právnej regulácii základných práv v EÚ informoval Peter McNamee zo CCBE. Implementácii smernice 2013/48/EÚ o práve na prístup k advokátovi sa venovala Anneli Soo z Estónska, pôsobiaca aj na Maastrichtskej Univerzite. Rakúsky advokát Roland Kier prezentoval skúsenosť s rozdielmi v právnej úprave a právnej praxi (resp. rozdiel v *law in books* a v *law in action*) v oblasti vyšetrovacej väzby v členských štátoch EÚ.

Popoludňajší panel sa zamerával na tému **ne bis in idem a konflikt jurisdikcií v EÚ**. Panelistami boli britská advokátka Louise Hodges, Marko Kairjak z Estónska, Ondrej Laciak zo Slovenska, Rebecca Niblock z Veľkej Británie a belgický advokát Hans van de Wal. Problematika *ne bis in idem* a kompetenčných sporov v Európskej únii je veľmi aktuálnou témou. V panelovej diskusii som predstavil právne princípy a fungovanie zásady *ne bis in idem* v trestnom práve, resp. v trestnom konaní v Slovenskej republike.

Posledná časť konferencie sa tradične venovala informáciám o novinkách v jednotlivých národných právnych poriadkoch. V tejto časti vystúpili prof. Dr. Heiko Ahlbrecht z Nemecka, prof. Dr. Jaime Campanero Munoz zo Španielska, Dominique Inchauspé z Francúzska, Arturas Gutasukas z Litvy, Piotr Karlik z Poľska a Saulvedis Varpins z Lotyšska.

Na jarnej konferencii za účasti 80 delegátov z celej Európy ECBA opätovne potvrdila nezastupiteľnú úlohu v európskom priestore v oblasti ochrany práv na obhajobu v členských štátoch Rady Európy.

JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

člen predsedníctva ECBA
advokát

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Sloboda prejavu
v rozhodnutiach súdov**

VOZÁR, J. a kol.: **Sloboda prejavu v rozhodnutiach súdov.**
Bratislava : Veda, Vydavateľstvo SAV, 2015, 224 s.

Koncom roka 2015 obohatila slovenský knižný trh publikácia *Sloboda prejavu v rozhodnutiach súdov*, ktorá je výstupom z rovnomennej medzinárodnej konferencie usporiadanej Ústavom štátu a práva SAV v roku 2014 venovanej filozofickým, historickým, ale najmä (ústavno)právnym aspektom slobody prejavu. Vznikla ojedinelá kolektívna monografia vytvorená príspevkami významných odborníkov zaoberajúcich sa teoreticky i prakticky slobodou prejavu na Slovensku, ale aj v zahraničí, ktorá má potenciál povzbudiť odbornú diskusiu na túto tému.

Text je rozdelený do troch častí (I. Právne a historické aspekty slobody prejavu; II. Sloboda prejavu v rozhodnutiach súdov; III. Právna ochrana pred zneužitím slobody prejavu) a dvanástich kapitol. Ide o relatívne samostatné, avšak vzájomne sa dopĺňajúce štúdie vytvárajúce kompaktný celok, ktoré svojim obsahom a významom presahujú obvyklé praktickému advokátovi dostupné odborné príspevky. Ťažiskovou je najrozsiahljšia II. časť textu venovaná rozhodovacej praxi slovenských a zahraničných súdov.

Jednotlivé kapitoly spracovali títo autori: *Sloboda prejavu a vývoj tlačového práva* (Jozef Vozár); *Sloboda prejavu v Charte základných práv EÚ ako test práva členského štátu* (Ján Mazák); *Sloboda prejavu a problém zdôvodnenia ľudských práv* (Pavel Holländer); *Sloboda prejavu, internet a rozvíjajúca sa judikatúra ESLP* (Ján Šikuta); *Pravidlá postupu Ústavného soudu České republiky pri ochrane svobody projevu* (Vojtěch Šimíček); *Sloboda prejavu v praxi Ústavného súdu Maďarska* (Júlia Téglásine Kovács); *Sloboda prejavu a jej ochrana Najvyšším súdom Spojených štátov amerických* (Peter Kresák); *Sloboda prejavu v judikatúre francúzskej Ústavnej rady* (Lukáš Lapšanský); *Sloboda prejavu a Spolkový ústavný súd – spoločná cesta k sláve?* (Lenka de Mauro); *Sloboda prejavu v rozhodnutiach Ústavného súdu SR* (J. Vozár); *Sloboda prejavu a trestné právo* (Jozef Čentěš); *Náhrada ujmy ako forma zodpovednosti za prekročenie hranice slobody prejavu* (J. Vozár).

Hoci by sa na prvý pohľad čitateľovi mohlo zdať, že táto kolektívna monografia je orientovaná smerom teoretickým, po jej prečítaní je zjavné, že naplňa svoj názov i z pohľadu praxe, pretože je skutočne reprezentatívnym výberom súdnych rozhodnutí k slobode prejavu.

Advokát zaoberajúci sa ochranou osobnosti sa zrejme sústreďí predovšetkým na kapitolu venovanú slobode prejavu v rozhodnutiach slovenského ústavného súdu, ktorá sa zaoberá rozhodovacou praxou vo veciach slobody prejavu,

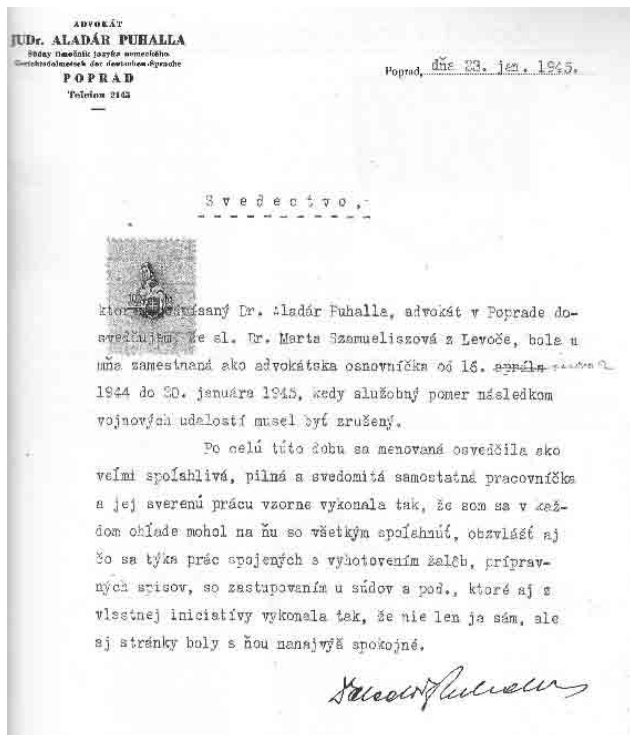
analyzuje významné parciálne témy kolízie tejto slobody s právom na súkromie, prezumpciou nevinu, problém extrémistických prejavov i šokujúcich myšlienok. Rovnako zaujímavé sú i texty venované slobode prejavu a trestnému právu, v ktorej je kladený dôraz na skutkovú podstatu trestného činu ohovárania a kapitola zaoberajúca sa náhradou ujmy ako formy zodpovednosti za prekročenie hranice slobody prejavu. Komplexne spracovaná je problematika vzťahu slobody prejavu internetu v judikatúre ESLP. Širší pohľad na tému dotvára nielen úvodný stručný pohľad na históriu tlačového práva u nás, ale aj kapitola zaoberajúca sa filozofickým aspektom témy (*Sloboda prejavu a problém zdôvodnenia ľudských práv*). Odpovede na viaceré praktické otázky môže poskytnúť aj kapitola venovaná (čl. 11) Charte základných práv Európskej únie (obsahujúca aj stručný rozbor najvýznamnejších polisabonských rozhodnutí Súdneho dvora). Ťažiskovými sú kapitoly II. časti zaoberajúce sa zahraničnými prístupmi k podobným problémom, aké rieši slovenská judikatúra (ČR, Maďarsko, USA, Francúzsko, Nemecko). Prinášajú slovenskému čitateľovi dosiaľ často neprístupné informácie, hodnotenia a najmä závery predznamenávajúce nové smerovanie judikatúry v jednotlivých štátoch.

Text diela je doplnený bohatým poznámkovým aparátom (spolu 426 odkazov), odkazujúcim na množstvo základnej i doplnkovej literatúry k téme a súdnych rozhodnutí.

Knihu uzatvára text A. Bröstla „*Non timeo, judices... Liberae sunt enim nostrae cogitationes.*“ „Nebojím sa sudcovia..., veď naše myšlienky sú slobodné.“ (*Zamračená správa o slobode slova či prejavu*), ktorý je nielen jeho osobnou spomienkou na uplatňovanie slobody prejavu v Číne, ale najmä podčiarknutím významu slobody prejavu v dnešnom svete.

Sloboda prejavu patrí medzi najvýznamnejšie a aktuálne najdiskutovanejšie slobody, čomu zodpovedá aj bohatá a rýchlo sa rozvíjajúca rozhodovacia prax súdov. Pre posudzovanie zásahov do tejto slobody v slovenskom prostredí je mimoriadne významná rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Slovenskej republiky, ale aj najvyšších a ústavných súdov iných krajín. Významným rozmerom tejto témy je nielen Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale i Charta základných práv Európskej únie. Všetkým týmto témam sa venuje i predkladaná monografia, čo z nej robí mimoriadne aktuálny príspevok do odbornej diskusie.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

pridelená na Okresný súd v Levoči,⁵ kde ho svedomito vyko-
návala až do septembra 1951, kedy z dôvodu jej právnych
kvalít dochádza k preloženiu na Krajský súd v Košiciach do
trestného senátu.

Za kurióznú informáciu z jej života môžeme považovať
fakt, že hoci zastávala pozíciu sudcu Krajského súdu v Koši-
ciach, bola po svojom príchode do Košíc prinútená okolnos-

tami – nedostatkom voľných bytov – žiť počas jedného roka
na súde, vo svojej kancelárii.

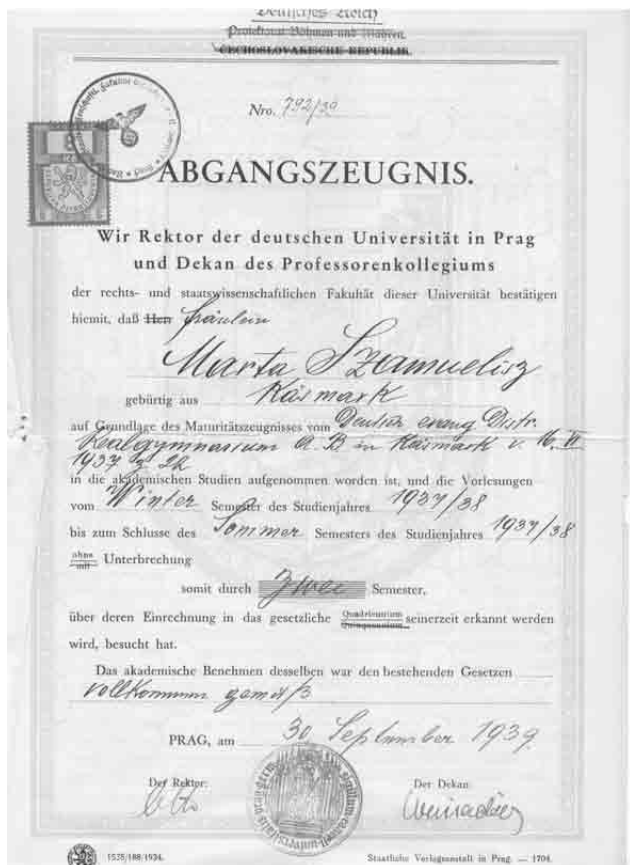
Jej pôsobenie na Krajskom súde však netrvalo príliš dlho.
Po uplynutí dvoch rokov bola Dr. Szamuelisová nútená po-
žiadať z dôvodu vážnej choroby, „ktorá vyžaduje v dôsledku
zachovania zdravia zmenu pracovného prostredia“.⁶ V októb-
ri roku 1953 bola preto oslobodená z pracovného pomeru.
Z rovnakého dôvodu, napriek vtedajšej dobe, požiadala
Dr. Szamuelisová aj o svoje vyčiarknutie z členskej základne
Komunistckej strany Slovenska,⁷ do ktorej vstúpila v roku
1948. V dôsledku vážneho matkinho chronického zápalu
klbív si ju Dr. Szamuelisová privádza do Košíc a spoločne
žijú v jednej domácnosti až do matkinho skonu.

Po uvoľnení z justičnej služby Dr. Szamuelisová svoju od-
bornosť využívala pri práci právnej referentky v Štátnej pois-
ťovní krajskej správy v Košiciach.

V apríli 1965 si Dr. Szamuelisová opätovne oblieka sud-
covský talár, ktorý jej okrem právnického povolania prináša
za kolegu jej bratranca Dr. Ladislava Samuelisa (1908 – 96),
ktorý v tom čase patril medzi veľmi vážených sudcov Kraj-
ského súdu v Košiciach. Svoj úrad sudcu Dr. Szamuelisová
nepretržite vykonávala ako člen občianskoprávneho odvola-
cieho senátu až do 31. 12. 1977, kedy odchádza na starobný
dôchodok, na ktorom v pokoji v kruhu rodiny 28. 6. 1989
v Košiciach umiera.

Je pozoruhodné na pozadí vtedajšej doby sledovať dvoch
rodinných príslušníkov, ktorí majú veľmi podobné osudy,
pôsobia na jednom súde a poberajú vážnosť okolia. Bolo
by preto hriechom nespomenúť pár faktov aj o bratrancovi
Dr. Szamuelisovej a porovnať ich životné osudy.

Dr. Ladislav Samuelis sa narodil dňa 30. augusta 1908
v Bánovciach nad Bebravou, kde nastúpil do základnej školy.

O jedenásť rokov neskôr sa spolu s rodinou odsťahoval do „veľkého mesta“ Košíc, kde pokračoval vo svojich stredoškolských štúdiách na reálnom gymnáziu. Po ich ukončení sa, rovnako ako jeho príbuzná, zapísal na Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave.

V tejto časti jeho života môžeme vidieť, ako sú osudy v rodine Samuelisovcov podobné, nakoľko aj Dr. Samuelis bol nútený dočasne prerušiť svoje štúdium, avšak z ekonomických dôvodov. Nedostatok financií ho prinútil privyrábať si prácu v Košiciach ako berný elév. Po úspešnom zložení záverečných skúšok bol aj jemu roku 1932 udelený titul doktora vied právnych a štátnych. Po promócií nastúpil do zamestnania ako finančný koncipista Finančného riaditeľstva v Košiciach, avšak vo väčšine svojich životopisov čitateľovi zdôrazňuje svoje sympatie a pocit predurčenia pre prácu v súdnictve. V januári 1933, vypočujúc vnútornú túžbu, si preto podáva žiadosť o prijatie do radov justičnej služby.

Svoju kariéru v justícii odštartoval ako právny praktikant, neskôr auskultant na Okresnom súde, Krajskom súde a Hlavnom súde v Košiciach a Okresnom súde v Kráľovskom Chlmci. Po zložení sudcovskej skúšky v marci 1935 sa stáva sudcom II. skupiny s pridelením k Okresnému súde v Košiciach a neskôr v Michalovciach, Ilave či Moldave nad Bodvou.

Vojnové časy so sebou priniesli rôzne zmeny, ktoré neminuli ani vtedajší sudcovský stav. Dr. Samuelis bol pod vplyvom okolností prinútený zanechať svoj sudcovský talár a namiesto neho si obliecť vojenskú uniformu, nakoľko mu povolávací rozkaz roku 1943 nariadil nastúpiť na vojenskú službu v hodnosti vojaka prideleného na kancelárske práce. Začiatkom roku 1945 bol však Dr. Samuelis prevelený do iného pracovného útvaru, v ktorom upadol do ruského zajatia.

Po návrate do Košíc v apríli 1946 opäť nastupuje do justičnej služby ako sudca Okresného súdu v Košiciach. Neskôr je preložený na Okresný súd v Moldave nad Bodvou, na ktorom sa po krátkej dobe stáva predsedom. Túto funkciu zastáva až do roku 1952, keď vedenie súdu odovzdal svojmu nástupcovi a sám zaujal novú pozíciu štátneho notára.

Po zrušení Moldavského okresu sa roku 1960 opäť vracia do Košíc, kde od konca roku 1968 sa stáva sudcom na Krajskom súde v Košiciach.

Z jeho charakteristiky vieme, že „Dr. Samuelis je odborne vyspelým sudcom. Na Krajskom súde sa v krátkom čase veľmi

dobře zapracoval a je prínosom pre prácu odvolacieho senátu Dr. Rotrekla, ktorého je členom. V roku 1969 sa radil medzi najvýkonnejších sudcov Krajského súdu, lebo skončil 223 Co vecí. Pričom všetky rozhodnutia vyhotovuje vždy načas v predpísanej lehote.“⁸

Dr. Samuelis podedil do vienka nielen dobrý rozum, ale aj talent pre umenie, ktoré rozvíjal od útleho detstva. Jeho diela, ako i diela jeho umeleckých kolegov z výtvarného krúžku v Košiciach, boli vystavované v Dome Osvety a niektoré sa dostali aj na amatérske výstavy v Martine, Bratislave či dokonca v Brne. Okrem súkromných úspechov v umení bol aj aktivistom Komisie pre školstvo a osvetu ONV v Košiciach a vedúcim výtvarného krúžku a členom poradného zboru pri PKO v Košiciach.

V apríli 1975, napriek obľúbenosti v radoch justície, zaslala Dr. Samuelis svoju žiadosť o priznanie starobného dôchodku a žiada o uvoľnenie z pracovného pomeru, avšak vedenie ho presvedčilo, aby zotrval vo funkcii sudcu a so súhlasom ministra spravodlivosti je s ním uzatvorený dočasný pracovný pomer. Definitívne z justície odišiel roku 1978.

Napriek vtedajšej dobe Dr. Samuelis nikdy nevstúpil do komunistickej strany. Život tohto sudcu ukončila v Košiciach dňa 30. 12. 1996 staroba.

Poznámky

- GAJDOŠOVÁ, M. – KERECMAN, P.: Prvé ženy v slovenskej advokácii. Veda, Bratislava, 2015, s. 261 – 263.
- V čase prijatia Dr. Szamueliszovej niesla Univerzita Komenského názov *Slovenská univerzita v Bratislave*.
- Osnovnícka prax: 20. 3. 1944 – 20. 1. 1945 u Dr. Aladára Puhalu, Poprad (advokát od r. 1936 a zároveň súdny tlmočník z jazyka nemeckého)
- Matrika SAK, Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine. Spisy, Osobné veci adv. osnovníka Dr. Marta Szamueliszová z Popradu, č. 2/1944/III, list Dr. Szamueliszovej z 7. 1. 1946, v tom čase už uvádza adresu v Levoči.
- Okrem výkonu sudcu bola Dr. Szamueliszová počas pôsobenia posledných dvoch rokov v Levoči ustanovená aj do funkcie školského dôvernika.
- Z listu adresovanému Ministerstvu spravodlivosti v Prahe cestou Krajskej súdnej správy v Košiciach z 18. 9. 1953: „Už od roku 1950 som trpela často silnými bolesťami hlavy, ktoré sa neskôr stávali pravidelnými a už vyše dvoch rokov trpím stálym bolesťami hlavy, ktoré sa obzvlášť pri pojednávaní natoľko stupňovali, že som len pri stálom užívaní práškov proti bolestiam mohla pracovať. Po vyšetrení bolo zistené, že obtiaže sú pôvodu neurasténického a to najmä obtiaže žalúdočné... Podľa výsledkov psychiatrického vyšetrenia trpím ťažkou psychoneurózou, ktorej vyliečenie je možné iba v tom prípade, ak zmením doterajší spôsob zamestnania.“
- Okrem iného bola od r. 1948 aj členkou ROH a od r. 1950 členkou ZČSSP, SČSP, ČSČK, aktívne však v týchto organizáciách, pre svoju pracovnú vyťaženosť sa neangažovala
- Citované s politicko-odbornej charakteristiky JUDr. Ladislava Samuelisa, sudcu z povolania na Krajskom súde v Košiciach, z 8. 4. 1970, počas previerok na schválenie sudcu pre ďalšie volebné obdobie

Mgr. Katarína Kamenická

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2016

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 9. 6. 2016

Uzávierka redakčnej časti: 24. 6. 2016

Toto číslo vyšlo 30. 6. 2016

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

